

4748.

Nr $\frac{1037}{8}$ J. Prawo.

DZIENNIK PRAW.

N^{ro}. 8.

L. D. A. 1846

Tom drugi.

*Z Biblioteki Głównej
Warszawskiej Szkoły
Piarów*

184668

84/35 (438) "18"

F. 20

80.913

K-Ake 111/84

---

w Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rosyji,

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Nim stosownie do artykułu 27:
Ustawy Konstytucyjnej, Prawo postanowi formy i przypadki, w których własność prywatna na użyteczność publiczną zaięta być może: chcąc ażeby w zdarzeniu gdzie Rząd takowego zaięcia żądać byłby przymuszonym; słusne wynadgodzenie Właścicielowi było za-

pewnioném; na przedstawienie Komisji Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, po wysłuchaniu zdań ogólnego zebrania Rady Stanu; postanowiliśmy i stanowimy tymczasowo, następane przepisy.

Artykuł 1.

Przypadki w których odstąpienie własności prywatnej żadaném być może, są: zakładanie i regulowanie dróg publicznych, oraz branie z przyległego gruntu materiałów do nawiezienia i usypania ich potrzebnych; zakładanie i regulowanie ulic i placów po miastach; prostowanie i obwarowanie rzek; uprzątnienie wszelkich w nich zawad; założenie spławnych kanałów, zajęcie miejsc nie odbicie potrzebnych na Instytut publiczne; także na wystawienie twierdzy i warowni. —

Artykuł 2.

Żadna własność prywatna nie może być na użytek publiczny zajęta iak tyl-

ko na przełożenie Kommissyi Rządowéy Właściwéy, za postanowieniem Króla lub Namiestnika w Radzie. —

Artykuł 3.

Potrzebę zaięcia każdéy własności prywatnéy, Namiestnik wnosić będzie do Ogólnego zebrania Rady Stanu.

Artykuł 4.

Skoro powyżéy przepisany sposób, uznana będzie potrzeba zaięcia prywatnéy własności na użytek publiczny, natychmiast właściciel o tém uwiadomiony byđź powinien z wezwaniem, aby wybrał z swéy strony biegłych, którzy wraz z biegłemi przez Rząd w równéy liczbie wyznaczonemi, do oszacowania własności zaiąć się mającéy, przystąpią.

Artykuł 5.

Gdyby Właściciel w czasie przez Rząd wskazanym biegłych z swéy stro-

ny do oszacowania nie podał, taxa przez samych biegłych z strony Rządu uskuteczniiona będzie.

Artykuł 6.

Przy ustanowieniu taxy, biegli szczególnie zważać powinni na najswieższe kontrakty dzierżawy lub najmu; na najpóźniejsze kontrakty zawarte o kupno, bądź tychże samych własności, bądź im sąsiedzkich i tegoż samego gatunku; na ilość opłacanych podatków; i na inne stanowcze dowody. —

Artykuł 7.

Jeżeli na ustanowionéj podług powyższych artykułów taxie Właściciel przestaie; Rząd natychmiast zapłacić mu szacunek iest obowiązany; a w ten czas dopiero własność zaiąć iest mocen; bez poprzedzającego bowiem wynadgrozdzenia, zaięcie w żadnym przypadku nastąpić nie powinno. —

Artykuł 8.

Gdy Właściciel na taxie przez bie-

głych ustanowionéy przestać niechciał; Sąd właściwy za wezwaniem Rządu taxę Sądową postanowi; nim zaś to nastąpi, summa przez biegłych na wynadgrózenie oznaczona, złożona tymczasem będzie w depozycie Kommissyi Woiewódzkiéy, własność zaś na rzecz publiczną bez zwłoki zaiętą zostanie.

Artykuł 9.

Gdyby między biegłemi o wartość spór winiknął, Rząd podług taxy biegłych swoich wyrachowaną summę w Depozycie Kommissyi Woiewódzkiéy złoży, z resztą zaś podług artykułu 8. postąpi. —

Artykuł 10.

Gdyby Własność na rzecz publiczną zaiąć się mająca, była obciążona długami, lub podlegała pretensyi trzeciego, Rząd summy należne złoży do depozytu Sądowego, dla dalszego postąpienia podług prawa. —

Dopełnienie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku praw umieszczoném być ma, Kommissyom Rządowym, w czém do którey należy polecamy. —

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyinéy dnia 24. Sierpnia 1816.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Zastępca Ministra Prezyduiacego
Minister Stanu
(podpisano) *Węgleński.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Zastępca Ministra Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 30. Września 1816 Roku.

W Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi,

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Cheąc skuteczny do Lasów Rządowych wprowadzić porządek, pragnąc zarazem ażeby ogólne Leśne Ustawy wszystkie stosunki téy Administracyi obeymowały, ze względum przyzwoitym na prawodawstwo Kraiowe i Urządzenia innych Władz Rządowych, na przełożenie Kommissyi Przychodów i Skarbu, postanowiliśmy i stanowimy co następuje:

Artykuł 1.

Projekt Ustaw Leśnych, którego podanie postanowieniem pierwszego

Czerwca r. b. polecieliśmy Dyrektorowi Jeneralnemu Lasów Rządowych, roztrząśniony poprzedniczo będzie w osobnéy Deputacyi. —

Artykuł 2.

Deputacya do Ustaw Leśnych składać się będzie pod prezvdenyą Ministra Przychodów i Skarbu, z Radcy Stanu Członka Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Policyi Staszycza, z Dyrektora Generalnego Lasów Rządowych Radcy Stanu Platera i z Sędziego Sądu Naywyższego Członka Kommissyi Sprawiedliwości Wyczechowskiego. —

Artykuł 3.

Deputacya ta w przeciągu 5ciu miesięcy roztrząśnie Proiekt Ustaw Leśnych i dopełniwszy Redakcyi Jego, przez Prezydującego swego wniesie go do Rady Administracyinicy.

Artykuł 4.

Deputacya postanowieniem ninieyszym wyznaczona, wypracuje i poda Nam w naykrótszym ile być może czasie, Pro-

iekt postanowienia tćmczasowego któryby nieruszając praw trwających, zapobiegł dostatecznie wszelkiemu uszczerbkowi własności publiczney, przez formowanie i popieranie kontrawersów wynikającemu. —

Artykuł 5.

Deputacya niniejszym postanowieniem wyznaczona, wygotuje równie w najprędszym ile być może czasie, Projekt tćmczasowego Leśno-Administracyjnego Sądownictwa, wznowiający w tćy mierze ile trwające prawa dozwalaia Ustawy pruskie, tak co do peryodycznego sądenia Spraw Leśnych, iako i co do kar za przewinienia przepisanych, a to dla zapobieżenia niezwłocznego pomnażającym się coraz defraudacyom i nieporządkom. —

Artykuł 6.

Taż sama Deputacya nakoniec poda Nam projekt tymczasowy względem ustanowienia Prawideł Dozoru Rządowego nad Lasami Duchownemi w czterech Departamentach Po-Gallicyiskich i nad Lasami Mieyskiemi.

Artykuł 7.

Wykonanie niniejszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Kommissyi Sprawiedliwości, Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Policji, Kommissyi Przychodów i Skarbu polecamy. —

Działo się w Warszawie na Posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 24. Sierpnia 1816

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Przychodów i Skarbu
(podpisano) *T. Matuszewic.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Zastępca Ministra Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 30. Września 1816 Roku.

W Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi,

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W zamiarze uprzedzenia wyniknąć mogącý przy sporządzaniu Ksiąg Obywatelskich wątpliwości:

Czyli podatek Dymowego z koniń w wiejskich w dobrach Szlacheckie-
mi zwanych, przez włościan dzierzą-
cych w tych dobrach grunta i chałupy,
do Kassy publiczney wnoszony, uwa-
żać trzeba tak iakoby przez samego
Właściciela takich Dobr był opłaco-
nym, lub nie?

Po wysłuchaniu zdania Rady Stanu
postanowiliśmy i stanowimy:

W dobrach gdzie Włościanie nie są
Właścicielami ni gruntów ni chałup,
lecz tylko ich doczesnemi dzierżawcami,

podymne przez NICH zastępczo za dziedzica takich dóbr płacone, ma bydź tak uważane, iakoby przez Niego samego opłaconém było, i podatku tego ilość przyrachowana do podatku ofiary z dóbr tych płaconey, i w Księdze Obywatelskiéy na rzecz iego zapisaną bydź winna.

Wykonaniem niniejszego postanowienia które w Dzienniku Praw ma bydź umieszczone, Kommissyom Rządowym w czém do którój należy polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyinéy dnia 24. Sierpnia 1816.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Przychodów i Skarbu
(podpisano) *T. Matuszewic.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Zastępca Ministra Sprawiedliwości
W. Scbolewski.

Dzień ogłoszenia d. 30. Września 1816 Roku.

Wypis z protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Pragnąc, aby dotychczasowe Magistratury w Królestwie Naszem Polskiem, w naykrótszym ile bydz może czasie nowemi Władzami Konstytucyjnemi zastąpione były, upoważniwszy w tym zamiarze Namiestnika Naszego w rzezoném Królestwie, do ogłoszenia organizacyi Władz Administracyjnych, w dniu 3. Lutego roku bieżącego, po wysłuchaniu ogólnego Zgromadzenia Rady stanu przez Namiestnika w Radzie Administracyjney przyiętę, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Namiestnik Nasz w Królestwie Polskiem przy ogłoszeniu powyżey rzeczoney Organizacyi Władz Administracyjnych, postanowi osobną, w Imieniu Naszém wydać się mającą Uchwałę, w którym dniu dotychczasowe Władze Administracyjne ustać, a nowe działania swe, rozpocząć mają.

Artykuł 2.

Zanim po odbyciu piérwszych Sey-

mików i zgromadzeń Gminnych, z list Kandydatów przez Rady Woiewódzkie, stosownie do Nru 2. Artykułu 137. Ustawy Konstytucyjney uformować i oczyszczać się mających, a nam podanych, będą mogli być mianowani Urzędnicy Administracyjni; Namiestnik Nasz upoważnionym jest mianować Prezesów Kommissyów Woiewodzkich, Kommissarzy w tychże Kommissyach zasiadać mających, oraz Kommissarzy obwodowych.

Artykuł 3.

Dopełnienie niniejszego Postanowienia naszego, które w Dzienniku praw umieszczone być ma, Namiestnikowi polecamy.

Dan w Petersburgu dnia 1⁵/₈ Lipca 1816.

(L.S.) (podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla
Minister Sekretarz Stanu

Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem.

Minister Sekretarz Stanu

(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady

(podpisano) *Koszecki.*

Zgodno z Wypisem

Zastępca Ministra Sprawiedliwości

W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 30. Września 1816 Roku

Wypis z Protokołu Sekretoryatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz *Wszech* Rossyi, *Król* Polski
etc. etc. etc.

Na zdany Nam Rapport przez Namiestnika Naszego upoważniamy Go do nominowania na rozmaite urzędy Administracyi publiczney podług nowey Organizacyi, Osoby następujące.

A. Do Województwa Krakowskiego.

1. Na Urząd Prezesa Kommissyi Wojewódzkiéy

P. Wielogłowskiiego Radcę Prefekturalnego.

2. Na Urzędy Kommissarzy zasiadaiających.

a. do Wydziału Skarbowego

P. Jagielskiego Kontrollera Generalnego.

b. do Wydziału Administracyjnego

P. Rayskiego Podprefekta.

c. do Wydziału Policyjnego

P. Linowskiego Podprefekta.

d. do Wydziału Wojennego

P. Rożyckiego Majora Dymisyonowanego.

e. do Wydziału Oświecenia publicznego

Xdza Jankowskiego Kanonika Krakowskiego.

3. na Urzędy Kommissarzy Obwodowych.

a. do Obwodu Kieleckiego

P. Walewskiego Podprefekta.

b. do Obwodu Miechowskiego

P. Raczyńskiego Podprefekta.

c. do Obwodu Olkuskiego

P. Szymańskiego Sekretarza Generalnego Akademii.

d. do Obwodu Stobnickiego
P. Cybulskiego Podprefekta.

B. do Województwa Sandomirskiego.

1. na Urząd Prezesa Kommissyi Wo-
iewódzkiej

P. Antoniego Kochanowskiego Rad-
cę Rady Departamentowéy.

2. na Urzędy Kommissarzy zasiadaia-
cych.

a. do Wydziału Skarbowego

P. Chmielewskiego Dyrektora Skar-
bu.

b. do Wydziału Administracyjnego

P. Kosickiego Radcę Prefekturalnego.

c. do Wydziału Policyjnego

P. du Lorans Radcę Prefekturalne-
go.

d. do Wydziału Wojennego

P. Jankowskiego Kapitana Dymis-
syonowanego.

e. do Wydziału Oświecenia Publi-
cznego

Xdza Zochowskiego Kanonika San-
domirskiego.

3. na Urzędy Kommissarzy Obwodowych.

a. do Obwodu Sandomirskiego
P. Baczyńskiego Podprefekta.

b. do Obwodu Opatowskiego
P. Zbierzchowskiego Podprefekta.

c. do Obwodu Radomskiego
P. Watson Podprefekta.

d. do Obwodu Opoczyńskiego.
P. Pomianowskiego Podprefekta.

C. Do Województwa Käliskiego.

1. Na Urząd Prezesa Kommissyi Wo-
jewódzkiej
P. Radoszewskiego Sędziego Trybu-
nału Iszély Instancyi.

2. na Urzędy Kommissarzy zasiadaia-
cych

a. do Wydziału Skarbowego
P. Bielińskiego Kapitana Dymissyo-
nowanego.

b. do Wydziału Administracyjnego
P. Szmideckiego Radcę Prefektural-
nego.

c. do Wydziału Policyjnego
P. Jasińskiego Radcę Prefekturalnego.

d. do Wydziału Woijnego
P. Gerytza Maiora Dymisyonowanego.

e. do Wydziału Oświecenia Publicznego
P. Dziekanowicza Rektora Szkół.

3. na Urzędy Kommissarzy Obwodowych

a. do Obwodu Kaliskiego
P. Locy Inspektora Żywności.

b. do Obwodu Konińskiego
P. Czartkowskiego Podprefekta.

c. do Obwodu Sieradzkiego
P. Złotnickiego Podprefekta.

d. do Obwodu Wieluńskiego
P. Myszkowskiego Podprefekta.

e. do Obwodu Piotrkowskiego
P. Borowskiego Radcę Prefekturalnego.

D. Do Województwa Lubelskiego.

1. Na Urząd Prezesa Kommissyi Woiewódzkiej

P. Miaczyńskiego Konsyliarza Izby Obrachunkowój, Kommissarza Naszego do Organizacyi Miasta Wolnego Krakowa.

2. na Urzędy Kommissarzy zasiadających

a. do Wydziału Skarbowego

P. Puchalskiego Poborcę Generalnego.

b. do Wydziału Administracyjnego

P. Olechowskiego Podprefekta.

c. Do Wydziału Policyjnego

P. Pawłowskiego Podprefekta.

d. do Wydziału Wojennego

P. Wągradzkiego dawnego Półkownika.

e. do Wydziału Oświecenia Publicznego

P. Kossakowskiego, Wizytatora Szkół.

3. na Urzędy Kommissarzy Obwodowych

a. do Obwodu Lubelskiego

P. Olszewskiego Podprefekta.

b. do Obwodu Krasnostawskiego

P. Zarębskiego Podprefekta.

e. do Obwodu Hrubieszowskiego

P. Lubowickiego Maiora Dymisyonowanego.

d. do Obwodu Zamoyskiego

P. Wolanowskiego Podprefekta.

E. Do Województwa Płockiego.

1. Na Urząd Prezesa Kommissyi Wojewódzkiej

P. Kobylańskiego Pułkownika Dymisyonowanego.

2. na Urzędy Kommissarzy zasiadających.

a. do Wydziału Skarbowego

P. Róściszewskiego Dyrektora Skarbu.

b. do Wydziału Administracyjnego

P. Dembowskiemu Radcę Prefekturalnego.

c. do Wydziału Policyjnego

P. Jaroszewskiego Sekretarza Jeneralnego Prefektury.

d. do Wydziału Woijnego

P. Maiaczewskiego Pułkownika Dymisyonowanego.

e. do Wydziału Oświecenia Publicznego

P. Brzozowskiego Wizytatora Szkół.

3. na Urzędy Kommissarzy Obwodowych

a. do Obwodu Płockiego

P. Piwnickiego Radcę Prefekturalnego

b. do Obwodu Pułtuskiego

P. Broniewskiego Podprefekta.

c. do Obwodu Lipnowskiego

P. Mostowskiego Podprefekta.

d. do Obwodu Mławskiego

P. Stryńskiego Podprefekta.

e. do Obwodu Prasnyskiego

P. Zieleńskiego Podprefekta.

f. do Obwodu Ostrołęckiego

P. Dembowskiemu Kapitanowi Dymis-
syonowanemu.

F. Do Województwa Mazowieckiego.

1. na Urząd Prezesa Kommissyi Woie-
wódzkiej

P. Rembielińskiego dawnego Pre-
fekta.

2. na Urzędy Kommissarzy zasiadaią-
cych

a. do Wydziału Skarbowego

P. Wichlińskiego Dyrektora Skarbu.

b. do Wydziału Administracyjnego

P. Rakiettego Sekretarza General-
nego Prefektury.

c. do Wydziału Policyjnego

P. Szymanowskiego Radcę Prefe-
kturalnego.

d. do Wydziału Woennego

P. Woyciechowskiego Kapitana Artyleryi Dymissyonowanego.

e. do Wydziału Oświecenia Publicznego

P. Kochanowskiego.

3. na Urzędy Kommissarzy Obwodowych

a. do Obwodu Warszawskiego

P. Dzwonkowskiego Podprefekta.

b. do Obwodu Stanisławowskiego

P. Bachmińskiego Podprefekta.

c. do Obwodu Rawskiego

P. Walewskiego Podprefekta.

d. do Obwodu Łęczyckiego

P. Kisielnickiego Podprefekta.

e. do Obwodu Sochaczewskiego

P. Malwinowskiego Pod-Inspektora popisów.

f. do Obwodu Gostyńskiego

P. Zablockiego Prezydenta Policji Miasta Warszawy.

g. do Obwodu Kujawskiego
P. Stamirowskiego Sędziego Pokoju.

G. Do Województwa Podlaskiego.

1. na Urząd Prezesa Kommissyi Wo-
iewódzkiej
P. Sumińskiego Radcę Prefektu-
ralnego.

2. na Urzędy Kommissarzy zasiadaią-
cych

a. do Wydziału Skarbowego
P. Rembielińskiego Dyrektora Skar-
bu.

b. do Wydziału Administracyjnego
P. Dramińskiego Radcę Prefektu-
ralnego.

c. do Wydziału Policyjnego
P. Buyno Radcę Prefekturalnego.

d. do Wydziału Woijnego
P. Jabłonowskiego Inspektora popi-
sów.

e. do Wydziału Oświecenia publi-
cznego.

P. Morykoni Profesora

3. na Urzędy Kommissarzy Obwodowych.

a. do Obwodu Siedleckiego

P. Gołębiowskiego Inspektora żywności.

b. do Obwodu Łukowskiego

P. Grabowskiego Podprefekta

c. do Obwodu Bialskiego.

P. Garlickiego Kommissarza Woijnego.

d. do Obwodu Radzyńskiego

P. Lechowicza Intendenta Policji.

H. do Województwa Augustowskiego.

1. Na Urząd Prezesa Kommissyi Woiewódzkiej

P. Zielińskiego Pułkownika Dimisyonowanego.

2. Na urzędy Kommissarzy zasiadających.

a. do Wydziału Skarbowego

P. Reynszmidt Dyrektora Skarbu.

b. do Wydziału Administracyjnego
P. Milaszewicza Radcę Prefektural-
nego.

c. do Wydziału Policyjnego
P. Kober.

d. do Wydziału Woijnego
P. Koszubskiego Podpółkownika
Dymisyonowanego.

e. do Wydziału Oświecenia publi-
cznego
P. Kwiatkowskiego Członka Towar-
zystwa Przyjaciół Nauk.

3. na urzędy Kommissarzy Obwod-
owych.

a. do Obwodu Łomżyńskiego
P. Bellefroid Podprefekta.

b. do Obwodu Augustowskiego
P. Krasieńskiego dawnego Wojsko-
wego.

c. do Obwodu Seyneńskiego
P. Komara Podprefekta.

d. do Obwodu Kalwaryjskiego
P. Kazimierza Czyża Podprefekta.

e. do Obwodu Maryampolskiego
P. Iwaszkiewicza Podprefekta.

Wykonanie niniejszego Postanowienia, Namiestnikowi Naszemu polecamy.

Dań w Petersburgu dnia 1⁵/₅ Lipca
1816 r.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla

Minister Sekretarz Stanu

Ig. Sobolewski.

(L. S.) *Zgodno z Oryginałem.*

Minister Sekretarz Stanu

Ig. Sobolewski.

Zgodno z Wypisem

Zastępca Ministra Sprawiedliwości

W. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem

Rada Sekretarz Stanu General Brygady

(podpisano) *Kossecki.*

Dzień ogłoszenia d. 30. Września 1816 roku.

w Imieniu Najjaśniejszego
A . L E X A N D R A I

Cesarza Wszech Rossyi,
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W rozwinięciu artykułów 83 i 84.
Ustawy Konstytucyjney, na przelożenie
Kommissyi Rządowéy Spraw Wewne-
trznych i Policyi, po wysłuchaniu zdań
ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu,
postanowiliśmy i stanowimy następują-
cą Organizacją Władz Administracyi-
nych.

T Y T U Ł I.

*O Kommissyi Woiewódzkiéy i Jéy
składzie.*

Artykuł 1.

Kommissya Woiewódzka jest na-
czelną Władzą Administracyiną w Wo-

iewództwie. Ogniwem iéy pośredniém są Urzędnicy umieszczeni w Obwodach, a ostatniém Zwierzchności Mieyskie i Wieyskie. Wykonywa rozkazy wszystkich Kommissyi Rządowych.

Artykuł 2.

Kommissya Woiewódzka składa się:
 z Prezesa,
 z pięciu Kommissarzy zasiadających,
 z Kommissarzów delegowanych w liczbie równéy Obwodom,
 z Sekretarza Jeneralnego.

Artykuł 3.

Mieć będzie dodanego Assessora prawnego, niemniéy potrzebną liczbę innych Assessorów, tudzież Aplikantów i Kancellaryą.

T Y T U Ł II.

O Attrybucyach Kommissyi Woiewódzkiéy i ich podziale.

Artykuł 4.

Kommissya Woiewódzka za pośrednictwem podwładnych sobie Urzędników

ków podaje do wiadomości i przywodzi do skutku w obrębie Woiewództwa Prawa, Urządzenia szczególne i rozkazy od Kommissyi Rządowych wychodzące.

Czuwa nad porządkiem wewnętrznym i bezpieczeństwem osobistém mieszkańców, całością własności publiczney i prywatney, Oświeceniem publiczném, zgoła nad tém wszystkiém, co w Obrębie Woiewództwa Naród i Rząd obchodzić może.

Artykuł 5.

Kommissya Woiewódzka utrzymuje ciągle stosunki z Sądami Kraiowemi Ziemiemi i Grodzkiemi. Znosi się z Kommandantem w Woiewództwie, dla porządnego przeprowadzenia i umieszczania Woysk, tudzież zapobiegania wszelkim sporom i nadużyciom, iakieby się między Woyskowemi a Cywilnemi wydarzyć mogły. W każdym przypadku takowych sporów lub nadużyć czyni potrzebny wywód przez śledztwa. Doziera wszelkich Urzędników i Officyalistów Publicznych w Obrębie Woiewództwa swéy Władzy podległych, i onych środkami prawem

przepisanemi do ścisłego pełnienia obowiązków zmagła. Rozpoznaie i rozstrzyga skargi i zażalenia. Przedstawia proźby i potrzeby mieszkańców, Rządowi.

Artykuł 6.

Kommissya Woiewódzka dzieli się na Wydziały następujące:

1. Wydział Wyznań Religijnych i Oświecenia Narodowego.
2. Wydział Administracyjny.
3. — Woyskowy.
4. — Skarbowy.
5. — Policyjny.

Artykuł 7.

Do Wydziału Wyznań Religijnych i Oświecenia Narodowego należy:

a. Dozór nad funduszami Duchownemi i Edukacyjnemi.

Nad Szkołami, Konwiktami i pensjami oboiędzy płci.

Nad Bibliotekami i składami Naukowemi.

Nad Gmachami i Domami czci Re-

ligiynéy i Publicznemu Oświeceni-
niu poświęconemi.

Nad wpływami do kass szkolnych.

Nad moralnością i regularnością
pracy Nauczycielów publicznych.

- b. Wizytowanie Szkół.
- c. Popisy publiczne.
- d. Wolność Wyznań.
- e. Wolność druku podług przepisów.

Artykuł 8.

Do Wydziału Administracyjnego
należy to wszystko co się tycze:

- a. Podziału Woiewództwa.
- b. Wszelkich Zgromadzeń polity-
cznych.
- c. Gospodarstwa Kraiowego.
- d. Statystyki.
- e. Wszelkiéy własności publicznéy
w attrybucyach innych Wydzia-
łów nie objętéy.
- f. Instytutów Publicznych.
- g. Ztowarzyszeń partykularnych.
- h. Fabryk, rękodziel, kunsztow, ko-
palni, handlu, rzek, kanałów, dróg
publicznych, zgoła wszelkiego ro-
dzaju komunikacyi.

- i.* Budownictwa.
- k.* Dozoru Gmachów i wszelkich budowli ku ozdobie i wygodzie publiczney służących.
- l.* Dozoru nad wykonaniem urzędzeń pocztowych.
- m.* Porządku Akt Ślubów, i pogrzebów, oraz tychże aktów rewizyi.

Artykuł 9.

Do Wydziału Wojskowego należy wszystko co się tyczy:

- a.* Opatrywania potrzeb Woyska.
- b.* Zaciągów Wojskowych.
- c.* Urządzenia Milicyi.
- d.* Składów Żywności.
- e.* Urządzenia przechodów Woysk.
- f.* Rozkwaterowania.

Artykuł 10.

Do Wydziału Skarbowego należy:

- a.* Pobór i exekucya, środkami prawem przepisanimi, wszelkich podatków i wpływów publicznych.
- b.* Dozór nad Kassami tychże poborów,

w Obrebie Woiewództwa znaydu-
iacemi się. Rewizya onych.

- c. Dozór nad clami, magazynami sol-
nemi, tabaki, tytoniu i Stępla.
- d. Administracya Dobr i Lasów Na-
rodowych w Woiewództwie.
- e. Rozpoznawanie proźb o allewiacyą.

Artykuł 11.

Do Wydziału Policyi należeć będzie:

- a. Zapobieganie wypadkom szkodli-
wym, bezprawiom i zgorszeniu pu-
blicznemu,
- b. Czuwanie nad spokojnością, po-
rządkiem, ochędostwem, i wygodą
publiczną, nad nierozszerzaniem się
szkodliwych nałogów, iakoteż nad
całością i zabezpieczaniem praw
własności i wolności osobistey.
- c. Wydawanie Passportów i zaświad-
czeń.
- d. Dozór nad Radą Lekarską i Urzę-
dnikami zdrowia.
- e. Zapobieganie wszelkim zarazom.
- f. Administracya szpitalów, więzień,
i domów poprawy.
- g. Przestrzeganie iednostayności miar
i wag.

- h. Stanowienie taxy pierwszych potrzeb życia po miastach i miasteczkach.
- i. Wzieranie w wexlarstwo i tandeciarstwo.
- k. Czuwanie nad iarmarkami i targami.
- l. Zapobieganie żebractwu i próżniactwu.

Artykuł 12.

Kancellarya Kommissyi urządzoną będzie podług powyższych Podziałów.

T Y T U Ł III.

O szczególnych obowiązkach Członków Kommissyi Woiewódzkiéy i sposobie ich mianowania.

Artykuł 13.

Prezes jest Naczelnikiem Kommissyi.

Do niego samego należy:

- a. Wykonywanie pod osobistą odpowiedzialnością, wszelkich Rządowych rozkazów, za pomocą Członków Wydziałami zawiaduiących.

b. Kierunek wszelkiego rodzaju prac w Kommissyi połączonych.

c. Urządzenie i dozór Kancellaryi.

d. Przestrzeganie porządku i regularności Posiedzeń, sforności i pospiechu w całej służbie publicznej.

e. Prowadzenie osobiście (lub przez wybranych na swoją odpowiedzialność Urzędników) licytacji, które własności publicznej dotyczą.

f. Utrzymywanie własną ręką listy sprawowania się Członków, dla przesyłania ich corocznie respective każdej Kommissyi.

g. Obieżdżanie Obwodów w celu zapewnienia się w miejscu o sprawowaniu się wszelkiego rodzaju i stopnia podwładnych Urzędników i o dokładności całej Administracyi.

h. Prezes przed wykonaniem rozkazu wyższej Władzy, nie może czynić żadnych przełożeń, ani dozwalać aby przez Kommissyą czynione były; pod najsurowszą odpowiedzialnością za wszelkie opóźnienie i zawód.

i. Prezes w przypadku choroby lub oddalenia się, mianuje na swoje

mieysce Zastępcę z pomiędzy Członków zasiadających w Kommissyi.

Artykuł 14.

Kommissarze zasiadający w Kommissyi zawiadują Wydziałami, według niniejszego urządzenia i zaleceń, które im właściwe Kommissyie Rządowe na ręce Prezesa prześlą. W wykonywaniu rozkazów Kommissyi Rządowych są zupełnie podległemi Prezesowi, i polecenia Jego w tym względzie pod osobistą odpowiedzialnością dopełniać są winni. W wszelkich innego rodzaju przedmiotach, pracują oddzielnie nad wystawieniem rzeczy do ich wydziału należących, i od Prezesa poleconych.

Wypracowane na posiedzenia Kommissyi, koleją liczby lub naglejszém potrzeby, wnoszą i wspólnie w komplecie stanowią.

Artykuł 15.

Assessor Prawny za każdém od Prezesa Kommissyi wezwaniem, obowiązują

ny jest dawać opinią z potrzebnemi objaśnieniami we wszelkich zdarzeniach i materyach, gdzie wzgląd przyzwoity na prawa i formy prawne zachowanym być winien.

W przypadkach artykułem piątym przewidzianych, gdzie między Wojskowym a Cywilnym zachodzą spory lub nadużycia, powinnością jest Assessora prawnego czynić, wraz z dodanym mu do pomocy innym Assessorem wywody słowne i śledztwa do należnego wyjaśnienia rzeczy służyć mogące. Gdy wezwany zostanie na posiedzenie aby był przytomnym roztrząsaniu przedmiotów niniejszym artykułem objętych, ma tam głos doradczy z wolnością podania do Protokołu zdania swego celem uniknięcia odpowiedzialności.

Artykuł 16.

Sekretarz Generalny jest Naczelnikiem Kancellaryi. Odpowiada za podległych sobie Oficjalistów, doziera bezpieczeństwa i porządku akt i dokładności w expedycjach. Na Posiedzeniach Komisji ma głos doradczy.

Artykuł 17.

O Kommissarzach Delegowanych postanowiono jest niżej w Tytule V.

Artykuł 18.

Assessorowie pełnią poruczone sobie od Kommissyi obowiązki, czyli to przy saméy Kommissyi, czyli téż przy Kommissarzach delegowanych. Urzędowanie to jest bezpłatne, i uważane będzie iako zasługa Obywatelska.

Artykuł 19.

Applikantów powinnością będzie pod dozorem Kommissyi Woiewódzkiéy sposobić się w Kancellaryi do służby publiczney.

Assessorowie Kommissyi wybierani zostaną z Applikantów łączących zdolność z przykładnym sprawowaniem się.

Artykuł 20.

Kandydatów na Prezesa, na Członka Wydziału Administracyjnego, na

Członka Wydziału Policyi, tudzież na Kommissarzów delegowanych, podaje Namiestnikowi Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi. Na innych Członków szczególni Wydziałami zawiaduiących podaje Kommissye Rządowe każda respective Wydziału, z którym znajduje się w wyraźnym stosunku.

Podanych Namiestnik w miarę udzielonéy Władzy mianuje, lub do mianowania Krolowi przedstawia.

Artykuł 21.

Sekretarza Generalnego i Adiunktów Wydziałowych mianuje Kommissya Spraw Wewnętrznych i Policyi. Assessora Prawnego Kommissya Sprawiedliwości, którzy podani będą do potwierdzenia Namiestnikowi. — Budowniczych, Inżynierów dróg, Fizyków Woiewódzkich, Chirurgów Obwodowych, Akuszerki, nomianuje Kommissya Spraw Wewnętrznych i Policyi. —

Artykuł 22.

Assessorów mianuje Kommissya Wo-

iewódzka, a Kommissya Spraw Wewnętrznych i Policji potwierdza.

Artykuł 23.

Applikantów mianuje Kommissya Woiewodzka.

Artykuł 24.

Kancellaryą Woiewódzkiéy Kommissyi mianuje Prezes. Kancellaryą Administracyi Obwodu, mianuje Kommissarz delegowany, a Sekretarza Obwodu podaje do potwierdzenia Prezesowi.

Artykuł 25.

Członki Kommissyi w Artykule 20. i 21. wymienione, niemogą być podane do mianowania iak tylko z listy, którą Rady Obywatelskie na mocy Art. 157. Ustawy Konstytucyney układac będą.

T Y T U Ł IV.

*O odbywaniu Spraw w Kommissyi
Woiewódzkiéy.*

Artykuł 26.

Wszelkie podania i Expedycye czyli to od Rządu, czyli od prywatnych Osób, do składu Kommissyi Woiewódzkiéy przychodzące, odbiera Sekretarz Jeneralny, i Prezydującemu okazuje, który na nich własną ręką dzień prezentaty zapisawszy rozdziela między Wydziały; przedmioty prostéy Exekucyi natychmiast do wykonania poleca; innego rodzaju sprawom wyznacza dzień w którym na Posiedzeniu Kommissyi z należytem wystawieniem rzeczy wniesione bydź mają. —

Artykuł 27.

Będzie utrzymywanym Dziennik Jeneralny, w którym treść każdéy Expedycyi i podania, dzień przyięcia i odesłania do właściwego Wydziału, dzień

wniesienia na Ogólne posiedzenie, treść decyzji i dzień wydania z Kancellaryi, wciągniętemi być winny.

Artykuł 28.

Przedmioty do Wydziałów odesłane, zaciągnięte będą przy wejściu i wyjściu w Dziennik Wydziałowy.

Artykuł 29.

Wolno jest Prezesowi zostawić dla siebie iakowy do wypracowania przedmiot, lub polecić go Członkowi innego Wydziału, do którego rzecz z natury swojej nienależy. Takowy atoli przedmiot w Dzienniku właściwego sobie Wydziału umieszczonym być powinien i na posiedzenie Kommissyi wniesionym być musi, w przytomności Członka Wydziałem zawiadującego.

Artykuł 30.

Sekretarz Jeneralny utrzymuje protokół czynności i decyzji Kommissyi

Woiewódzkiéy, którego skróconą osnowę Prezes przy końcu każdej Sessyi cyfruje, a na następney sam Protokół wszystkie Członki komplet składające podpisują. W tym protokule obecność każdego Członka, i godzina przybycia jego na Posiedzenie, zapisywana być powinna.

Artykuł 31.

W przedmiotach Art. 5. i 15. obiecytych, Kommissya wyprowadziwszy Sledztwo, sprawę wraz z opinią swoją dowodami objaśnioną do téy respective Władzy Sądowéy odsyła, do której obwiniony z prawa należy, w krótkim zaś wyciągu rzeczy, sposobem Rapportu okoliczność całą właściwym Kommissyom Rządowym donosi.

Artykuł 32.

Kommissya we wszystkich przedmiotach które nietyczą się prostéy Exekucyi, działa kollegialnie.

Artykuł 33.

Posiedzenia Kommissyi Woiewódzkiéy odbywać się będą dwa razy w ty-

dzień. Inne dni przeznaczone są na pracowanie w Wydziałach.

Artykuł 34.

Komplet legalny składa się najmniéy z trzech Osób. Większość zdań stanowi Decyzya, równość Prezydujący rozwiązuie.

Artykuł 35.

Członek różniący się z opinią Kommissyi, może swoje zdanie w Protokule zapisać.

Artykuł 36.

Wszelkie decyzye i expedycye z Kommissyi Woiewódzkiéy wychodzić będą z Podpisem Prezydującego, i zaświadczone przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 37.

W podaniach prywatnych, skargach i zapytaniach małej wagi, rezolucya Kom-

Kommissyi krótko i na samémże podaniu w Oryginalie Stronom wydana będzie; treść iedynie podania i rezolucyi w Dzienniku pozostanie.

Artykuł 38.

Sposób zapisywania Expedycyi do Kommissyi Woiewódzkiéy będzie:

Do

Kommissyi Woiewódzkiéy N. N.

od N. N.

Expedycye z Kommissyi wychodzą z napisem.

Od

Kommissyi Woiewódzkiéy N. N.

do N. N.

Artykuł 39.

W przypadkach nagléy potrzeby, Prezyduiący nadzwyczajne Posiedzenie zwołuie.

Artykuł 40.

Nikt kompletu przez oddalenie się zrywać nie może. Pozwolenie oddalenia się na dni ośm od Prezesa zależy. W przypadku potrzeby pozwolenia na czas dłuższy, Prezes udaje się do Kommissyi właściwéy Rządowéy i zastępcę przedstawia.

Artykuł 41.

W przypadku nagłéy śmierci, odsądzenia lub zawieszenia w Urzędzie Prezesa, zastępuje go Kommissarz Skarbowy dopóki Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych Zastępcy nie wyznaczy. Kommissarza Wydziału i Sekretarza Generalnego w każdym z podobnych przypadków zastępuje Członek mianowany przez Prezesa dopóki właściwa Kommissya Rządowa Zastępcy nie postanowi.

Artykuł 42.

Prezes Urzędników podwładnych opierających się wykonaniu nieodwło-

cznemu Rozkazów rządowych, ma moc w urzędowaniu zawiesić, a razem i obowiązek donieść natychmiast o tém właściwéy Kommissyi Rządowéy.

Artykuł 45.

Kommissya Woiewódzka zdaie co Miesiąc Rapport ogólny z czynności swoich Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi, a to podług formy iaką Jéy taż Kommissya przepisze.

Artykuł 44.

Ani Prezes, ani Kommissya w Kompletie zebrane, pod żadnym pozorem nie mogą zmieniać, zwalniać lub zastrzyc przepisów przez Władzę wyższą wydanych, a to pod karą zawieszenia w Urzędzie.

Artykuł 45.

Każdy z Członków Kommissyi, zato co podpisuje, jest odpowiedzialnym z osoby i majątku.

Artykuł 46.

Gdy Prezes Kommissyi Woiewódzkiej, i Kommissarze Delegowani w Obwodach, mają na urzędowe przejazdki przeznaczony Etablem coroczny fundusz, więc niewolno im będzie rachować dla siebie iakieżkolwiek dyetowe opłaty lub podwód od kogożkolwiek wymagać.

T Y T U Ł V.

O Kommissarzach Delegowanych.

ROZDZIAŁ I.

O Attrybucyach Kommissarzy Delegowanych.

Artykuł 47.

Kommissarz delegowany w Obwodzie, jest'iedynie wykonawcą poleceń i rozkazów Kommissyi Woiewódzkiej, i bliższym dozorcą tego wszystkiego co w Tytule II. *O Attrybucyach Kommissyi Woiewódzkiej* wyrażone zostało. Nie on z własnej swojej woli i domysłu nakazywać, niczego wyma-

gać nie może, bez upoważnienia od Kommissyi Woiewódzkiéy.

Artykuł 48.

Odbiera i ogłasza Zwierzchnościom Mieyskim i Wieyskim w swoim obwodzie, wszelkie rozkazy i polecenia Kommissyi; doziera ich wykonania podług ustanowionych przepisów; nadużyciom lub zaniedbaniom zaradza, nieposłusznych napomina i do Kommissyi dla ukarania donosi, lub za iéy upoważnieniem podług przepisów kary wymierza, proźby i podania Mieszkańców do Kommissyi przesyła.

Artykuł 49.

Zostaie w stosunkach z Kommandantem mieyscowym: w czasie konsystencyi i przechodów Woysk, Marszruty i równosci rozkwaterowania przestrzega. W przypadku zaciagu do Woyska, nad dopełnianiem przepisów czuwa. Składów żywności, sprawiedliwéy miary i porządku co do do-

chodu i wydatku doziera, krzywdom zapobiega; *Skargi zanesione gdyby ie sam* między stronami sposobem zgody ułatwić nie mógł, do Kommissyi odsyła.

Artykuł 50.

Zostaje podobnież w stosunkach z Sadami Ziemijskimi i Grodzkimi, z Policją mieyscową i Lekarską; w celu utrzymywania dróg, i wszelkich innych komunikacyi, tudzież bezpieczeństwa, wygody i porządku, niemniév w zamiarze ochronienia swego Obwodu od zarazy szkodliwych chorób.

Artykuł 51.

Ma dozór nad wszelką własnością Publiczną, Narodową, Instytutów, Edukacyjną, nad Kassami i nad wszystkimi iakiegobądź rodzaju, Oficyalistami Administracyjnemi w iego Obwodzie umieszczonemi.

R O Z D Z I A Ł II.

*O odbywaniu Spraw w Urzędzie
Kommissarza Delegowanego.*

Artykuł 52.

Urząd Kommissarza Delegowanego będzie ciągle sprawowany w Obwodzie. Osoba atoli Kommissarza przez postanowienie Kommissyi Woiewódzkiéy, do innego Obwodu przeniesioną być może.

Artykuł 53.

Kommissarz Delegowany będzie miał do pomocy dwóch Assessorów (których Kommissya z grona Osób pod Art. 3. wyrażonych wyznacza) i Sekretarza, oraz zastosowaną do miejscowéy potrzeby liczbę Osób Kancellaryą składających, a to podług osobnego Etatu.

Artykuł 54.

Assessorowie ku pomocy Kommissarzom Delegowanym przydani, oprócz

zasiadania w mieyscu będą odbywać koleją Commissoria, gdy do nich przez Kommissyą Woiewódzką lub Kommissarza delegowanego w Obwodzie wezwanemi zostaną.

Artykuł 55.

Sekretarz utrzymuje Dziennik, w którym wpisane będą wszelkie do Kommissarza delegowanego przychodzące Expedycye od Kommissyi Woiewódzkiej, tudzież skargi prywatnych i inne pisma; z wyrażeniem dnia ich nadeyścia, ich treści i wyyścia z Kancellaryi.

Artykuł 56.

Wszelkie podania, skargi prywatnych osób, Expedycye Kommissyi Woiewódzkich do zwierzchności mieyskich i wieyskich, i nawzajem expedycye tychże Zwierzchności do Kommissyi iakiegobądź są one rodzaju, przez ręce Kommissarza Delegowanego przechodzić mają; Kommissarz Delegowany odsyłać one, i rezolucye uzyskane prywatnym doręczać będzie.

Artykuł 57.

Kommissarz odebrane od Kommissyi polecenia i rozkazy przesyła do wykonania Zwierzchnościom mieyskim i wieyskim, sposobem kurrendy, którą iak naydogodniéy i dla pośpiechu nayskuteczniéy ułożyć powinien, i do potwierdzenia Kommissyi podać.

Artykuł 58.

Rozkazy do Zwierzchności mieyskich i wieyskich przez Kommissarza Delegowanego rozsyłane, powinny mieć w sobie Numer Dziennika Kommissyi Woiewódzkiéy i datę, któremi upoważnienie dane Kommissarzowi oznaczoném zostało. Waznieysze polecenia wyrażone bydź mają w całej swoiéy osnowie. Wypisanie onych z Aktów Kommissarza Delegowanego w Obwodzie, żadnemu z mieszkańców wzbronioném bydź nie może.

Artykuł 59.

Kommissarz dostrzegłszy w którey Zwierzchności mieyskiéy lub wieyskiéy

opieszalność w wykonywaniu lub nieporządek w zapisywaniu rozkazów Kommissyi, ma prawo i powinien sam osobiście do takowéy Zwierzchności zjechać lub Assessora zesłać; uchybienie sprostować; nieregularność i zaniedbanie w karby porządku wprowadzić; wykonanie zaległych rozkazów przepisane-mi prawem środkami przyspieszyć.

Artykuł 60.

W przypadku (bądź podczas konsystencyi Woysk, bądź podczas ich przechodu) wyrządzonych od Woyskowego Cywilnemu krzywd, i nawzajem, Kommissarz zanięsione skargi odbiera i pierwsze kroki w celu wyśledzenia prawdy, wyszukania winnego i zapewnienia się o iego osobie przedsięwzięrze; wywód słowny na miejscu czyni, i wraz z zanięsioną skargą do Kommissyi Woiewódzkiéy najszybsznie odsyła. Wszelkie w tym względzie od Kommissarza Delegowanego do Władzy Woyskowej zanięsione skargi i żądania, powinny być prowadzone na piśmie i do Rapportu Kommissyi

wraz z odpowiedziami Władzy Woy-skowéy przyłączone.

Artykuł 61.

Kommissarz Delegowany w Obwodzie, wyciąg z Diennika czynności swoich co tydzień Kommissyi Woiewódzkiéy przysyłać iest obowiązany. Również przedstawia Rapportem to wszystko coby zaradzenia i uwagi iéy potrzebować mogło.

Artykuł 62.

Kommissarz Delegowany w Obwodzie, i przydani iemu Assessorowie, nie mogą bez wyraźnego zezwolenia Prezesa Kommissyi Woiewódzkiéy oddalić się z mieysca, dla swoich prywatnych Interessów. Prezes nie iest mocen udzielić takowego pozwolenia na czas dłuższy, nad dni ośm. Oddalającego się na czas ośmiodniowy Kommissarza Delegowanego, zastępuje pierwszy z porządku Assessor. W przypadku dozwolonego oddalenia się na czas

dłuższy, albo też choroby, śmierci lub zawieszenia od urzędu Kommissarza Delegowanego, Kommissya Wojewódzka Zastępcę mianuje, aż do dalszego postanowienia Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Artykuł 63.

Kommissarz Delegowany w Obwodzie jest odpowiedzialnym z osoby i majątku za wszelki nieporządek w Obwodzie jego i uszczerbek rzeczy publiczney, z zaniedbania przywiązanych do jego urzędu obowiązków wynikły; tudzież za wszelkie odstąpienie od przepisów Kommissyi, zwolnienie, zaostrenie, lub zaniedbanie; za niesforność i opieszałość podwładnych sobie Officyalistów; za krzywdę bezprawnie komubądź wyrządzoną; zgoła za każdy krok samowolny i bez upoważnienia od Wojewódzkiéy Kommissyi przedsięwzięty.

T Y T U Ł VI.

*O Zwierzchnościach mieyskich
i wieyskich.*

R O Z D Z I A Ł I.

*O składzie Zwierzchności mieyskich
i wieyskich.*

Artykuł 64.

W miastach i gminach, Prezydent Muncypalności, Burmistrz, Wóyt, lub ich zastępcy, są wykonawcami rozkazów Kommissyi Woiewódzkiej. Mają oni oraz udział Sądownictwa Cywilnego i Policyjnego w składzie i podług przepisów iakie w oddzielném urzędzeniu ogłoszonemi będą. Stosunki Prezydenta i Muncypalności Miasta Stołecznego Warszawy, osobném postanowieniem dnia 14. Stycznia r. b. zostały w Administracyjnym względzie oznaczone.

Artykuł 65.

Ogłaszają i wykonywają sami przez siebie wszelkie rozkazy Rządowe, i peł-

nią niżéy wyszczególnione obowiązki. Proźby i żądania Gmin przedstawiaią Kommissyi Woiewódzkiey, przez ręce Kommissarza Delegowanego.

Artykuł 66.

Miasta Stołeczne Woiewództw (oprócz Warszawy) odbieraią bezpośrednio rozkazy od Kommissyów Woiewódzkich. Wszelkie zaś inne Miasta odbieraią też rozkazy przez Kommissarzów Delegowanych w Obwodach.

Artykuł 67.

Prezydentów w miastach mianuje Król na przedstawienie Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi. Burmistrzów równie iak Wóytów w wsiach i miastach nie maiących dochodu na utrzymywanie Burmistrza, Kommissya Woiewódzka wybiera i podaje Rządowéy Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Policyi do mianowania.

Artykuł 68.

Wóyt Gminy może postawić na swoje miejsce Zastępcę za zezwole-

niem i potwierdzeniem Kommissyi Woiewódzkiéy; lecz zostaje za niego odpowiedzialnym.

Artykuł 69.

Stosownie do miejscowéy potrzeby przydaną będzie do pomocy Burmistrzów, pewna liczba Ławników, a do pomocy Wóytów, pewna liczba Sołtysów, którzy niżej opisane obowiązki wspólnie z niemi sprawować będą.

Artykuł 70.

W przypadku śmierci, choroby, nieprzytomności, zawieszenia w Urzędzie, lub innéy momentalnéy przeszkody w pełnieniu obowiązków Burmistrza, pierwszy z porządku Ławnik zastępuje jego miejsce.

R O Z D Z I A Ł 2.

O Atrybucyach Zwierzchności mieyskich i wieyskich.

Artykuł 71.

Do Zwierzchności mieyskich należy w szczególności czuwanie nad własnością Gminną i nią zarządzanie; podawanie Etatów do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Po-

licy za pośrednictwem Urzędów Wojewodzkich.

Artykuł 72.

Do Zwierzchności mieyskich również iako wieyskich należy:

- a. Przestrzeganie bezpieczeństwa, ochędostwa i porządku.
- b. Zapobieganie rozszerzaniu się nałogów zdrowiu szkodliwych, i moralność każących.
- c. Dozieranie robot publicznych, utrzymywanie dróg i mostów, porządków i narzędzi ogniowych, spis coroczny ludności, zasiewów, zbiorów i bydła wszelkiego rodzaju.
- d. Rozkwaterowanie przeznaczonéy w przechodzie ilości Woyska.
- e. Pobór podatków od szczególnych Kontrybuentów i wnoszenie ich do Kass publicznych.
- f. Rozkład kar exekucyjnych między dłużnych Kontrybuentów.
- g. Rozkład wszelkich posług prawnie wymaganych.
- h. Zaświadczenia i passporty.
- i. Zapobieganie próżniactwu, tułaniu się, i żebractwu.

Ar-

Artykuł 73.

Udział sądowych Attrybucyi Zwierzchności mieyskich i wieyskich w przedmiotach sądownictwa Policyjnego i Cywilnego, tudzież skład takowego Sądownictwa i sposób postępowania, opisane będą w urządzeniach Sądowych.

Artykuł 74.

Zwierzchności mieyskie i wieyskie utrzymywać będą osobny protokół odebranych Rządowych Rozkazów.

Artykuł 75.

Ważniejsze Rezolucye Zwierzchności mieyskich i wieyskich podpisywane bydź powinny przez Urzędników do składu należących: a to pod nieważnością. Każda Zwierzchność mieyska i wieyska mieć będzie właściwą sobie pieczęć, którą urzędowe swoje pisma oznaczać ma.

Artykuł 76.

Właściciel którego majątek podanym został pod konkurs, niemoże sprawować Attrybucyi Sądownictwa mieyscowego, o którym w Art. 73. była mowa.

Artykuł 77.

We wsiach Plebanie, i części od różnych Właścicieli posiadane, jeżeli mają w sobie dziesięć dymów, za odrębne Włości uważanemi być mogą.

Artykuł 78.

We wsiach które z rozmaitych drobnych (mniéj iak dziesięć dymów liczących) składają się własności, właściciele obiorą jednego z pomiędzy siebie Wóytę, dla sprawowania Zwierzchności miejscowéy, i do potwierdzenia Kommissyi podadzą. Gdyby się na obranie tego zgodzić nie mogli, Kommissya Woiewódzka nie przywiązuje się bynajmniéj do miary własności, ale raczéj do zdolności i moralności właściciela, za przedstawieniem Kommissarza Delegowanego w Obwodzie, jednego z nich Wóytem wyznacza, i do mianowania Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policji przedstawia.

Artykuł 79.

Każda część mniéj iak 10. Dymów mająca jeżeli się styka o granicę lub

niedaleko jest położona od innéy wsi swego właściciela, należeć może do Zwierzchności téyże wsi.

Artykuł 80.

Zwierzchności mieyskie i wieyskie są odpowiedzialnemi za wszelkie nadużycia Władzy; za wszelką wyrządzoną niesłuszną; za odmówienie Sprawiedliwości; zgola za wszystkie zaniebdanie obowiązków im przepisanych.

W przypadku uchybienia pod Administracyjnym względem, skarga przeciwko nim do Kommissyi Woiewódzkiéy na ręce Kommissarza Delegowanego podawana być ma. Sposób odpowiedzialności i kary w ogólném urządzeniu *o odpowiedzialności Urzędników publicznych* opisany zostanie.

Artykuł 81.

Urządzenie Gmin stosownie do powyższych prawideł równie jako i zmiany w nich następne poruczają się Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policji, która w téy mierze stanowi, za przedstawieniem Kommissyi Woiewódzkiéy.

Artykuł 82.

Niniejsza Organizacya Władz Administracyjnych w Województwach i Obwodach, w czémby potrzeba było osobnemi zaleceniami przez Kommissye Rządowe stosownie do wyrażonych tu zasad uzupełnianą będzie.

Wykonanie niniejszego postanowienia które w Dzienniku praw umieszczonem być ma, Kommissyom Rządowym w czém do której należy poruczamy.

Działo się w Warszawie na Posiedzeniu Rady Administracyjney dnia 5. Lutego 1816. r.

(podpisano) ZAIĄCZEK

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi
(podp.) *T. Mostowski.*

Radca Stánu,
(podp.) *Plater.*

Zgodno z Oryginałem.

Radca Sekretarz Stánu, General Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem

Zastępcá Ministra Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 30. Wsrześnia 1816 roku.

w Imieniu Najiaśnieyszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W dopełnieniu Artykułu 83. Ustawy Konstytucyjney, i wydanego w skutku onego Dekretu Najiaśnieyszego Pana z dnia $\frac{5}{15}$ Lipca 1816. postanowiliśmy i stanowimy co następuje:

Artykuł 1.

W przeciągu dni piętnastu od dnia 15. Września roku bieżącego poczynając, wszystkie Kommissye Woiewódzkie i Kommissarze Obwodowi w miejscach prawem oznaczonych, instalowanemi bydź mają.

Artykuł 2.

Od dnia wręczenia niniejszego postanowienia, Prefektom lub Ich Zastępcom dotychczasowe Urzędowania Prefekturalne ustają. W ich miejsca wstępują Kommissye Woiewódzkie nowo nominowane, których Prezesom pierwsi Akta i Kancellarye w dniu wyżej oznaczonym, oddać są obowiązani. Kommissye Woiewódzkie o rozpoczęciu swych działań natychmiast przez Dzienniki Władze i Mieszkańców w Woiewództwie obwieszcza.

Artykuł 5.

Upoważnioną jest Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji do wezwania Prezesów Kommissyi do Warszawy niezwłocznie, i do odebrania od nich przysięgi, po wykonaniu której Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji Każdemu wskaże dzień normalny objęcia Urzędowania.

Artykuł 4.

W przypadku gdyby dla jakiegokolwiek bądź przyczyny Prezes który

Kommissyi Woiewódzkiéy z przybyciem na termin do wykonania przysięgi opóźnił się, lub wcale do objęcia Urzędu nie stanął, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi stósownie do Artykułu 41 Postanowienia Naszego z dnia 1 Lutego r. b. Organizacyą Władz Woiewódzkich przepisującego, w miarę potrzeby wyznaczać będzie Zastępców, a to z pomiędzy Członków na Kommissarzy respective do każdéy Kommissyi Woiewódzkiéy przeznaczonych, i tym dopełnienie rozporządzeń ninieyszém Postanowieniem objętych poleci, lub przedstawiać będzie Kandydatów do mieysc wakujących.

Artykuł 5.

Prezesowie Kommissyi Woiewódzkich po wykonaniu przysięgi wedle Artykułu 3 ninieyszego postanowienia, upoważnieni są do odebrania przysięgi od Kommissarzy do składu Kommissyi Woiewódzkiéy należących i tych którzy do Obwodów są Delegowanemi, oraz do installowania onych.

Artykuł 6.

Kommissya Rządowa Spraw We-

wewnętrznych i Policji wezwie Członki Kommissye Woiewódzkie składające i Delegowanych do Obwodów, ażeby w dniu przez nią wskazanym niezawodnie w miejscu Urzędowania Kommissyi Woiewódzkiéy stawily się dla wykonania przysięgi i obięcia Urzędów, a każdemu Prezesowi Kommissyi Woiewódzkiéy Listę mianowanych do niéy Osób i Kommissarzy Obwodowych wręczy.

Artykuł 7.

Naydaléy w pięć dni po odbytéy przysiędze Kommissarze Delegowani powinni stanąć w swych Obwodach obiać Akta i Kancellarze Powiatów które im terażnieysi Podprefekci zdać są obowiązani.

Artykuł 8.

Gdyby który z Kommissarzy Kommissyi Woiewódzkich lub Delegowanych, dla iakiéykolwiek bądź przyczyny z przybyciem do wykonania przy-

sięgi opóźnił się, lub wcale do obięcia Urzędu nie stawił się, w takim razie stosownie do Artykułu 62. Postanowienia Naszego z dnia 1. Lutego 1816. Organizacją Władz Woiewódzkich przepisującego, Kommissya Woiewódzka zastępcę onego wyznaczy, dając o tém Rapport Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi niezwłocznie, lub w miarę potrzeby Kandydatów do nowego mianowania przedstawi.

Artykuł 9.

Gdy Kancellarye Kommissyów Woiewódzkich i Kommissarzy Delegowanych stosownie do Organizacyi Postanowieniem Naszem z dnia 1. Lutego r. b. przepisanej natychmiast urzędzone być nie mogą, osoby więc terazniejsze Kancellarye Prefekturalne i podprefekturalne składające, począwszy od Sekretarza Jeneralnego co do Prefektur, a co do Sekretarza przy Podprefekturach włącznie, zostaną przy swoich obowiązkach i pensyi naydaley do dnia 1. Stycznia roku przyszłego, przed którym Kommissye Woiewódzkie i Kom-

missarze do Obwodów Delegowani stosownie do organizacyi Kancellarye swe urządzić są obowiązani; toż samo rozciąga się do Dyrekcyów Skarbowych których Kancellarye, Kalkulatury i Urzędnicy do kontrollowania i dozoru Wewnętrzney służby używani do czasu nowego Urządzenia przez Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu zaprowadzić się mającego, pozostać mają, lecz Kancellarye te od momentu objęcia Urzędów pod Zwierzchnictwo Prezesów Kommissyi i Kommissarzy do Obwodów Delegowanych, respective przechodzą.

Artykuł 10.

Prefekci, lub Zastępcy Prefektów, Członki Prefektury, tudzież Członki Dyrekcyi Skarbowych, którzy do nowych Urzędów nie zostali nominowanemi, zostaną w mieyscach przez Miesiący trzy od dnia Artykułem 2 oznaczonego, dla ułożenia i zdania Rapportu o stanie, w iakim znajdują się Administracye dotychczasowe w epoce ich przeyscia z dawnéy for-

my do nowéy, mianowicie w tém co się tycze niewykonanych ieszcze lub nie zupełnie wykonanych rozkazów i urzędzeń Rządu, porządku Archiwów, stanu rachunkowosci, stanu Instytutów publicznych, funduszów rozmaitych, stanu Skarbu publicznego, tudzież dla pomocy Kommissyom w uporządkowaniu nowo zaprowadzaiącey się Organizacyi i spraw bieżących. Prezesowie Kommissyów udział potrzebny z Kancellaryi dla nich uczynią, a Kommissye Rządowe szczególne wzory i prawidła do Rapportów wyż. wzmiankowanych przepiszą. Rapporta te przez Osoby niemi trudniące się podpisane, a przez Prezesa Kommissyi Woiewódzkich zaświadczone, odsyłane do Kommissyów Rządowych respective bydź maia, w terminach przez nie oznaczonych. Oddalenie się samowolne któreykolwiek z Osób wyżey wymienionych przed oddaniem rapportów powyżey wskazanych, ściagnie na nich odpowiedzialność za wszelki nieporządek i szkody iakieby ztąd wyniknąć mogły.

Artykuł 11.

Podprefekci którzy do nowych Urzędów mianowani nie są, również przez czas powyższym Artykułem wskazany, zostaną z ich Kancellaryami zachowani dla uporządkowania akt Obwodowych, dla dokładnego zdania urzędu Kommissarzóm Delegowanym, dla pomocy i działania w przedmiotach artykułem poprzedzającym objętych, tudzież dla formowania Rapportów tymże artykułem wskazanych. Przez ten czas Podprefekci zostają pod Zwierzchnictwem Kommissarzy Delegowanych i czynić będą zadosyć Ich poleceniom. Kancellarye tych Podprefektów, którzy przez nowe Nominacye na inne miejsca zostają przeniesieni, jeżeli miejsca Ich pobytu terazniejszego nie są na Stolicy Obwodów przeznaczone, mają być natychmiast do takowych przeniesione, rozumieć się zaś ma samo przez się, iż gdyby te miejsca były Obwodowemi, w tychże pozostają się.

Artykuł 12.

Osoby układające Rapporta stóssownie do Artykułów 10. i 11. pobierać będą przez czas wyżej oznaczony pensye Etatowe iakie dotąd pobierały. W przypadku nieukończenia onych w oznaczonym terminie, obowiązani pozostać aż do ukończenia bez płacy.

Artykuł 13.

Prefektów, Ich Zastępców i Podprefektów, którzy na nowe Urzędy do innych mieysc mianowani zostali, w zdaniu Akt i dopełnieniu przepisów Artykułów 10. 11. i 12 zastąpią Ci, do których z zwyczajnéy dotąd kolei Zastępstwo należy.

Artykuł 14.

Każda z Kommissyów Rządowych w skutku Artykułu 14 i stóssownie do tytułu 2 i 5 Organizacyi Postanowieniem z dnia 1. Lutego r. b. prze-

pisaney wydadzą po wspólném z sobą zniesieniu się dla Kommissyów Woiewódzkich szczególne Instrukcye.

Artykuł 15.

Nim Instrukcye wyż rzeczone wydanemi zostaną, Prezesa i Kommissarze do Obwodów Delegowani działania swoje regulować będą do Instrukcyów poprzednikom Ich służących, w materyach i przypadkach Organizacyą Kommissyów Woiewódzkich nieobjętych. Wrazie zaś iakowey wyraźney z tą Organizacyą sprzeczności, przedstawiać ie będą do rozwiązania wedle przedmiotu właściwey Kommissyi Rządowey. Instrukcye, przepisy służby Manipulacyi Skarbowey dotyczące się, aż do nowego uregulowania przez Kommissyą Przychodów i Skarbu nastąpić mającego, służyć będą Kommissyom Woiewódzkim za prawidło.

Artykuł 16.

Kommissya Przychodów i Skarbu

po porozumieniu się z Kommissyą Spraw Wewnętrznych i Policji przedsięwzmie środki, iżby kassy z Powiatów do mieysc na Stalice Obwodów przeznaczonych spiesznie przeprowadzone były.

Artykuł 17.

W dopełnieniu obecnego rozporządzenia ogłoszonymi zostaną w Dzienniku Praw

1. Dekret Królewski z dnia 15. Lipca r. b.
2. Lista do Składu Kommissyi Woiewódzkich i Delegowanych do Obwodów.
3. Organizacya Kommissyi Woiewódzkich z dnia 3. Lutego r. b.
4. Niniejsze postanowienie.

Artykuł 18.

Wykonanie powyższych rozpo-

rządzeń Kommissyom Rządowym
w czém do której należy, polecamy.

Działo się w Warszawie na Po-
siedzeniu Rady Administracyinéy
dnia 27. Sierpnia 1816. r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Zastępca Ministra Prezydującego
Minister Stanu
(podpisano) *Węgleński.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Zastępca Ministra Sprawiedliwości
W. Sobolewski

Dzień ogłoszenia d. 30. Września 1816 Roku.

w Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rosyi

Króla Polskiego etc etc. etc.

Namiestnik Króleski w Radzie Stanu.

Zważywszy, iż wydarzające się zbyt często przypadki uchodzenia Zbiegów Woyskowych z pod straży Cywilney, wynikają z niedbałego wyboru ludzi do strzeżenia przeznaczonych, a ztąd uznawszy potrzebę przedsięwzięcia na przyszłość skutecznie w téj mierze zaradzających środków, ażeby raz uieci Zbiegowie bezzawodnie na mieysce przeznaczania swojego odstawianemi bywali; po wysłuchaniu zdań Rady Stanu

ogólnego Zebrania, postanowiliśmy i stanowiąmy co następuje:

Artykuł 1.

W każdym Mieście Prezydent, albo Burmistrz, w każdéy zaś Gminie Wójt miejscowy, za odebraniem iakiegokolwiek bądź Zbiega Wojskowego, do strzeżenia go w miejscu, lub transportu, obowiązani są wyznaczyć natychmiast straż z ludzi pewnych, roztropnych, dojrzałych i silnych.

Artykuł 2.

Miasto lub Gmina odpowiedzialnemi będą za powierzonego sobie Zbiega, gdyby tenże, czyto na miejscu, czy w drodze uszedł z ich straży.

Artykuł 3.

Wtakowym przypadku uyscia Zbiega, Miasto lub Gmina obowiązani będą zapłacić kary złotych pol-

skich pięćdziesiąt do Kass właściwego Obwodu.

Artykuł 4.

Do Kommissarza właściwego Obwodu należyć będzie ściagnienie od Gminy lub Miasta téy kary zł. 50. przez sprawiedliwy iéy rozkład na Dymy, a mianowiciey w stosunku winy, bądź Urzędników do których opatrzenie skutecznych srodków należało, bądź Mieszkańców, którym straż lub transport był powierzony.

Artykuł 5.

Obok niniejszego rozporządzenia, zachowują się w całości przepisy i kary, obostrzone Postanowieniem Naszém na dniu 10. Lutego r. b. w dopełnieniu dawniejszych Dekretów wydaném.

Wykonanie niniejszego Postanowienia Naszego, które w Dzienniku Praw ma bydź umieszczone, Kommissyom Rządowym: Spraw Wewnętrznych i Policyi, oraz Przycho-

dów i Skarbu, w czém do której należy, polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 7. Wrzesnia 1816.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji.

(podp.) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu Jenerał Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem.

Radca Sekretarz Stanu Jenerał Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem

Zastępcą Ministra Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 7. Października 1816 roku.

w Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Zważywszy, iż podług Rozdziału XI. §. 38. Instruktarza Generalnego Celnego, Żyd zagraniczny bez biletu celnego w kraju przebywający, natychmiast winien być chwytany i Zwierzchności do ukarania

oddany, a dotąd nie ma przepisu która Zwierzchność i iaką karę na takowego Żyda rozciągnąć ma, zatem na przełożenie Kommissyi Rządowéy Przychodów i Skarbu, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Żyd wciskający się do kraiu drogą poboczną w iakimkolwiek bądź zamiarze, schwytany bez Celnego Biletu, będzie winien opłacić za karę podwójne biletowe, i nadto, ma być podług Artykułu 12. Uchwały z dnia 2. Marca r. b. do liczby 1181,

przez środki policyjne za granicę wysłany.

Artykuł 2.

Instrukcyą tego rodzaju procesów i ściąganiem kary w poprzednim Artykule postanowionéy trudnić się mają Komory Wycho-dowe.

Artykuł 3.

Dopełnienie niniejszego Posta-nowienia Kommissyom Rządowym Spraw Wewnętrznych i Policyi Przychodów i Skarbu, w czem do której należy, oraz umie-szczenie onego w Dzienniku Praw,

Kommissyi Rządowéy Sprawiedliwo-
ści, polecamy.

Działo się w Warszawie na Po-
siedzeniu Rady Administracyinéy
dnia 14. Września 1816.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Przychodów i Skarbu
(podpisano) *Matuszewic.*

Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Zastępca Ministra Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 14. Października. 1816 r.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyi,

Król Polski etc. etc. etc.

Maiąc wzgląd na krótkość czasu iaki teraz zabawić będziemy mogli w Stolicy Naszego Królestwa Polskiego, tudzież na mnogość prac Naszych; niechcąc oraz, ażeby w odbywaniu Spraw Administracyjnych, nastąpić miała iakowa przerwa przez odmianę w zwykłym onych, pod niebytność Naszą prowadzeniu; postanowiliśmy i postanawiamy:

Artykuł 1.

Namiestnik Nasz w Królestwie Polskiem będzie sprawował przez cały czas terażniejszego Naszego pobytu w témże Królestwie Władzę, iaką Onemuż Aktem Nominacyi

z dnia $\frac{19 \text{ Listopada}}{1 \text{ Grudnia}}$ 1815 na przypadki nie-
bytności Naszój nadalismy, stoso-
wnie do Ustawy Konstytucyjnój, do
Statutów Organicznych i do Naszych
Postanowień szczególnych.

Artykuł 2.

Wykonanie niniejszego Postano-
wienia Naszego, które w Dzienniku
Praw umieszczone będzie, Namie-
stnikowi Naszemu polecamy.

Dań w Warszawie dnia $\frac{19 \text{ Września}}{1 \text{ Października}}$
1816.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla

(L. S.)

Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Zastępca Ministra Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 27. Października 1816 roku.

w Imięniu Najiaśnieyszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi,

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W zamiarze ułatwienia porządku i usposobienia regularności w działaniach następnych Izby Obrachunkowéy w Królestwie Polskiem; zważywszy, że znaczna liczba zaległych w rewizyi i wcale niesporządzonych rachunków, bardzo długiego potrzebuje czasu, aby te podług przepisów

i w formach dotąd używanych, ukończonemi być mogły; że, zdarzenie téj zaległości i tego spóźnienia z okoliczności kraiowych pochodzi naywięcéy, i jest po części skutkiem trudnego systematu rachunkowości iaki był dotąd praktykowanym; chcąc w iak naykrótszym czasie i w nayłatwiejszym sposobie obrachowanie ogólne przyprowadzić do końca;

postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Rachunki zaległe u Władz, nad któremi pierwsza rewizya nie została odbyta, mają być wolne od rewizyi podług przepisów dotąd trwających odbywać się powinny; lecz takowe bez naymniejszey zwiłoki z księgami kassowemi skonfrontowane i względem zgodności tylko lub niezgodności z niemi zaświadczone być powinny, a to przez Władze bliższy dozór nad Kassami mające, które

w przypadkach niezgodności z księ-
gami rachunków, wywody słowne
takich zdarzeń sporządzać będą.

Artykuł 2.

Rachunki na Kassyerach zaległe,
to jest te które dotąd sporządzonemi
przez Kassyerów nie zostały, będą
sporządzone przez Kommissye do tego
przeznaczone w Woiewództwach, do
których mianowania Izba Obrachun-
kowa jest upoważniona.

Artykuł 3.

Wszystkie rachunki które u Władz
zaległy, tak te które rewizyą odbyły,
iako i te o których w Artykule pier-
wszym jest wzmianka, mają być
w terminach od Izby Obrachunkowey
oznaczonych, punktualnie do niéy
odesłane.

W przypadku uchybienia takich terminów, Izba Obrachunkowa Kommissarzy po odebraniu onych wysyłać będzie, a to na koszt winnego, który podług oznaczenia od Izby Obrachunkowéj uczynionego, natychmiast wyekwelowany będzie. Uznanie tak winy iako też i winnego do Izby Obrachunkowéj należy.

Artykuł 4.

Monita żadne nad rachunkami za-
ległemi nie będą się robić przez kor-
respondencyę z Kassyerami, ani mają
się poszukiwać usprawiedliwienia Mo-
nitów za każdoroczny rachunek oso-
bno, ale postąpiono będzie w téj
mierze podług sposobów poniżéy opi-
sanych.

Artykuł 5.

Stanowi się za zasadę postępowania przy rachunkach wyż wzmiankowanych :

1. że co tylko nieporządek, to za błąd a nie za występki ma być poczytanem, jeżeli z tego uszczerbek w groszu publicznym nie wykaże się.
2. że upoważnienia i rozkazy od władz bliższy dozór nad kassami mających, tudzież kwity od tych, którym pieniądze zostały wypłacone, są dostatecznym usprawiedliwieniem dla Kassyerów.
3. że uchybienia przeciwko formie w zarządzeniu i użyciu funduszków publicznych, nie mają być za przewinienia uznane, kiedy użycie onych nie nastąpiło na obiekt prywatny.

Artykuł 6.

Postępowanie przy rewizji zaległych rachunków zachowując ściśle przepisy artykułem 77. Regulaminu Kassowego wskazane, tudzież stosując się do tych które w Artykule 78.

pod Numerami 1. 2. 3. 4. 5. i w artykule 81. wspomnionego regulaminu pod Numerami, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. są wyrażone, ma być następujące:

- a) każdy rachunek nieregularny w formach jeżeli tylko nie brakuje w nim dostateczności wykazów, tak co do przychodów iako i co do wydatków, powinien być sprostowany bez monitów i osobnym Summarycznym wyciągiem do iasności przyprowadzony.
- b) Kiedy się znajdzie rachunek tak niedokładny lub tak nie iasny, iż w materyalności examinowanym być nie może, takowy z Księgami Kassowemi, z regestrami bierzemi konfrontowany, albo z innemi rachunkami porównywany wedle okoliczności być powinien.
- c.) W przypadku niedostarczących dowodów, czy to do usprawiedliwienia percepty, czy też

wydatków potrzebnych, kiedy te dowody, są z rodzaju tych iakich dostarczanie do Władz nad Kassami przełożonych i wyższych należało, Izba Obrachunkowa i Kommissye w Artykule 2. wymienione, poszukiwaniem onych zajmować się będą. Niedostatek zaś dowodów takich, których zbieranie specjalnie do Kassyeru należało; iako to: Kwitów na uczynione wypłaty, zaświadczeń na kupna przez niego czynione, i tym podobnych, za winę Kassyerowi ma być poczytany, i za takowych nieprawność Kassyer odpowiedzialnym zostaje.

d.) Kiedy przy rachunkach Rocznych nie znajdą się dołączone rachunki szczegółowe z wydatków, iakie podług Artykułu 65. Regulaminu Kassowego pod liczbą 5. składać się powinny, takowych Konnotacya sporządzona będzie w pro-

tokule szczególnym, końcem poszukiwania przez Władze właściwe na kim należy.

- e.) Rachunki z Komor Celnych, te które pierwszemy rewizyi nieodbyły i z których okaże się, że Kwartalne rewizye registrów, iakie na fundamencie Artykułu 17. Instrukcyi dla Urzędników Celnych, Artykułu 55. Regulaminu Kassowego i Artykułów 142 143 i 144 Instrukcyi dla Dyrekcyów Skarbowych odbywać się powinny, wcale nieodbyte lub niezupelnie odbyte zostały, nie będą kwitowane aż po dopełnieniu takowych rewizyi; wolno iest Izbie Obrachunkowey w formie skróconey sposoby téy rewizyi postanowić, a w przypadkach niemożności w iey dopełnieniu, w raporcie między objekta w miejscu ukończyć się niemożące, rzecz ta umieszczoną będzie.
- f.) Rezultata rachunku każdego w kolei lat mają być zapisy-

wane, a decyzja Izby nad Ogółem rezultatów, który po ukończonéy rewizyi naypóźniejszego rachunku uformowany będzie, po roztrząśnieniu rezultatów szczególnych następować ma.

- g.) Formy na rachunki ogólne i wykazy sytuacji Izba Obrachunkowa postanowi.

Artykuł 7.

Postępowanie względem rachunków zaległych na Kassyerach, będzie następujące:

- a.) Kommissye i Kommissarze od Izby Obrachunkowéy do uformowania rachunków delegowani, zatrudnią się tą robotą w miejscach od téyże Izby oznaczonych, pod kierunkiem Izby Obrachunkowéy a pod dozorem Prezesów Kommissyi Woiewódzkich i Kommissarzy Obwodowych.

b.) Prezesi Kommissyi Woiewódzkich i Kommissarze Obwodowi, wszystkie zlecenia i wezwania od Izby Obračunkowéy odbierane w materyi wyż wzmiankowaney, bez zwłoki pod osobistą odpowiedzialnością wykonywać mają.

c.) Sposoby formowania rachunków, zbierania wyjaśnień do tego uformowania potrzebnych, tudzież dowodów, Izba Obračunkowa przepisze.

w Ogólności

d.) Księgi Kassowe, Etaty, Regestra biercze, i inne co do przychodów; co do wydatków zaś też same księgi, Etaty i regestra, tudzież rozkazy władz wyższych, iako materyał główny do formowania rachunków używanemi będą, a usprawie-

dliwienie zaległych funduszków przez Konfrontacyą z kontrybuentami odbytą dopełnianém będzie.

Artykuł. 8.

W przypadkach dostrzeżonych malwersacyi, z których uszkodzenie Skarbu przewyższającym Kaucyą Kasjera okazałoby się, mają być przedsiębrane niezwłocznie środki, odzyskanie takowego uszkodzenia zabezpieczające. Izba Obrachunkowa przypadki takowe do wiadomości właściwych Kommissyi Rządowych podawać będzie, a te przedsięwzięciem środków wyżej wzmiankowanych zatrudnić się mają.

Artykuł. 9.

Wszystkie Władze Rządowe tak Cywilne iako i Sądowe, mają być na pomocy Izbie Obrachunkowey, i wspierać czynności Kommissyów Ra-

chunkowych, Woiewódzkich we wszy-
 stkiem, a mianowicie w przypadkach
 oporu lub nieposłuszeństwa tych, któ-
 rzy do zdawania rachunków byli i są
 obowiązani, tudzież w obiektach
 wykazu, udowodnienia i usprawiedli-
 wienia rachunków tyczących się.

Artykuł 10.

Na koszta iakie potrzebne będą na
 opłatę i utrzymanie Kommissyów ra-
 chunkowych Woiewódzkich, Skarb
 publiczny Królestwa Polskiego awan-
 sować będzie podług ustanowienia ia-
 kie na przełożenie Izby Obrachunko-
 wéy od Nas wydaném zostanie.

Artykuł 11.

Po ukończeniu ogólnego obracho-
 wania, Izba Obrachunkowa przedsta-
 wi Nam rapport z wykazem dokładnym
 rezultatów i stosowne dołączy przed-
 stawienia.

Dopełnienie i ogłoszenie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczoném być ma, Władzom, w czém do której należy, a mianowicie Izbie Obrachunkowéj, polecamy.

Działo się w Warszawie na Posiedzeniu Rady Administracyjnój dnia 8. Października 1816.

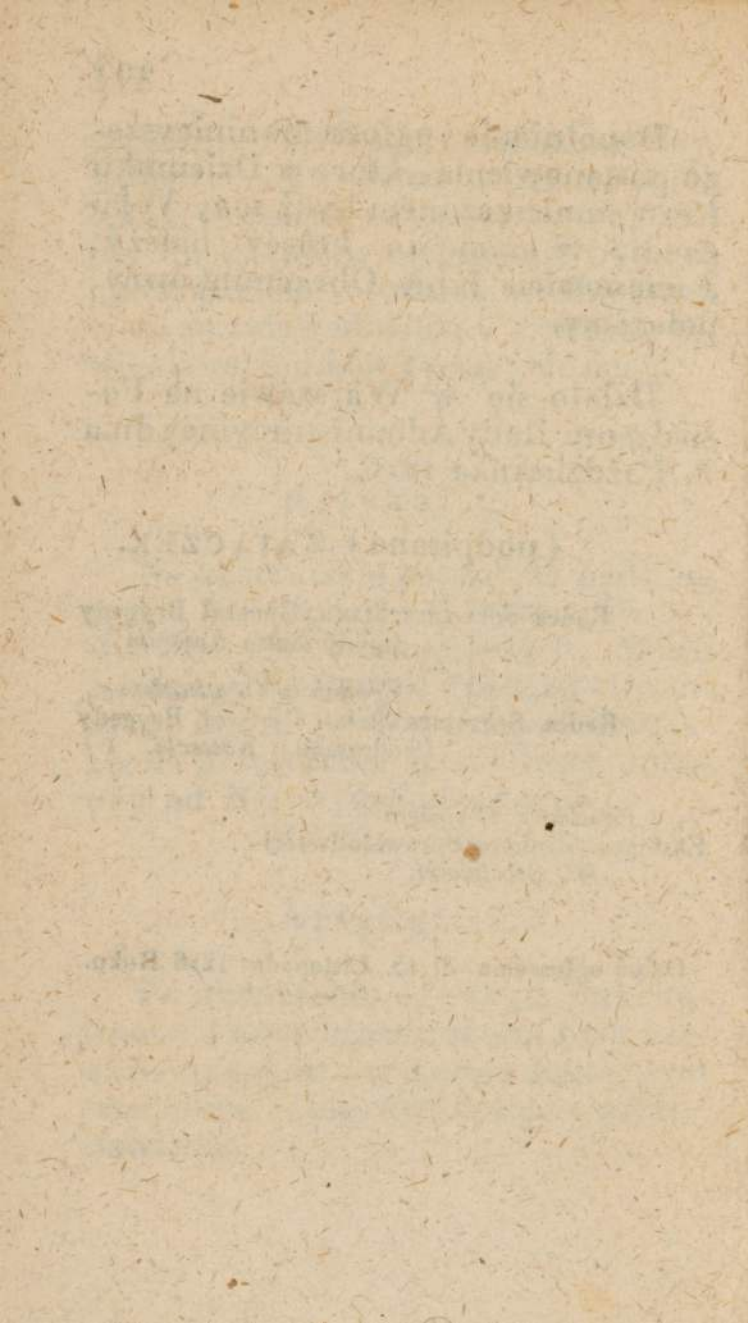
(podpisano) ZAIĄCZEK.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki*.

Zgodno z Wypisem
Zastępca Ministra Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 15. Listopada 1816 Roku.

DZIENNIK PRAW.

N^{ro.} 9.

Tom drugi.

DZIEŃNIK PRAWA.

N^{ro} 0.

Tom drugi

W Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I

Cesarza Wszech Rossyi,

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu:

Postanowiliśmy i stanowimy.

Artykuł i.

Radca Stanu któremu w Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi Dyrekcya Generalna Policyi i Poczty poruczoną zostanie, pobierać będzie taką pensyą iaka dla innych Radców Stanu Etatem jest oznaczoną, to jest po złotych polskich Piętnaście Tysięcy rocznie.

Artykuł 2.

Dyrektor Generalny Policji i Poczt przedmioty pocztowe tak iak z innych Wydziałów wnosić będzie do Komisji Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policji, a wszelkie urządzenia i Rezolucye w Jéy Imieniu podług wewnętrzny Jéy Organizacyi wydawane będą.

Artykuł 3.

Etat Dyrekcyi Generalnéy Poczt Postanowieniem Naszém dnia 11. Maia r. b. zatwierdzony, ile ten nie sprzeciwia się Artykułowi 1^{mu} niniejszego postanowienia utrzymuje się, nie tamując iednak odmian iakieby Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji względem urządzenia Bióra Pocztowego w swoim Wydziale przedsięwziąć chciała.

Artykuł 4.

Wykonanie niniejszego Postanowienia Kommissyi Rządowéy Spraw

Wewnętrznych i Policji polecamy,
i takowe w Dzienniku Praw umieszczo-
ne mieć chcemy.

Działo się w Warszawie na Posie-
dzeniu Rady Administracyiney dnia 19.
Października 1816 roku.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnę-
trznych i Policji

(podpisano) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady

(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady

(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości

W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 24. Listopada 1816 Roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożęj Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszzech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

W celu dopełnienia Artykułu 137, Ustawy Konstytucyjnej oraz Artykułów 64. i 65. Statutu Organicznego o Reprezentacyi Narodowej; Chcąc aby Lista Kandydatów, które Rady Woiewódzkie układać i oczyszczać będą, stała się zbiorem Osób niewątpliwie zasługujących na wezwanie do usług publicznych — po zasięgnięciu zdania Rady Stanu postanowiliśmy i stanowimy.

Artykuł 1.

Każdy podany na Kandydata przez Seymiki lub Zgromadzenia gminne, będzie umieszczony przez Radę Woiewódzką w Liście obieralnych, jeżeli jest w używaniu Praw Obywatelskich, i jeżeli,

gdyby poprzedniczo lub ieszcze sprawował iaki Urząd, otrzymał od właściwéy Władzy, nie nagannego wypełnienia swoich obowiązków zaświadczenie.

Artykuł 2.

Sposób układania i oczyszczania Listy obieralnych w Radach Woiewódzkich będzie następujący:

Skoro Marszałkowie Seymików i Zgromadzeń gminnych przesła Radzie Woiewódzkiey spisy Kandydatów, Rada Woiewódzka w pięć dni po ich odebraniu wyznacza Deputacyą z trzech Członków złożoną, dla zapewnienia się, czyli między podanemi Kandydatami, nie znajduią się przez Art 1. niniejszego postanowienia, od Listy obieralnych wyłączeni, oraz dla przejrzenia zarzutów, jeżeli iakie od kogo, przeciwko któremu z tychże Kandydatów, stosownie do Artykułu 65. Statutu o Reprezentacyi Narodowéy uczynione zostały. Zarzuty bezimiennie przesyłane przyjmowane nie będą.

Artykuł 3.

Deputacya uwiadamia Radę Woiewódzką o Kandydatach niestosownie

do warunków Artykułu 1. w spisie umieszczonych, tudzież o zaskarżeniach przeciw tymże Kandydatom podanych, przekładając w krótkich Rapportach — Rodzaj i dowody zarzutów.

Artykuł 4.

Jeżeli zarzuty uczynione, są przyzwolitemi dowodami poparte, Rada Woiewódzka zaskarżonych Kandydatów natychmiast od Listy obieralnych usuwa. Jeżeli zaś względem nich zachodzi wątpliwość — Rada Woiewódzka przez kréski sekretne stanowi — i oskarżonych Kandydatów z Listy obieralnych większością głosów usuwa, lub na nięj umieszcza.

Artykuł 5.

Takowym sposobem ułożonęj i oczyszczonęj Listy jeden Exemplarz przez Prezydującego i Członków na Posiedzeniu obecnych podpisany, do Senatu za pośrednictwem Kommissyi Spraw Wewnętrznych wraz z Protokółem wyszczególniającym zarzuty, za

ważne lub za nieważne przyjęte, od-
syłany będzie, a drugi w Radzie Wo-
iewódzkiej pozostanie.

Artykuł 6.

Usunięci od Listy obieralnych, sto-
sownie do Artykułu 4. do powtórnego
wyboru podani być mogą, jeżeli przy-
czyny, które stały się powodem wyłąc-
czenia ustały.

Artykuł 7.

Żadne zaskarżenia przeciw Radzie
Woiewódzkiej o umieszczenie lub wy-
łączenie Kandydatów miejsca nie mają.
Ważność atoli Listy obieralnych przez
Radę Woiewódzką ułożonéy, oczyszczo-
néy i podpisanéy, zaskarżoną być
może.

a. Jeżeli przy układaniu Listy nie by-
ło Kompletu Organizacją Rad Wo-
iewódzkich przepisanego.

b. Jeżeli przestąpieniem zostały prze-
pisy niniejszego postanowienia.

c. Jeżeli dowody usuwające Kandy-
datów od Listy obieralnych za nie-
dostateczne doniesione zostaną.

Artykuł 8.

Zaskarżenia z tych powodów zanie-
sione bydź powinny do Kommissyi
Spraw Wewnętrznych i Policyi, któ-
ra całą rzecz Senatowi przedstawi. — Je-
żeli Senat Listę obieralnych za niewa-
żną z dwóch pierwszych powodów *a i b*
uzna —, Radę Woiewódzką nagania,
a Kommissya Spraw Wewnętrznych
i Policyi niezwłocznie do ułożenia innéy
Listy Radę Woiewódzką wezwie —. Je-
li Senat uzna, iż z trzeciego powodu *c*
odwołanie się Kandydata jest sprawie-
dliwe, każe go do Listy obieralnych
przywrócić i w niéy umieścić. —

Artykuł 9.

Jeżeli zarzuty przeciw Liście obie-
ralnych zanesione, okażą się nierze-
telnymi, i Senat potwierdzi Listę obie-
ralnych, wtedy niesłusznie skarżący
podpada opłacie kosztów i zawieszeniu
Praw Obywatelskich przez rok ieden —
Senat zaś Listę obieralnych tak potwier-
dzoną, przesyła Kommissyom Rządo-
wym przez Kommissyą Spraw We-
wewnętrznych. —

Artykuł 10.

Dopełnienie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczoném, — Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Policji polecamy.

Dan w Warszawie dnia $\frac{29 \text{ Września}}{11 \text{ Października}}$
1816.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla

Minister Sekretarz Stanu

Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem.

Minister Sekretarz Stanu

(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Za zgodność

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady.

(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości

W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 24. Listopada 1816 Roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Cheąc na gruntowniejszych oprzecz zasadach prawną obronę wszelkich iakiegokolwiek rodzaju własności publicznych, iako to Korony i Narodowych, oraz tych, którym Rząd opiekę swoją lub bliższy dozór iest winien; po wysłuchaniu Naszey Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Na mieyscu wszystkich Wydziałów prawnych i Urzędników do których obrona iakichkolwiek bądź własności publicznych dotychczas należała, będzie

w Stolicy Królestwa pod bokiem Kommissyów Rządowych iedna tylko naczelna Magistratura, to iest Prokuratoria Generalna, obroną prawną wszystkich własności publicznych zatrudniać się mająca.

Skład Prokuratoryi Generalnéy.

Artykuł 2.

Prokuratoria Generalna składać się będzie:

- a. z iednego Prokuratora Generalnego prezyduiącego.
- b. z ósmiu Radców Prokuratoryi.
- c. mieć będzie także Sekretarza Generalnego.

Artykuł 3.

Do prokuratoryi Generalnéy następujący przeznaczają się niżsi Officyaliści iako to:

- Sekretarz Kancellaryi.
- Dziennikarz,
- Expedytor,

- 100 Archiwista Główny,
 - 50 Adjuktów Archiwu dwóch,
 - 50 Geometra,
 - 50 Rachmistrz,
 - 50 Tłómacz obcych języków,
 - 50 Kancellistów dwunastu;
 Będzie także Prokuratorowi do po-
 sługi dodanych dwóch posługaczy i
 dwóch Stróżów.

Artykuł 4.

W pomoc prac i zatrudnień Proku-
 ratorowi Generalnemu będzie także ież do-
 danych sześciu bezpłatnych Assessorów
 Aplikantów, których dwuletnia cią-
 gła i z dobrą zaletą odbyta aplikacya,
 stanie się dla nich zasługą do otrzyma-
 nia przyzwoitego stopnia płatnego, czy-
 li to przy Prokuratorowi Generalnemu, czy-
 li też w Magistraturach Sądowych lub
 Administracyjnych.

Artykuł 5.

Sessye i wszystkie działania Proku-
 ratorowi Generalnemu odbywać się będą
 Kollegialnie w Komplecie najmniej
 członków trzech w Artykule 2. wymie-

nionych, oprócz Członka referującego. Równość zdań rozwiązywać będzie druga kréska Prokurator Generalny Prezydujący, lub pierwszy z porządku Nominacyi Radca miejsce Jego zastępujący. Do Prokuratora należéeć będzie: Dyrekcyja ogólna działań, podział pracy i zatrudnień, dozór nad porządkiem i ścisłym wykonywaniem obowiązków Członkom Prokuratoryi i Jej Oficyalistom właściwych.

Oznaczenie Sądu upoważnionego do sądenia spraw tyczących się własności publicznych.

Artykuł 6.

Jeden tylko Sąd Ziemiński Woiewództwa Mazowieckiego w Stolicy będący jako pierwsza Instancyja i ieden tylko Trybunał Appellacyjny jako druga Instancyja, będą wyłącznie upoważnionemi do sądenia wszystkich Processów z całego Kraiu publicznych własności tyczących się, czyli to z powództwa czyli z zapozwania wytoczonych, w tych iednak tylko przypadkach gdzie spór o prawo do własności, to iest *de jure*

iak np. o Dziedzictwo dóbr nieruchomych, o Granice—o prawa hypoteczne—o należność Kapitałów lub jakichkolwiek wiecznych funduszków — o ważność tranzakcyi, testamentów, Kontraktów, umów, i t. p. zachodzić będzie.

Artykuł 7.

Sprawy tylko przemiiające z własności publicznych wynikające iak np. Sprawy Possessoryjne, Kryminalne, Policyi Poprawczey, Policyjne, tudzież o dochody czasowe (wyiawszy te dochody, które niżej pod Art. 10. są wyszczególnionemi) w sądach właściwych *respective* miejscowych pierwszey Instancyi sądzonemi będą. Trybunał zaś Naywyższy tak iak dla wszystkich Kraiowych mieszkańców będzie dla spraw i processów własności publicznej interessujących, trzecią i ostatnią Instancyą.

Attrybucye Ogólne Prokuratoryi Generalnéy.

Artykuł 8.

Prokuratorya Generalna w całym ogóle Składu swego, jest zwierzchnim
i na-

czelnym pełnomocnikiem Rządu Kraio-
wego, a to w względzie dochodzenia
lub obrony prawnéy wszystkich wła-
sności publicznych pod opieką Rządu
będących.

Artykuł 9.

Takiemi własnościami publicznemi
są:

- a. Dobra i lasy Korony.
- b. Dobra i Lasy Narodowe w aktu-
alnéy Possessyi Rządu zostające.
- c. Dobra i lasy Narodowe za przy-
wilejami szczególnemi w używaniu
jeszcze prywatnych osób będące.
- d. Dobra i lasy Narodowe za Rządu
Xięstwa Warszawskiego Donata-
ryuszom rozdane a teraz Rządowi
zwrócone.
- e. Summy przez Konwencyą Wie-
deńską Skarbowi odstapione.
- f. Długi pieniężne i wszelkiego ro-
dzaju należitości Skarbowi Naro-
dowemu winne.
- g. Sukcesyie wakujące, stęple spad-
kowe i wszelkiego rodzaju legata
na własność lub użytek publiczny
przeznaczone.

- h. Dobra i Kapitały do funduszů Edukacyinego należące.
- i. Dobra, Kapitały, Dziesięciny i wszystkie fundusze Duchowieństwa Narodowego.
- k. Dobra i wszystkie fundusze miast, Gmin, Zgromadzeń miłosierdzia, szpitalów, oraz wszelkich Korporacyów i Instytutów publicznych.
- l. Wszystkie fundusze innych wyznań Religijnych, nakoniec wszystkie własności publiczne, ruchome i nieruchome, którym Rząd Kraiowy opiekę swoją jest winien, a które do prywatney własności nie należą.

Artykuł 10.

Dopóki atoli osobne postanowienie z dokładném wyszczególnieniem nie oznaczy, które własności i należności publiczne, w artykule poprzedzającym wymienione, oraz które dochody drogą zwyczajnego Sądownictwa, a które drogą Administracyjną poszukiwane, odzyskiwane, i realizowane bydź mają, dopóty Prokuratorya Generalna iak

naytroskliwiéy baczyć powinna, aby na drogę processu w sądach zwyczajnych zwracany nie było, dochodzenie i realizowanie następujących przedmiotów, iako to:

- a. Podatków i z niemi połączonych sporów o allewiacya.
- b. Defraudacyów i szkód celnych i leśnych.
- c. Dochodów z dóbr Korony, Narodowych, równie i tych które do funduszu Edukacyjnego należą.
- d. Komornego z domów Skarbowych Woyskowych i do funduszu Edukacyjnego należących.
- e. Procentów od kapitalów Skarbowych, i Edukacyjnych, (wyjąwszy od summ Skarbowi przez konwencyą Wiedeńską odstąpionych).
- f. Kontraktów w drodze Administracyinéy przez Kommissye Rządowe lub z ich polecenia przez niższe Władze Administracyjne, z prywatnymi osobami zawieranych, oraz kaucyów na rzecz Rządu wystawionych, niemniéy sporów z tychże kontraktów i kaucyów wynikać mogących.
- g. Kanonów i czynszów z Erbpach-

ków Narodowych, Koronnych lub Edukacyjnych.

h. Przychodów Skarbowych niestałych, jako to z cła, poczty, konsumpcyi, od rzezi bydła, z loteryi, soli, tabaki, stęplowanego papieru, wynikających i innych tym podobnych.

Artykuł 11.

Czyli więc z powództwa czyli z zapoznania spor iakowéy któreykolwiek z powyżéy wymienionych publicznych własności tyczący się, bądź do sądowéy, bądź też do Administracyinéy drogi wprowadzonym będzie, Prokuratorya Generalna wprowadzeniem i obroną prawną takowych sporów za użyciem ustanowionych obrońców niżej w Artykule 20. wymienionych, trudni się, i zwierzchni w tym względzie dozór mieć powinna.

Artykuł 12.

Prokuratorya Generalna obowiązana będzie do wprowadzania i obrony

prawnéy nietylko co do prawa o własność, to jest *quo ad jus* ale też i co do dochodów w tych tylko sporach które korony Skarbu Narodowego, tudzież funduszków Edukacyinych, Zgromadzeń miłosierdzia i szpitalów, tyczą się, w innych zaś sporach, to jest tych, które się do dóbr i funduszków Duchowieństwa, miast, gmin i wszelkich Korporacyów i Instytutów publicznych ściągają Prokuratorya też Generalna tam tylko do dania assystencyi swoiéy i obrony obligowaną zostaje, gdzie spór nie o dochód przemiiający i czasowy, ale o samo prawo do własności dóbr i funduszków pomienionych, to jest *de jure* zachodzić będzie.

Artykuł 13.

Oprócz powyżéy wyrażonych atrybucyi i obowiązków do Prokuratoryi Generalnéy przywiązanych, należy także do niéy będzie na wezwanie Kommissyów Rządowych we wszystkich przypadkach i materyach własności publiczney tyczących się, iak np. względem legalności zawieranych przez

Władze Rządowe z prywatnemi osobami kontraktów, i umów, względem legalności wystawionych kaucyów, niemniéy względem rozpoznania wszelkiego rodzaju zachodzić mogących przedmiotów i kwestyi prawnych, potrzebne opinie i objaśnienia dostarczać.

Artykuł 14.

Pod zwierzchnim dozorem Prokuratorii Generalnéy, zostawać będzie Archivum główne aktów, które do wszystkich własności publicznych, wyżej wymienionych ściągają się.

Do takowego Głównego Archivum Prokuratorya Generalna wszystkie szczegółowe Archiva i akta które Wydziały dzisiejsze prawne przy różnych Magistraturach postanowione, pod swoim dozorem mają, zgromadzić i takowe iak naydokładniéy uporządkować, będzie obowiązana.

Artykuł 15.

Prokuratorya Generalna zostawać będzie pod Naczelnym styrem Kom-

missyów Rządowych, bez których wiedzy, zezwolenia i szczególnéy Aurytoryzacyi żadnego processu powyżéy wymienionych własności publicznych tyczącego się (w przedmiotach tych, które do każdéy *respective* Kommissyi Rządowéy należą) rozpoczynać, lub o własność publiczną godzić się, od zaczętego processu odstępować, albo też appellacye od Wyroków niepomysłnych opuszczać, nie będzie władną, i których Kommissyów Rządowych wszelkie polecenia sobie dane, wykonywać będzie obowiązana.

Artykuł 16.

Prokuratorya Generalna od wszystkich Kommissyów Rządowych (w przedmiotach iakie do którój Kommissyi *respective* należą) dokładną informacyą o stanie wszystkich sporów prawnych i processów sądowych publicznej własności interessuiących, czyli to już za bytu zeszłych kraiu tego Rządów ukończonych, czyli też wiążących lub nowego rozpoczęcia oczekujących, zasiągnie.

Artykuł 17.

Równie także Prokuratora Generalna od wszystkich Magistratur i Urzędników Sądowych i Administracyjnych, o podobnymże stanie wszystkich w artykule poprzedzającym wymienionych sporów publiczney własności tyczących się, potrzebne zawiadomienie powziąć i akta do nich potrzebne ściągnąć będzie obowiązana.

Artykuł 18.

Tym sposobem Prokuratora Generalna zainformowana o dotychczasowém położeniu wszystkich rzeczonych sporów i processów, rapport ogólny ułoży i takowy Kommissyom Rządowym (*respective* podług gatunku natury i rodzaju przedmiotów i jakie do której Kommissyi należeć mogą) prześle, w którym to raporcie stosowne przedstawienie, tak względem Kontynuacyi wiszących, iako też względem potrzebnego rozpoczęcia nowych processów, oraz względem pozyskania potrzebnéj w téj mierze autoryzacyi, z dokładném

wyiaśnieniem Kommissyom tymże Rządowym uczynione bydź powinno.

Artykuł 19.

Oprócz tego Prokuratora Generalna o wszystkich następnych działaniach swoich i o położeniu przyszlém wszystkich sporów prawnych i procesów Sądowych i Administracyinych, dokładne rapporta co pół roku Kommissyom Rządowym (w tém co do której *respective* Kommissyi należy) zdawać i przesyłać obowiązana będzie.

Obrońcy Prawni publicznych własności przy Sądach i Trybunałach, oraz ich obowiązki.

Artykuł 20.

Będą przy Sądach Ziemskich i Grodzkich Woiewódzkich, przy Trybunale iednym Appellacyinyim i przy Trybunale Naywyższym postanowieni Obrońcy prawni, Obronę sporów i pro-

cessów własności publiczney tyczących się, popierający. obrońcy przy Sadzie Ziemijskim Województwa Mazowieckiego, przy iednym Trybunale Appellacyinym i przy Trybunale Naywyższym, będą mieli dodanych Zastępców.

Artykuł 21.

Obrońcy takowi są wykonywaczami rozkazów i poleceń Prokuratoryi Generalney, oraz Zastępcami oneyże w względzie popierania i obrony prawney wszystkich sporów i processów, które z powyżey wymienionych publicznych własności, czyli to w drodze sądowey czyli też Administracyiney, popierane bydź mają. Pod dozorem rzeczonych obrońców, zostawać będzie szczegółowe archiwum tych aktów, które Im do popierania i obrony sporów i processów własności publicznej interessujących, przez Prokuratoryą Generalną, powierzone będą, za których calość są odpowiedzialnemi.

Artykuł 22.

Obrońcy ci zostawać będą pod Na-

czelnym dozorem Prokuratoroyi Generalnéy, bez wiedzy, zezwolenia i autoryzacyi Jéy, nie działać nie będą mogli. Prokuratoroya Generalna przepisze tymże obrońcom potrzebne Instrukcye urządzające sposób znoszenia się z nią względem dokładnego zabezpieczenia obrony wszystkich sporów i processów własności publiczney tyczących się. — O wszystkich zaś swych czynnościach, niemniéy o stanie i położeniu wszystkich takowych sporów i processów rapporta co miesiąc Prokuratoroyi Generalnéy zdawać są obowiązani.

Artykuł 23.

Oprócz obrony sporów i processów dopiero wymienionych, obrońcy przy Sądach Woiewódzkich postanowieni, obowiązani będą na wezwanie Komisjów Woiewódzkich, we wszystkich przedmiotach i kwestyach prawnych, własność publiczną interessujących, Kommissyom tymże potrzebne opinie i objaśnienia dostarczać, którzy jednak w wazniejszych przypadkach (nim za-

dach Woiewódzkich będą, a którzy podług artykułu 7. do obrony tylko processów przemiających i czasowych przeznaczeni są podeymować się obrony processów stron prywatnych, wolność zostawia się.

Artykuł 27.

Prokuratorya Generalna i wszyscy obrońcy podobnie iak każda inna Magistratura Rządowa, od opłacania steplowanego papieru w promowowaniu lub obronie processów i sporów powyższych oraz we wszystkich z Urzędu czynionych Korrespondencyach, będą wolnemi.

Artykuł 28.

Aczkolwiek Zgromadzenia i Korporacye Duchowne, miasta, gminy i inne Instytuta publiczne przez Prokuratorya Generalną i obrońców prawnych bronionemi będą; z względu iednak iż te, z swoich własności dochody pobierają,

opisany osobną ustawą będzie sposób jakimby w miarę przewidzianych na rzecz ich processów i sporów, z dochodów swoich na opędzenie kosztów w opłaceniu Etatu Prokuratoryi Generalnéy i obrońców, potrzebnego, pewną należność kontrybuowały. Z pod tego atoli zastrzeżenia wyłączonemi są fundusze Edukacyjne, zgromadzenia miłosierdzia i szpitale, które kosztów żadnych ponosić nie mogą.

Artykuł 29.

Wewnętrzna Organizacya i porządek działań swoich Prokuratorya Generalna ułoży i Rządowi przez Komisya Sprawiedliwości do potwierdzenia przedstawi.

Przepisy względem wyboru członków Prokuratoryi Generalnéy, obrońców prawnych i Oficjalistów Kancellaryi.

Artykuł 30.

Na Prokuratora Generalnego przy-

go, oraz na ich Zastępców Prokuratora Generalna Kandydatów po trzech na każde miejsce Kommissyi Rządowéy Sprawiedliwości poda, która z nich po dwóch Kandydatów wybierze i Namieśnikowi Naszemu do nominacyi przedstawi.

Artykuł 35.

Assessorów Aplikantów iako też innych Officyalistów do Prokuratoroyi Generalnéy przeznaczonych, to iest:

Dziennikarza, Expedytora, Adjunktów Archiwu, Geometrę, Rachmistrza, i Tłomacza, oraz obrońców przy innych Woiewódzkich Sądach sama Prokuratoroya Generalna Kollegialnie, wybierać będzie.

Artykuł 36.

Sekretarza Kancellaryi, Kancellistów i Posługaczów Prokurator Generalny mianuje.

Artykuł 37.

Etat wydatków rocznych na opłacenie Prokuratoroyi Generalnéy potrze-

bnych osobném urzędzeniem oznaczony będzie.

Wykonanie niniejszego postanowienia Kommissyom Rządowym (w czém do której należy) i umieszczenie onegoż w Dzienniku Praw polecamy.

Dań w Warszawie dnia ^{29. Września}
1816. _{11. Października}

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla.

Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

(L. S.) *Zgodno z Oryginałem.*
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kassecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 24. Listopada 1816 Roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Chcąc opatrzyć skuteczne sposoby do usposobienia przyszłych Urzędników Administracyi Leśney, na przedstawienie Ministrów Naszych Oświecenia publicznego, Spraw Wewnętrznych, tudzież Przychodów i Skarbu, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Będzie ustanowiona w Królestwie Polskiem Szkoła szczególna, pod nazwiskiem Szkoły Leśney.

Artykuł 2.

We dwa lata po ustanowieniu Szko-

Iy Leśnéy, nikt nie będzie przypuszczony do Urzędu Nadleśnego Jeneralnego, Nadleśniczego, Leśniczego i Podleśniczego, kto nie odbędzie w Szkole leśnéy Kursów przepisanych, i niepoyszcze od téyże Szkoły świadectwa nabytych znaomości leśnych, teorycznych i praktycznych.

Artykuł 3.

Szkoła leśna będzie pod naywyższym dozorem Kommissyi Przychodów i Skarbu, a szczególnym Dyrektora Jeneralnego Lasów Rządowych.

Artykuł 4.

Na mocy Artykułu 54. Ustawy Konstytucyinéy, dozwalamy Namiestnikowi Naszemu zaciągnąć do służby leśnéy Królestwa Polskiego, na Urzędy i pensye trwającemi Etatami ustanowione,

kilku Cudzoziemców, z zdátności znakomych i dostatecznie ulegitymowanych, pod warunkiem pełnienia obowiązków Administracyjnych, i oprócz tego dawania Nauk leśnych, tak teorycznych iako i praktycznych.

Artykuł 5.

Uczniowie Szkoły leśnéy płacić będą Nauczycielom Nauk Leśnych i pomocnych, honoraria, w Urzędzeniu szkolném postanowić się mające.

Artykuł 6.

Plan Szkoły Leśnéy przez Dyrektora Jeneralnego Lasów Rządowych podany, roztrząśniony przez Kommissyą Oświecenia publicznego i Kommissyą Przychodów i Skarbu, przedstawiony będzie Namiestnikowi Naszemu do po-

twierdzenia, wraz z Étatem potrze-
bnych na nią wydatków.

Artykuł 7.

Wykonanie niniejszego Postano-
wienia, które w Dzienniku Praw umie-
szczone być ma, Kommissyi Religij-
néy, Oświecenia publicznego i Kom-
missyi Przychodów i Skarbu polecamy.

Dan w Warszawie dnia 1⁵ Paździer-
nika 1816.

(podpisano) ALEXANDRE

przez Cesarza i Króla

(L.S.) Minister Sekretarz Stanu
Jg. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
Jg. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 24. Listopada Roku 1816.

W tym celu w roku 1773...

W tym celu w roku 1773...

W tym celu w roku 1773...

W tym celu w roku 1773...

W tym celu w roku 1773...

W tym celu w roku 1773...

W tym celu w roku 1773...

W tym celu w roku 1773...

W tym celu w roku 1773...

W tym celu w roku 1773...

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyi,

Krół Polski etc. etc. etc.

Cheąc ułatwić środki utrzymania spokojności, porządku i bezpieczeństwa publicznego w całym kraju, po zasiągnięciu zdań ogólnego zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy utworzenie Żandarmeryi iak następuje:

Artykuł 1.

Żandarmerya ta składać się będzie w każdym mieście Woiewódzkim:

- z iednego Kapitana,
- z iednego Wachmistrza,
- z iednego Podofficera,

z iednego Trębacza,
z ośmiu Żandarmów.

Ogółem z 12 głów, co uczyni na
ośm Woiewodztw głow 96.

Artykuł 2.

W każdym mieście Obwodowém:

z iednego Porucznika lub Pod-
porucznika,

z iednego Podofficera,

z sześciu Żandarmów.

Ogółem z 8. głów, co uczyni, na
31. Obwodow, 248 głow.

Artykuł 5.

Prócz tego pod bezpośrednimi
rozkazami Naczelnego Dowódcy woy-
ska znaydować się będzie Oddział
Żandarmeryi złożony:

z dwóch Poruczników, lub Pod-
poruczników,

z czterech Podofficerów,

z trzydziestu Żandarmów.

Ogółem z 56 głow.

Artykuł 4.

Dla utrzymania porządku służby, Kontrolowania i raportów, Żandarmerya ta mieć będzie sztab złożony:

- z jednego Pułkownika,
- z jednego Maiora lub Podpułkownika,
- z jednego Adiutanta,
- z jednego Płatnika.

Reszta Sztabu małego podług powszechnych prawideł w Woysku przyiętych urządzona będzie.

Artykuł 5.

Żandarmi prości dzielić się będą na dwie klasy, z których trzydziestu przy Naczelnym Dowodczy Woyska, i dwóch w każdym Mieście Woiewódzkim to jest 16, ogółem 46. będą pierwszey Klasy, reszta Żandarmów do drugiey Klasy należeć będzie.

Artykuł 6.

Wachmistrze, Podoficery i Tręba-

cze, będą na koniach, Żandarmi zaś prości będą iak następuie:

Zostaiący pod bezpośrednim rozkazem naczelnego Dowodzczy Wowska; wszyscy 50. konni; w Miastach Woiewódzkich,

6. Konnych.

2. Pieszých.

w Obwodach 4. Konnych.

2. Pieszých.

Ogółem 202 Konnych, 78. pieszych.

Artykuł 7.

W każdym Woiewództwie, i w każdym Obwodzie Oddziały Żandarmeryi przydanymi będą od naczelnie Dowodzacego w pomoc Kommissyom Woiewódzkim, i Kommissarzom Obwodowym.

Artykuł 8.

Do Żandarmeryi téy wybierani bydź mają ludzie dobrych obyczaiów, czy-

tać i pisać umiędzy, zdrowi, w wieku od 30. do 50. lat.

Artykuł 9.

Kommissye Woiewódzkie i Kommissarze Obwodowi Żandarmów sobie przydanych inaczey używać nie będą, iak tylko do utrzymania spokojności i bezpieczeństwa publicznego, chwytania zbrodniarżów, ich strzeżenia i przeprowadzania ich, oraz i Więźniów w miejsca wskazane, śledzenia zbiegów, i exekwowania należytości Skarbowych.

W rzeczach Administracyi Cywilney Kommenda Żandarmeryi działać nie może, iak tylko za wezwaniem Władzy Cywilney.

Artykuł 10.

Wszelkie Władze Cywilne i Woy-skowe, w każdym przypadku od właściwey i przyzwoitey Władzy, upoważnioney Żandarmeryi na iey wezwanie pomoc udzielać i onę wspierać powinny.

Artykuł 11.

Na wzajem Żandarmerya powinna w nagłych przypadkach na wezwanie do niej na piśmie uczynione niezwłoczna i skuteczną dawać pomoc. W przypadkach jednak, żadnem niebezpieczeństwem niezagrażających i mniej nagłych, wszelkie Władze o pomoc potrzebną Żandarmeryi, udawać się powinny do Właściwéy im Komendy która w żadnym przypadku takowéy pomocy odmówić nie może.

Artykuł 12.

Ubiór Żandarmeryi téy, co do kroju i kolorów będzie iednostajny, podług wzoru iaki późniéy przepisany zostanie.

Artykuł 13.

Porządek służby, tudzież powinności i obowiązki Żandarmeryi osobną Instrukcyą przepisanemi zostaną. —

Wykonanie postanowienia niniey-

szego które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Kommissyoni Rządowym w czem do której należy polecały —

Dan w Warszawie dnia $\frac{5}{17}$ Października 1816.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla

(L. S.) Minister Sekretarz Stanu
(podp.) *Jg. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
(podp.) *Jg. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem.
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 30. Listopada 1816 roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu

Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.

*Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.*

Gdy obrona kraiu iest obowiązkiem każdego Obywatela, zaciąg Woyska rozłożony bydź powinien zarówny na wszystkie klasy mieszkańców Królestwa. Chcąc żeby ten zamiar został dopełniony, w sposób dobru ogólnemu kraiu odpowiedaiący, a oraz zachowany był porządek we wszystkich działaniach z przedmiotu tego wynikaiących, po zasiagnieniu zdań ogólnego zebrania Rady Stanu, postanowiliśmy i stano- wiemy co następuie:

T Y T U Ł I.

Zasady zaciągu w stosunku z ludnością.

Artykuł 1.

Wszyscy mężczyźni od roku dwudziestego aż do lat trzydziestu skończonych, bez różnicy stanu, urodzenia i religii, wciągnięni będą w spis Woy-skowy.

O D D Z I A Ł 1.

W y ł ą c z e n i a.

Artykuł 2.

Wyłączaia się od tego prawidła:

- a. Synowie iedynacy.
- b. Jeden syn w każdéy familii, którego rodzice lub opiekuni wybiorą.
- c. Brat mający opiekę nad braćmi i siostrami małoletniemi których rodzice nie żyją.

- d. Wdowcy mający dzieci.
- e. Cudzoziemcy i ich synowie, przed przybyciem do kraju za granicą urodzeni.
- f. Woyskowi wszelkiego stopnia, uwolnieni od służby i opatrzeni przepisaniem na to dowodami.
- g. Urzędnicy i Officyaliści Cywilni Etatowi, przez czas ich Urzędowania.
- h. Ci wszyscy którzy będąc w wieku do wciągnięcia w spis Woyskowy oznaczonym, ożenili się przed ogłoszeniem niniejszego Urządzenia.
- i. Ci którzy następnie ożenią się przed wiekiem, od którego należą do spisu Woyskowego.
- k. Duchowni i klerycy tak świeccy jako i zakonnicy obrządków Łacińskiego i Greckiego, mający poświęcenie; Pastorowie wyznań Ewangielickich.
- l. Professorowie i Nauczyciele szkół Publicznych, równie iak ci, którzy do tego stanu się sposobią i

Nauczyciele prywatni, jeżeli do wyłączenia przedstawionemi będą przez Kommissyą Oświecenia.

m. Z pomiędzy żydów jeden Rabin i jeden Kantor z każdego Kabału.

n. Doktorowie i Ucznie prawa, jeżeli przedstawieni będą przez Kommissyą Oświecenia.

c. Lekarze i Chirurgowie mający pozwolenie praktykowania, równie jak Ucznie sztuki Lekarskiej i Chirurgii, przedstawieni przez Kommissyą Oświecenia.

p. Przedsiębiorcy rękodzielni i fabryk, Artyści, Maystrowie, Rzemieślnicy i Czeladnicy, stosownie do mających się w tym względzie ustanowić prawideł.

q. Kałęcy, niedołężni i niemający wzrostu potrzebnego do służby woyskowej.

Artykuł 3.

Wyłączenia te, wyiawszy przypadki zachowane do przedstawienia Kom-

missyów Rządowych, dozwolane będą tylko za świadectwami, podług przepisu wydanemi od Władz miejscowych i potwierdzonemi przez Kommissye Woiewódzkie.

O D D Z I A Ł 2.

O Zastępstwie.

Artykuł 4.

Wolno jest każdemu obiętemu spisem Woyskowym, lub mającemu nim być obiętym, dać za siebie zastępcę.

Artykuł 5.

Zastępcy nie mogą być przyjmowani tylko z drugiey rezerwy, albo z pomiędzy żołnierzy, którzy skończyli lata swéy służby. Zastępcy powinni być dobrowolnie przez zastąpionych ugodzonemi.

Artykuł 6.

Ten który dał za siebie zastępcę,

obowiązany jest przez cały czas swéj służby, tyle razy stawić innego, ile razy by pierwszy zbiegl. Zastąpiony obowiązany jest równie do wynadgrozdzenia rzeczy Woyskowych któreby zastępca z sobą uniósł. W przypadku śmierci zastępcy, lub utraty zdrowia ze służby wynikającego, obowiązek dania zastępcy ustaje dla zastąpionego, w jakimkolwiek bądź czasie służby takowy przypadek się wydarzy.

Artykuł 7.

Jeżeli zastępca stanie się niezdolnym do służby przez rany lub trudy wojenne, mieć będzie prawo do wszystkich nagród, jakie urzãdzenia Woyskowe zapewniają w podobnych zdarzeniach.

— O D D Z I A Ł 3.

O przeciągu służby.

Artykuł 8.

Służba Woyskowa trwać ma lat

dziesięć bez przerwy, rachując od epoki wniyscia w szeregi.

Artykuł 9.

Będzie się rachować za czynna służbę czas przebyty dla ćwiczeń w zakładzie, i ten zapisany zostanie za przybyciem do Korpusu.

Artykuł 10.

Jeżeli Woysko odbierze rozkaz stawienia się na stopie wojny, ci którym się skończy czas służby w téy porze lub późniéy, obowiązani są w niéy pozostać, dopoki Woysko na stopę pokoju nie przejdzie.

Artykuł 11.

Każdy zbieg, oprócz kar przepisami Woyskowemi obiętych, traci ieszcze lata w służbie do czasu swéy uciezki strawione, i te na nowo liczyć mu się zaczną od czasu, w którym do Pułku

odstawionym został, chyba że Nam się podoba darować całkowicie, albo osłodzić tę karę, bądź przez Amnestyę ogólną, bądź nadgradzając osobiste zasługi iakie zbieg wrócony do Pułku w dalszey służbie położy.

T Y T U Ł II.

Zasady zaciągu w stosunku z Woyskiem.

O D D Z I A Ł 1.

O stopie pokoju i Woyny
Woyska.

Artykuł 12.

Woysko mieć będzie stopę pokoju i Woyny, osobnemi Stanami przepisaną.

Artykuł 13.

Gwardya, Artylerya, Inżyniery,

Kompanie Minierów, Saperów Pon-tonierów i rzemieślnicze, zachowają na stopie pokoju ten sam stan co na stopie Wojny.

Artykuł 14.

Dla postawienia natychmiast Woy-ska na stopie Woiennej, ile razy My Król tego osądzimy potrzebę, bez czynienia nowego rozkładu, będzie prze-znaczona do służby w sposób niżey oznaczony liczba ludzi wyrównywaiąca różnicy, iaka zachodzi między wielkim i małym kompletem Woyska.

O D D Z I A Ł 2.

Pierwsza Rezerwa.

Artykuł 15.

Zaciąg ten nazywać się będzie *pierwszą rezerwą*.

Ar-

Artykuł 16.

Zostawać ma ciągle pod rozrządzeniem Władzy Woyskowej i będzie dopełnianym, zgromadzonym i ćwiczonym według następujących Prawideł.

Artykuł 17.

Wszyscy ludzie należący do pierwszej rezerwy, stawia się każdego roku w dniu 15. Kwietnia w właściwych im zakładach, na ćwiczenia mające trwać dwa miesiące, to jest do dnia 15. Czerwca.

Artykuł 18.

Przez ten czasu przeciąg, ubrani będą i płatni jak żołnierze liniowi.

Artykuł 19.

W celu zapewnienia nie zawodnie przybywania ludzi rezerwowych do za-

kładów w czasie oznaczonym, Prezydenci i Burmistrzowie Miast, oraz Wóyci Gmin wiejskich, obowiązani będą zwołać tych którzy się znajdują w okręgach ich władzy podległych, na dzień wyznaczony, względnie odległości zakładu i wysła onych pod strażą starszych Gminy, którzy obowiązani będą czuwać nad postępowaniem ludzi w pochodzie. Tak odesłani do zakładu mają być przez swoją gminę zaopatrzeni w żywność wystarczającą aż do miejsca przeznaczenia.

Artykuł 20.

Gdyby rezerwowy nie mógł się udać do zakładu z powodu choroby, która sama tylko wymowić Go może, Prezydent, Burmistrz lub Wóyt Gminy powinien odesłać dowodzcę na czas w którym chory stawić się był powinien, świadectwo przez siebie i lekarza obwodu podpisane; gdyby zachodziła trudność w pozyskaniu zaświadczenia lekarza, z powodu odległości miejsca Jego mieszkania lub nieobecności w domu, Wóyt gminy wyszczególni

w swoim świadectwie powody dla których zaświadczenie lekarza nie mogło być otrzymane.

Artykuł 21.

Każdy Człowiek należący do pierwszój rezerwy, któryby się nie znajdował w miejscu zwyczajnego swojego pobytu, w czasie oznaczonym do Jego pochodu, lub gdyby bez przyczyny dostatecznej nie stanął w zakładzie na dzień oznaczony, będzie uważany za zbiega i jako zbieg śledzony i karany.

Artykuł 22.

Ludzie z pierwszój rezerwy, będąc uważani za żołnierzy urlopowanych, nie będą mogli pod żadnym pozorem odmieniać swojego pobytu. Wolno im atoli będzie przez czas niezbydowania się w zakładzie, rozrządzać sobą według upodobania, byleby im to nie przeszkadzało do stawienia się w zakładzie na czas oznaczony, za co Prezydenci, Bur-

mistrze, Wóyci Gmin Wiejskich i Własciciele będą odpowiedzialnymi.

Artykuł 23.

Należący do pierwszój rezerwy ludzie, podlegać będą karnoścì Wojskowój za wszelkie przestępstwa w czasie obecności w zakładach popełnione. Przez resztę roku należą zupełnie do iurisdycyi cywilnej.

ODDZIAŁ 3.

Druga Rezerwa.

Artykuł 24.

Ludzie obięci spisem Wojskowym, nieumieszczeni w pierwszój rezerwie, składać będą drugą rezerwę.

Artykuł 25.

Ta służyć ma do zastępowania lu-

dzi w pierwszemy rezerwie, z iakiegokolwiek bądź powodu brakujących.

Artykuł 26.

Nikt z należących do drugiey rezerwy, nie może nawet na czas opuścić obwodu, w którym jest spisem objęty, bez wyraźnego pozwolenia Władzy miejscowey.

Artykuł 27.

Jeżeli kto znajdzie się w potrzebie przeniesienia się do innego obwodu, władza miejscowa obowiązana będzie, wyszczególniając powody, i wymieniając miejsce gdzie żądający przenieść się pragnie, udać się przez Kommissarza Obwodowego do Kommissyi Woiewódzkiey, która przekonawszy się o słuszności powodów, będzie mogła zezwolić na przeniesienie się i tę odmianę w spisie wojskowym umieścić.

Artykuł 28.

Gdyby się zdarzyło że Człowiek na-

leżący do drugiey rezerwy, z powodów dostatecznych zmuszony był przenieść się zupełnie do innego Woiewództwa, w owczas prócz formalności powyższym Artykułem przepisanych, Kommissya Woiewódzka tego Woiewództwa, z którego człowiek się przenosi, obowiązana będzie uwiadomić o tém Kommissyą Woiewódzka Woiewództwa, w którym rezerwowo pragnie zamieszkać, a to w celu aby umieszczonym został w spisie tegoż Woiewództwa.

Artykuł 29.

Ludzie należący tak do pierwszey jako i drugiey rezerwy, będą się nazywać rezerwowi.

T Y T U Ł III.

Dopelnianie coroczne Woyska.

Artykuł 30.

Ponieważ czas służby żołnierza, jest

na lat 10 oznaczony, przeto Wovsko w czasie pokoju przez uwalnianie ze służby tych, którzy swój czas wysłużyli, znajdzie się corocznie o dziesiątą, część zmniejszone; śmierci, ucieczki i inne przypadkowe przyczyny mogą go zmniejszyć równie o $\frac{1}{10}$ część; wypadła ztąd, iż ubytek coroczny Wovska wyniesie około piątą jego części; aby więc one ciągle utrzymać w komplecie, liczba ludzi niedostających każdego roku w szeregach, będzie mu dostarczona z pierwszój rezerwy, stosownie do poniższych prawideł. Pierwsza zaś rezerwa natychmiast dopefioną zostanie z ludzi drugiej rezerwy.

ROZDZIAŁ I.

Urządzenie zaciągu.

Artykuł 31.

Korpusy Gwardyi dobierać będą ludzi z korpusów liniowych teyże broni.

Artykuł 32.

Artylerya konna będzie się dopełniać z jazdy; Artylerya piesza, Miniery, Sapery, Pontonierzy i Rzemieślnicy z piechoty.

Artykuł 33.

W każdym roku dnia 1. Stycznia, Dowódzcy Dywizyów przedstawia naczelnemu Wodzowi, liczbę ludzi którą każdy z Korpusów pod ich rozkazami zostających potrzebuje, dla zastąpienia utraconych w ciągu roku, równie iak tych którym czas służby upłynął.

Artykuł 34.

Kommissya Woyny odebrawszy potrzebne Instrukcye, przeznaczy według porządku numerów kontroli, ludzi do czynney służby, tak aby ci którzy weszli pierwsi, do pierwszey rezerwy, przechodzili równie pierwsi do batalionow i szwadronów Woiennych. Kommissya Woyny oznaczy w tym samym czasie, Pułkom Jazdy zakłady, które im mają dostarczyć ludzi do dokompletowania. Uwiadomi o swych rozpo-

rządzeniach dowódców Dywizyów i dowódców zakładów i wskaże Kommissyom Wojewódzkim liczbę ludzi potrzebnych, do skompletowania pierwszey rezerwy.

Artykuł 35.

Pułk Jazdy, któremu ieden lub więcey zakładów będą przeznaczone dla dokompletowania się, pośle iednego Officera dla wybrania ludzi potrzebnych.

Artykuł 36.

Oznaczeni do służby, wysłani natychmiast zostaną do swoich korpusów; ludzie przeznaczeni do Jazdy wyruszą z Officerelem który ich odebrał i przy eskorcie w tym celu przez niego przyprowadzonéy; ci którzy mają służyć w piechocie, będą odprowadzeni przez Officera i eskortę z zakładu.

Artykuł 37.

Dowódzca rezerwy skuteczniwszy te rozporządzenia, prześle pułkom wyściagi wpisów rodowodu, aby zostały umieszczone w rodowodzie korpusu.

Doniesie Kommissyi Woyny o numerach ludzi wybranych do iazdy i w tym samym czasie uwiadomi Kommissya Woiewódzka, o numerach ludzi przechodzących do czynnéj służby, w celu, aby taż Kommissya mogła ich wykreślić z kontrolli pierwszéj rezerwy.

O D D Z I A Ł 2.

O zakładach Rezerwowych.

Artykuł 58.

Będzie ustanowiony w każdym Woiewództwie zakład rezerwowy, który ciągle w miejscu przeznaczoném sobie pozostanie. Nosić ma numer jednego z Pólków piechoty liniowéj; zajęty będzie przez stałą jego rezerwę i posłuży do skompletowania onegoż.

Artykuł 39.

Każdy Pólk Strzelców pieszych będzie sobie miał wyznaczone, raz na zawsze dwa spomiędzy wspomnionych zakładów rezerwy, które dostarczać mu będą ludzi, do skompletowania wedle ustanowić się mającój proporcji.

Artykuł 40.

Jazda nie będzie miała stałych obwodów do zaciągu. Wyznaczoną ię zostanie w każdym roku z pierwszey rezerwy, liczba ludzi potrzebnych do kompletu, z wskazaniem zakładów mających tych ludzi dostarczyć.

Artykuł 41.

Dowódzca każdego z zakładów, obowiązany będzie mieć nadzór wszystkich ludzi składających pierwszą rezerwę Woiewództwa, i ma sobie poleczone wszelkie w tym przedmiocie z Władzami Cywilnymi bądź inieyscowemi, bądź Woiewódzkiemi znoszenia się.

Artykuł 42.

W skutek tego, skoro ludzie mający składać obiedwie rezerwy, oznaczonymi zostaną, sporządzone być powinny w każdym Woiewództwie dwa rodowody, jeden dla pierwszey, drugi dla drugiey rezerwy. Rodowód pier-

wszéy rezerwy, utrzymywany będzie podwóynie przez Kommissyą Woiewódzką i przez dowodzcę znajduiącego się w iéy obrębie zakładu. Obadwa oznaczone będą tytułem *Spis Woy-skowy*.

Artykuł 43.

Zapisywane w nich być mają, z wszelką dokładnością wszelkie odmiany iak następuie:

w Pierwszey rezerwie.

- a. Umarli.
- b. Przypadki które czynią Rezerwowego niezdatnym do służby.
- c. Zastąpienie się.
- d. Ucieczka bądź z zakładu bądź z gminy.
- e. Wniýście do czynnéy służby.

w Drugiéy rezerwie.

- a. Smierć.
- b. Przypadki ktore czynią niezdolnym do służby.
- c. Ucieczka.

- d. Wniesienie do pierwszój rezerwy.
- e. Służba w zastępstwie za drugiego.
- f. Przeniesienie się z jednego obwodu do drugiego.
- g. Skończenie lat 30. po których rezerwowi wolnym jest od służby.

Artykuł 44.

Odmiany te udzielane będą co rok Dowodzącym zakładów w dniu 15 Grudnia przez Kommissyę Woiewódzkę, które je odbiorą od delegowanych do zaciągu w każdym obwodzie. Dowodzący rezerwów prześlą do Kommissyi Woyny w dniu 1. Stycznia każdego roku, odmiany zasła w pierwszój rezerwie.

Artykuł 45.

Ponieważ ludzie pierwszój rezerwy, w czasie ich pobytu w zakładzie powinni być ubierani, zostanie ustanowionym w każdym z zakładów magazyn ubioru. Wszystkie rzeczy składające ten magazyn, będą oznaczone imieniem i numerem Rezerwowego, do którego należą. Składać się będą też

rzeczy, dla każdego człowieka, z iednego leibika, iednéy pary czechczarów płociennych, iednego płaszcza, iednych spodni sukiennych, iednéy pary czarnych kamaszów, iednego szako, iednéy furażerki, dwóch par trzewików i dwóch koszul, równie iak oporzadzenia i uzbroienia, ktore za potrzebne uznaniem zostanie.

Artykuł 46.

Trwałość tych rzeczy, ma być ta sama, iak dla Woyska, zachowując miarę czasu, przez który istotnie używanemi będą. To samo ma się rozumieć o oporzadzeniu. Pod Officerowie i żołnierze stałéy rezerwy, ubrani będą iak w batalionach Wojskowych i w tymże czasie z temi odbierać będą nowy ubiór, oporzadzenie i uzbroienie.

Artykuł 47.

Aby rachunkowość była iak najprościęyszą, rzeczy ubioru i oporzadzenia do użycia pierwszézey rezerwy, nie

będą z ludźmi przechodzić do półków, lecz względem tych, które ludzie będą na sobie mieli, gdy wniyda do batalionów lub szwadronów Wojskowych, ma być zachowaném to samo, co jest przepisano względem rzeczy żołnierzy, których korpusy do umieszczenia w Gwardyi przysyłaia.

Artykuł 48.

Rachunki zakładów rezerwowych będą zupełnie oddzielne od rachunków Pułkowych.

Artykuł 49.

Będzie ustanowiony przy każdym zakładzie jeden Szpital, stosownie do siły stałej rezerwy i liczby chorych, iaką pierwsza Rezerwa mieć może w czasie swojej w zakładzie przytomności. Szpitale te Administrowane będą wedle tych samych Prawideł co i pułkowe.

O D D Z I A Ł III.

Urządzenia ogólne.

Artykuł 50.

Zaraz po ogłoszeniu niniejszego Dekretu, będzie wyznaczona do każdego Obwodu szczególna Delegacya zaciągowa, mająca się składać z jednego Oficera, z jednego Obywatela wyznaczonego przez Kommissarza Obwodowego, tudzież z Wójta lub Burmistrza miejscowego. Przydany iéy będzie Chirurg dla rozpoznania przyczyn zdrowia, lub składu ciała, które mogą czynić człowieka niezdolnym do służby.

Artykuł 51.

Obowiązkiem będzie tych Delegacyi, zapisać wszystkich ludzi, od roku 20: do 30. Wykaz ten mając służyć do ułożenia spisu Wovskowego oraz Rodowodów, Zakładów, i polków, obejmować ma wszystkie do tego potrzebne szczegóły.

Ar-

Artykuł 52.

Gdy księgi Urzędników Cywilnych nie mogą dać objaśnienia o ludności, iak od 3. Maja 1808 r. w którym czasie ciż Urzędnicy ustanowionemi zostali; Delegacye wyżey wspomniane, obowiązani równie będą, do ułożenia Wykazu wszystkich ludzi płci męskiej, którzy lubo nie mają jeszcze 20. lat skończonych, urodzili się przed ustanowieniem Urzędników Cywilnych.

Artykuł 53.

Gdyby między Członkami Delegacyów zaciągowych, zayść miały spory, te ostatecznie rozstrzygnięte zostaną przez Kommissyę Woiewódzkie.

Artykuł 54.

Po ukończeniu czynności Delegacyów, Officerowie którzy do nich należeli, równie iak i dowodzczy zakładów rezerwowych, udadzą się do właściwéy

Kommissyi Woiewódzkiéy, z'łożą tam sporządzone przez siebie wykazy, i wsiólnie znią, przystąpią do ułożenia spisu Woyskowego. Każdemu Człowi-kowi naznaczony będzie Numer pod którym ma być wciągnięty w spis Woyskowy, a to wedle stopniowania wieku, zaczynaiąc od najstarszego.

Artykuł 55.

Gdybyśmy uznali potrzebę, urządzenia w tym samym czasie pierwszéy rezerwy, każda z kommissyi Woiewódzkich, odebrawszy od Kommissy-ów Spraw Wewnętrznych i Woyny, potrzebne w téy mierze Instrukcye, przeznaczy ludzi maiących składać tę rezerwę w porządku odwrotnym Numerów, to jest poczynaiąc od najmłodszych, a zostawuiąc najstarszych do drugiéy rezerwy. Kommissya Woiewódzka przedsięweźmie natychmiast środki, aby ludzie Ci odprowadzone-mi byli do zakładów w czasie przepisany-mu.

Artykuł 56.

Ten sam sposób zachowany będzie w dokompletowaniu roczném pierwszév rezerwy, gdy ta dostarczy potrzebą liczbę Półkom.

Artykuł 57.

Aby spis Woyskowy mógł nadal stale i z dokładnością być utrzymywanym, i aby odmiany pierwszév i drugiéy rezerwy dochodziły niezawodnie wiadomości Kommissyów Woiewódzkich; będzie w każdym roku zaczynać od dnia 1. Października, czyniona rewizya Woyskowa.

Artykuł 58.

W tym celu wyznaczona będzie do każdego obwodu Delegacya, złożona iak te, które ustanowione są artykułem 50. do pierwszego ułożenia spisu Woyskowego. Delegacya ta powinna tym-

że samym sposobem postępować. Władze mieyscowe będą obowiązane udzielać tym Delegacyom wszystkich objaśnień, których one znajdować będą potrzebę do uskutecznienia powierzonéy sobie czynności.

Artykuł 59.

Kommissye Rządowe Spraw Wewnętrznych i Woyny ułożą wspólnie i prześlą Kommissyom Wojewódzkim wyszczególnione Instrukcye, iakie im się zdawać będą potrzebne, aby te uskutecznić mogły, nakazane sobie względnie zaciagu działania, stosowne do wyżej przepisanych prawideł.

Artykuł 60.

Przywiedzenie do skutku niniejszego postanowienia Naszego, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, polecamy Kommissyom Rząd-

wym Spraw Wewnętrznych i Woyny
w czém do którój należy.

Dan w Warszawie dnia 5^{ty} Paź-
dziernika 1816.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla.

(L.S.) Minister Sekretarz Stanu
(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem
(podp.) *Ig. Sobolewski*

Zgodno z Oryginałem
Radea Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski

Dzień ogłoszenia d. 30. Listopada 1816 Roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożéy Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Stosownie do Artykułu 78. Ustawy
Konstytucynéy, po wysłuchaniu Na-
széy Rady Stanu postanowiliśmy i sta-
nowiemy dla Izby Obrachunkowéy
następujące przepisy:

T Y T U Ł I.

O składzie Izby Obrachunkowéy

Artykuł 1.

Sprawowanie Jeneralnéy rachun-

kowości w Królestwie Polskiem należy do Izby Obrachunkowéy.

Artykuł 2.

Izba Obrachunkowa składać się będzie z Prezesa, czterech Radców i Pisarza; będzie miała dodanych sobie Assessorów i potrzebną liczbę Rachmistrzów, Buchalterów, Sekretarzy, Kancellistów i Posługaczów.

Artykuł 3.

Prezesa, Radców, Assessorów i Pisarza na przedstawienie Namiestnika Król mianuje; inne osoby do Izby Obrachunkowéy należące, na przedstawienie Prezesa Izby, mianuje Namiestnik; Osoby do Bióra należące mianuje Prezes.

Artykuł 4.

Nie będzie Rachmistrzem drugiéy

klasy, kto nie był Aplikantem bezpłatnym w tym Wydziale lat dwa przynajmniej; aby przyść do klasy I. Rachmistrzów, potrzeba dwa lata najmniej być Rachmistrem klasy II, z Rachmistrzów z klasy I. i Buchalterów jest awans na Assessorów, Assessorowie i Pisarz mają awans na Radców. z Sekretarzy jest awans na Pisarza, Kancelliści awansują na Sekretarzy. W przypadkach wakansów do Prezesa wybór i uznanie zdolności należy: kto sprawował funkcją Rachmistrza w Wydziałach innych Rządowych, nie podlega warunkowi odługiwania czasu w stopniu Aplikanta.

Artykuł 5.

Prezes wykonywa przysięgę przed Nami, lub przed Naszym Namiestnikiem, Rady i Pisarz, iako inni Urzędnicy i Officialiści Izby i Kancelaryi przed Prezesem Izby Obračunkowey.

Artykuł 6.

Do Prezesa w szczególności należy porządek wewnętrzny, dozór ogólny, kierunek i rozporządzenie prac, i korespondencya z Władzami.

Artykuł 7.

Komplet Izby trzech składa; decyzye następują większością zdań. Prezes równość zdań rozwiązuje. Pisarz, Assessorowie mają głos doradczy; Ci zaś, którzy przez Prezesa do zastępowania Radców wezwanemi będą, wchodzi w prawa i obowiązki tych, których zastępują. W nieprzytomności Prezesa zastępuje go pierwszy z rzędu Radca przytomny.

Artykuł 8.

Nikt bez pozwolenia z miejsca Urzędowania swego oddalić się nie może. Prezes nie może dawać takowego pozwolenia, iak tylko na dni ośm, kiedy uzna, że oddalenie się niesprawuje

uszczerbku w służbie. Na dłuższy zaś czas proźbę o takowe pozwolenie przedstawia Namiestnikowi.

T Y T U Ł II.

O Attrybucyach Izby Obrachunkowéy i stosunkach Jéy z Władzami.

Artykuł 9.

Izba Obrachunkowa stanowi ostatecznie o Rachunkach które odbierać będzie od wszystkich do zdawania rachunków obowiązanych, tak co do rzeczy iako i co do rachuby; do niéy należy dochodzić i wyświecać nie tylko uchybienia w porządku i w prawności, oraz przeniewierzenia się Urzędników, ale także wady w Kontrolli i w zawiadywaniu kass.

Artykuł 10.

Izba Obrachunkowa w przypad-

kach postrzeżeń nieporządku, samowolności w zawiadywaniu grosza publicznego, lub iego uszczerbku, tudzież uchybień w Kontrolli i dozorowaniu kass zdarzonych, uwiadomić o takowych niezwłocznie będzie Władze wyższe, pod których Zwierzchnictwem osoby wykraczające zostają.

Artykuł 11.

W przedmiotach dotyczących się postępiech działań Rachunkowości, uprawnień Rachunków i usprawiedliwienia czynności kassowych: wszystkie władze mają być Izbie Obrachunkowej na pomocy, i wszelkie w téj mierze potrzebne i zażądane przez Nią objaśnienia, dostarczać Jéy bez zwłoki są obowiązane.

Artykuł 12.

Wszyscy do zdawania Rachunków z grosza publicznego, obowiązani, tak co do przychodów, iako i co do wydatków, powinni oddawać

swoie księgi rachunkowe i Rachunki do Pisarza Izby obrachunkowéy, w terminach przez prawo i urzadzienia oznaczonych. W przypadkach spóźnienia się, lub niedokładności Rachunków, Izba ma moc wyznaczać kary na winnych, Prawem i Urządzeniami postanowione. Każda księga Rachunkowa i Rachunek, do Izby Obrachunkowéy odsyłane, powinny być podpisane przez Kassyera, i zaświadczone względem odbytej Rewizyi przez Władzę, której bliższemu dozorowi i zwierzchnictwu kassa podlega.

Artykuł 13.

W przypadkach uchybienia terminów stale do odsyłania Rachunków oznaczonych, przez któregokolwiek bądź Kassyera, będą wysłani Kommissarze na miejsce, na koszt opóźniającego się, tak dla odebrania ksiąg rachunkowych, iako i dla sporządzenia niewygotowanego rachunku. Koszta ztąd wynikłe zapłacone być mają niezwłocznie, wyiawszy w przy-

padku, gdyby Kommissarz do miejsca przybyły, zastał tam urzędowe świadectwo, że Rachunki i księgi do Izby Obrachunkowéy w oznaczonym czasie wysłanemi zostały. Dwa razy przeciw temu przepisowi przestępujący, na doniesienie Izby Obrachunkowéy, od służby skarbowéy oddalonym będzie.

Artykuł 14.

Izba Obrachunkowa roztrząsać, prostować, i oczyszczać będzie Rachunki do iéy rewizyi przychodzące, stanowi ostatecznie, czyli zdaiący Rachunki, mają być kwitowanemi albo w przypadku przeniewierzenia znajdą się.

W pierwszym razie Kwity wydanie, które przez Prezesa i Radców w komplecie podpisane być muszą, i o tém właściwe Kommissye Rządowe uwiadania;

W drugim wydanie Wyrok na zapłacenie zawinionéy należności z oznaczeniem terminu, odsyłając ten Wyrok do Kommissyi Sprawiedliwości, dla spełnienia go drogami przez pra-

wo wskazanemi, tudzież dla uczy-
nienia potrzebnych poszukiwań wzglę-
dem wymierzenia kar prawem prze-
pisanych, a Kommissyom Rządowym
właściwym czyni o tém doniesienie.

Artykuł 15.

Gdyby się wydarzył przypadek,
iż po zakwitowaniu Rachunku, Izba
obrachunkowa z rewizyi innych Ra-
chunków dostrzegła w nim ważne ia-
kowe opuszczenie, sfałszowanie, lub
podwójne zapisanie wydatku; albo
kiedyby przez porównanie różnych
rachunków okazały się omyłki, lub
uchybieńia, w takim razie do Wła-
dzy (któręý zdaiący rachunek jest
podległym) ostrzeżenia swoje przesyła.

Artykuł 16.

Ile razy okażą się przypadki ty-
czące się złożonych dla bezpieczeń-
stwa Skarbu Kaucyi, gdyby te miały
bydź odbieranemi, podniesionemi,
zmniejszonemi, przemienionemi, lub

z Hipoteki przenoszonymi; Izba Obračunkowa ma być w téj mierze uwiadomioną, i względem związku Kaucyi, z ostatecznym zakwitowaniem tego, co do zdawania rachunku jest obowiązany, zapytaną być powinna. Téj opinia i decyzya pod tym względem wydana, jest stanowczą.

Artykuł 17.

Wyroki Izby Obračunkowéj przeciw Osobom do zdawania Rachunków obowiązany, są prawomocnymi. Ktoby zaś miał powody zaskarżać one o zgwałcenie form lub prawa, może się udać w przeciągu najdalej trzech Miesięcy ze skargą do rozpoznania Rady Stanu, przez właściwą Kommissyą Rządową.

Artykuł 18.

Izba Obračunkowa daie Opinią względem systematu rachunkowości, względem urzędzeń Manipulacyi Kasowych, i zmian w nich zamierzonych,

a zapytana przez Nas daie Opinią
względem Budżetu Jeneralnego.

Artykuł 19.

Budżet główny przez Nas zatwierdzony, i Etaty wszelkie zaraz po ich ustanowieniu do Akt Izby Obrachunkowéy w Kopiiach urzędowych składane będą; o każdéy zmianie w Etatach, tak co do przychodów iako i rozchodów, Izba Obrachunkowa bezwłocznie uwiadomioną będzie.

Artykuł 20.

Żadna Kassa publiczna do którój skład lub szafunek Grosza publicznego mógłby należyć, czyto co do przychodów, czy też co do wydatków, tak ogólnych iako i szczegółowych, bez uwiadomienia Izby Obrachunkowéy, w żadnéy części Administracyi postanowioną bydz nie może. Dla tego wszystkie Kommissye Rządowe zawsze w pierwszych dniach
ka-

każdego roku zaraz przy kominunicyi Etatów tak ogólnych iako i szczególnych, wykazy Kass z listami Imiennemi Urzędników Kassowych, z wyrażeniem Kaucyi i onym słuźącćy Hipoteki, w formie urzędowćy, do Izby Obrachunkowćy za kwitem Prezesa oddawać, a w przypadkach zmiany, czyto Urzędników Kassowych, czyli też mieysc i stanu Kass, albo w potrzebie postanowienia Kassowych, choćby nawet doczasowo Izbę Obrachunkowćą niezwłocznie uwiadomiać maia.

Artykuł 21.

Gdy nayważnieyszą częścią działań Izby Obrachunkowćy iest dochodzenie i uznawanie prawości Rachunków, powinna więc ona odbierać Kopie w formach urzędowych wszelkich Dekretów i postanowień, upowaźniaiaćy tak do poboru przychodów, iako i do czynienia wydatków; wszelkie przepisy, Ustawy, Instrukcye, Schemata rachunkowe, wzory Ksiąg, Reiestrów i t. p. zgoła wszy-

stko co się tycze procedury Kassowéy, Rachunkowości, Kontrolli, tudzież Uchwały, urządzenia i przepisy tyczące się służby Urzędników Skarbowych i innych, którym w każdéy części Administracyi publiczney, Cywilney, Woyskowej. Duchowney wszelkiego wyznania, dozór, zbieranie i szafunek Grosza publicznego będzie powierzonym.

T Y T U Ł III.

O sposobie Urzędowania.

Artykuł 22.

Izba Obrachunkowa zgromadza się codzién w miejscu do pracy Jéy urzędowania przeznaczoném, wyjąwszy Niedziele, i dnie świąt uroczystych; cztery dnie z tygodnia poświęcać ma na prace szczegółowe, iako to: rewizye przygotowujące, sprawdzanie i porównanie rachunków, wygotowanie pism i opinii, odbieranie, przygotowanie, i dopełnienie rozma-

itych Expedycyi, tudzież na wszelkie potoczne i porządkowe Korrespondencye, ze stosunków Izby wypływające. Prace ogółowe, iakié na posiedzeniach Izby uskuteczniáne byđź powinny, odbywać będzie dwa razy na tydzień na sessyach od godziny 9. z rana do drugiéy z południa. W przypadkach potrzeby Prezes mocen iest do prac ogółowych przeznaczac dni wiécéy.

Artykuł 23.

Będzie utrzymywana Księga do zapisywania obecności osób do składu Izby należących. Prezes wyznacza Urzędnika, który nią trudnić się ma: w téy Księdze każdy przycho-dzący zapisywać się, i czas przyścia każdego notowany będzie. Księga ta codzien na początku prac przedstawioną będzie Prezydującemu do rewizyi i podpisania; w końcu zaś miesiąca zrobiony będzie z niéy wyciąg obraehowanego spoźnienia czasu i podany Prezydującemu, który proporcjonalnie za stracone godzi-

ny służby, odtrącenie z płacy miesięczny postanowi, a zebraną z odciągów kwotę między pilniejszych rozdzieli.

Artykuł 24.

Rachunki i Korrespondencye do Izby Obrachunkowey przychodzące, oddawanemi będą do Pisarza, który podług przepisów porządkowych, do zapisywania w Dzienniku podawać i rozdzielać będzie do wypracowania.

Wszystkie Expedycye z Izby Obrachunkowey wychodzące przez ręce Sekretarza Expedytora przechodzić mają, który podobnież w sposobie przepisami porządkowemi wskazanym, postępować z niemi powinien.

Artykuł 25.

Rewizya Ksiąg i Rachunków, co do rachuby i sprawdzenia ich z dowodami, odbywana będzie przez Rachmistrzów drugiey Klassy.

Artykuł 26.

Sprawdzanie działań Artykułem 25 wskazanych, sprawdzanie dowodów, porównywanie między Kassami i śledzenie rzeczywistości, dochodzenie uchybień porządkowych, będą skuteczniane przez Rachmistrzów Klasy pierwszój.

Artykuł 27.

Z rachunków kwartalnych przez Izbę zadecydowanych sporządzać roczne, z Rezultatów Rachunków szczególnych, układać ogólne wykazy Operacyi Kassowych, formować Księgi obraz historyczny funduszów publicznych wystawiające, będą Buchhalterowie.

Artykuł 28.

Superrewizyą główniejszych przedmiotów i robót przez Rachmistrzów Klasy pierwszój odbytych, dochodzenie prawności Rachunków, poró-

wnywanie natury przychodów z prawami, a wydatków z prawnemi upoważnieniami; tudzież wygotowanie przedstawień do decyzji Izby, dopełniać mają Assessorowie.

Artykuł 29.

Roztrząsanie robót Assessorom szczególniey właściwych, rewizya Protokołów rachunkowych i opinie, oraz wygotowanie postrzeżeń ważniejszych, co do materjalności, należyć będzie do Radców, którym Prezes takowe przedmioty przeznaczy.

Artykuł 30.

Izba Obrachunkowa w Komplecie na Sessyach Artykułem 22. oznaczonych, roztrząsa protokoły superrewizyjne, przedstawienia Assessorów, i ostateczne Decyzye wydaie stosownie do Regulaminu Kassowego i Praw rachunkowych.

Do słuchania przedstawień które

Assessorowie do Izby wnosić mają, przywoływani będą Rachmistrze, którzy w materji przedstawieniem objętej pierwsze prace odbyli, końcem dawania objaśnień, gdyby jakie potrzebnemi bydź zdawały się: wolno onym będzie oświadczać w porządku od Prezesa wskazanym postrzeżenia, względem materji przez Assessora przekładanej, które przez Pisarza konnotowanemi będą. Po odczytaniu przedstawienia, i wysłuchaniu Rachmistrzów, ci ostatni oddalają się a Radca do roztrząsania roboty Assessora użyty, Opinią swoją nad nią i postrzeżenia czytać będzie; poczem Prezes dyskusyą otworzy i zdania do Decyzji zbierze. Pisarz Protokół dyskusyi pisać i decyzją Izby w tymże konnotować ma: takowy Protokół Prezes i Członki przytomni podpisują.

Artykuł 31.

Decyzye Izby przez Pisarza wedle Protokołu Sessyi wygotowane z podpisem Kompletu Izby i zaświadczeniem

Pisarza expedyowane będą po wyci-
 śnięciu pieczęci.

Artykuł 32.

W przedmiotach Artykułami 14.
 15. 16. 18. i 19. objętych; Izba Obra-
 chunkowa działa w Komplecie Arty-
 kułem z wskazanym.

Artykuł 33.

W dniu ostatnim każdego miesiąca,
 Pisarz podawać będzie Prezesowi De-
 zygnacją oddanych do rewizyi Ra-
 chunków, z wykazem postępu prac od-
 bytych, i stopnia na którym każda
 praca w dniu przedstawionych Dezy-
 gnacyi znajduje się.

W przypadku postrzeżenia opie-
 szczości, Prezes ma prawo upomina-
 nia i zawieszania wypłat dla opiesza-
 łąch, w ważniejszych zaś okoliczno-
 ściach, mocen jest za zdaniem Izby,
 przedstawiać Rządowi winnych do
 zawieszenia w Urzędzie, lub do Dy-
 missyi.

Artykuł 34.

Sposób postępowania wewnętrznego Izba Obrachunkowa przepisze.

T Y T U Ł IV.

Prawidła ogólne do sprawdzenia Rachunków.

Artykuł 35.

Izba Obrachunkowa szczególniejszą baczność dawać będzie. aby Księgi Rachunkowe i Rachunki w formie przepisanej i w oznaczonych terminach składane były.

Artykuł 36.

Izba Obrachunkowa uważać będzie iako główne dla niej prawidła przy rewizyi Rachunków, Budżet Jeneralny, Etaty ogólne i szczegółowe, tudzież Instrukcyą dla niej wydaną;

przy Decyzji zaś względem Rachunków, prawa finansowe, postanowienia, przepisy trwające Manipulacyi Kassowéy, tudzież inne, które Dozór i Kontrolę nad Kassami oznaczają.

Artykuł 37.

Nie ma przyimować za prawną i należycie usprawiedliwioną żadną taką perceptę; w której znajdzie wymienionym dochód, który w Etacie nie jest umieszczony, jeżeli przy Rachunku dołączonym nie będzie rozkaz Ministra z Woli Naszély wydany, którym do pobrania takowego dochodu, Kassa została upoważniona.

Artykuł 38.

Niedobory w dochodach na Etacie umieszczonych, te tylko za usprawiedliwione uważać będzie, na które dowody, (zaległości na Kontrybucjach, albo allewiacye, lub umorzenia w formie prawnej nastąpione) wykazujące, przy Rachunkach złożone zostaną.

Artykuł 39.

Każdy rodzaj wydatku, który w Etacie wymienionym nie jest, uznawać będzie za nieprawny; kiedy na usprawiedliwienie Onego rozkazy Nasze lub Naszego Namiestnika do uczynienia takowych wydatków upoważniająca, przy Rachunku w urzędowych Kopiach złożone nie zostaną.

Artykuł 40.

Zadnego gatunku wydatku, który złożonym przy Rachunku Kwitem oryginalnym, przez tego co pieniądze odbierał, podpisanym i usprawiedliwionym nie zostanie, za wydatek prawny uznawać nie ma.

Artykuł 41.

Gdyby się zdarzył przypadek, że mający Assygnacye, odbieranie pieniędzy, z Kassy komu innemu polecił, Kwit takowego Pełnomocnika, wtedy dopiero za dostateczny uwa-

zać będzie, kiedy Plenipotencya urzędowa do niego iest przyłączona.

Artykuł 42.

Kwity przez małoletnich i Kobiety wydawane, pod warunkami prawem Cywilném przepisanimi, za dostateczne uznawać będzie.

Artykuł 43.

Kwity wydawane przez Osoby pi-
sać nie umiejące, takie tylko za wa-
żne przyimie, które przez Urzędni-
ka publicznego, lecz nie z rzędu
Urzędników Kassowych, albo przez
dwóch świadków wiary godnych za-
świadczone będą.

Artykuł 44.

Kwity na których skrobano, lub
w poprawianiu pisma tak zmazano,
iżby pierwszego pomylonego pisania
wyczytać nie można było, tudzież

te Kwity, na których Summa pieniędzy liczbą tylko, bez powtórzenia literami, jest zapisana; uważać będzie za niedostateczne.

Artykuł 45.

Kwity i wszelkie dowody rachunek usprawiedliwiające, które podług przepisów wymagają papieru Stęplowanego, jeżeli bez użycia onego są wydane, za defektowe i na karę zasługujące uznawać będzie.

Artykuł 46.

Wypłaty uskutecznione na mocy zawartych Kontraktów, lub na fundamencie Anszlagów; albo takie, które do formowania Reiestrów i oddawania Rachunków pociągają, w ten czas tylko za legalne uznawać będzie, kiedy takowe złożeniem upoważnienia przyzwoitego, tudzież Kontraktów, Anszlagów, Reiestrów czyli Rachunków podpisanych przez osoby,

które wypłaty odebrały usprawiedliwione zostaną.

Artykuł 47.

Izba Obrachunkowa mocną jest na fundamencie Instrukcyi sobie służący, dawać przepisy i urządzenia dla Urzędników, do zdawania Rachunków obowiązanych, w materyi prowadzenia, usprawiedliwienia i oddawania Rachunków; lecz czynić to zawsze będzie za wiadomością i porozumieniem się z właściwą Komisją Rządową.

Artykuł 48.

Izba Obrachunkowa zdawać Nam będzie Kwartalne rapporta o swoich czynnościach, oprócz tych podawać Nam ma corocznie Rapport ogólny.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma

bydź umieszczone, polecamy Władzom Rządowym, w czem do której należy.

Dan w Warszawie dnia 15 Października 1816 roku.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla

Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

(L. S.)

Zgodno z Oryginałem.

Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 30. Listopada 1816 Roku.

DZIENNIK PRAW.

N^{ro.} 10:

Tom drugi.

WALLENIK LAW

10 = 10

Tom d'ung

w Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I .

Cesarza Wszech Rossyi,

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc zadosyć uczynić Postanowieniu Jego Cesarzko Królewskiéy Moćci z dnia ^{29 Września} _{11 Października} r. b. w celu starannego poszukiwania wszelakich z pod ogólnego prawidła wyjątków, arbitralności lub stronictwa w exekwowaniu ciężarów publicznych, których się dotąd dopuszczano; w celu ścisłego sprawdzenia wszelkich tego rodzaju wydarzeń i zabezpieczenia nadal od podobnych, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Wszystkie Rady Departamentowe dotąd w czynnościach swoich zastępujące Rady Woiewódzkie, wzywamy ninieyszém, ażeby Nam w przeciągu czterech tygodni doniosły, iakich się Władze Administracyjne lub Urzędnicy w szczególe dopuścili arbitralności z stronnictwa w exekwowaniu ciężarów publicznych lub opie-
szczości.

Artykuł 2.

Kommissye Woiewódzkie prześlą Nam w tymże samym czasie, dokładny z szczegółowy wypis zaległych podatków swego respective Woiewództwa, z oznaczeniem Obwodu, Powiatu, Gminy, Dominium, Nazwiska Właściciela, ilości zaległego podatku, i iego rodzaju, wymieniając powody, dla których to Dominium nie uściło téy należytości, czy było naglone exekucyami i w iakiéy ilości winno exekutnego.

Artykuł 5.

Wszelkie zaległe podatki od 1go Czerwca 1813 starać się będą Kommissye Woiewódzkie ściągnąć iak nayrychłéy do Kass publicznych, bez naymniéyszéy osłony i sprzyiania, które dotąd mogły mieć mieysce z krzywdą innych Kontrybuentów.

Artykuł 4.

Chcąc zaś na przyszłość położyć tamę i zapobiedz podobnym bezprawiom i nadużyciom; zastrzegamy, iż każdy Urzędnik, który się dopuści iakiéy arbitralności, pokrzywdzenia lub stronictwa, czy to w pobieraniu podatków, czyli w ich exekwowaniu, czyli w rozkładzie ciężarów publicznych, tedy nie tylko pod Sąd oddany, z Urzędu oddalonym zostanie, ale nadto z majątku swego zrządzone szkody prywatnym lub Rządowi, wynagrodzić będzie winien, i na zawsze do wszelkich Urzędów za niezdatnego ogłoszonym zostanie.

A r t y k u ł 1.

Wszyscy Dzierżawcy Dóbr Koronnych, Narodowych i powróconych, obowiązani są dostawić Izbie Administracyney Korony, lub właściwym Podinspektorom i Intendentom wszelkie dowody i Akta do wzajemnego obrachowania się potrzebne, najpóźniéj na dzień normalnie przeznaczający się pierwszego Stycznia roku 1817.

A r t y k u ł 2.

Dzierżawcy Dóbr koronnych, Narodowych i powróconych, którzyby w dniu normalnie oznaczonym 1. Stycznia r. 1817. iakichkolwiek dowodów i Aktów do wzajemnego obrachowania się potrzebnych niedostawili podług Artykułu pierwszego niniejszego Postanowienia, uważani będą iako nie mający do Skarbu publicznego, ze źródła Dóbr, żadney innéj pretensyi nad te, na które do tego terminu w Izbie Administracyney lub do rąk właściwych Podinspektorów i Intendentów złożyli dowody.

A r t y k u ł 3.

Rachunki które do dnia 1. Stycznia 1817. wręczone będą przez Dzierżawców właściwym Podinspektorom i Intendentom, bez zwracania ich Dzierżawców pod iakimkolwiek bądź pozorem, roztrząsane, konkludowane i odsyłane bydź powinny nayspieszniey przez tychże Podinspektorów i Intendentów do Władz wyższych, stosownie do zasad ogłoszonych. —

A r t y k u ł 4.

W dniu pierwszego Stycznia przesłać powinien kaźden Podinspektor Dóbr Narodowych i kaźden Intendent Dóbr powróconych do wyższéy Władzy swoiéy rapport, w którym wyszczególni :

- a) Liczbę ogólną rachunków rocznych, iakie powinny były bydź dostawione przez Dzierżawców.
- b) Liczbę dostawionych rachunków przed terminem normalnym 1. Stycznia 1817. roku.

- c) Liczbę rachunków przez Podinspektora roztrząsnionych i do wyższéy Władzy odesłanych.
- d) Liczbę roztrząsających się i nieodesłanych ieszcze.
- e) Liczbę rachunków dostawionych w samym dniu normalnie naznaczonym.
- f) Liczbę rachunków w dniu normalnym 1. Stycznia 1817 przez Dzierżawców niedostawionych.

Artykuł 5.

Dla roztrząśnienia i odesłania rachunków rocznych podług Artykułu 4. lit. d, e, w dniu 1. Stycznia 1817 do wyższéy Władzy ieszcze nieodesłanych, naznacza się dla Podinspektorów Dóbr narodowych, i dla Intendentów Dóbr powróconych, czas sześciu tygodni. Jeżeliby zatem w dniu 15. Lutego 1817 r. iakikolwiek z rachunków do 1. Stycznia przez Dzierżawców złożonych, przez którego z Podinspektorów do Dyrek-

cyi Jeneralnéy, lub przez Intendenta do właściwéy Władzy przesłany nie-
 był, dopóki zalegające rachunki do-
 stawione nie będą, tyle się Podinspe-
 ktorowi Dóbr narodowych, Intenden-
 towi Dóbr powróconych, potrónnéy
 dziennéy pensyi wytrącać będzie, ile
 dni upłynie, między 15. Lutego 1817
 i przesłaniem ostatniego zalegającego
 rachunku.

Artykuł 6.

Względem Dzierżawców którzy
 w dniu 1. Stycznia 1817 Dowodów
 pretensyi swoich do Skarbu nie do-
 stawiają, uformuie kaźden Podinspe-
 ktor i Intendent rachunek z samych
 tylko pretensyi ze strony Skarbu pu-
 blicznego do nich złożony i takowy
 w terminie Artykułem poprzedni-
 czym 5. naznaczonym, do wyższéy
 Władzy odeśle.

Artykuł 7.

Rachunki które do dnia dzisiey-
 szego od Podinspektorów do Dyrek-

cyi Jeneralnéy Dóbr Narodowych, a od Intendentów do Wydziału Dóbr powróconych, doszły lub do terminu Artykułem 5. naznaczonego późniéy dochodzić będą; podobnież rachunki które od Dzierżawców Dóbr koronnych, prosto do Izby Administracyinéy doszły lub doyda, ciągle i nieprzerwanie roztrząsane i konkludowane być powinny, podług przepisów Postanowienia Naszego z dnia 20. Lutego r. b. bez żadnego tychże rachunków pod iakiemkolwiek bądź pozorem, czy to dla objaśnień czyli dopełnień do Władz niższych odsyłania, Kommissya Przychodów i Skarbu odbierać będzie od Izby Administracyinéy, od Dyrekcyi Jeneralnéy i Wydziału Dóbr powróconych co dwa tygodnie rapport z wyszczególnieniem:

- a) Liczby nadesłanych rachunków od ostatniego rapportu.
- b) Liczby ogólnéy rachunków nadesłanych.
- c) Liczby roztrząsnionych i skonkludowanych ostatecznie przez ustanowienie liquidu.

- d) Liczby ukończonych rachunków zgodnie z Dzierżawcami z wyrażeniem Summ przyznanych czy Skarbowi czyli Dzierżawcom.
- e) Liczby zarekursowanych i do Delegacyi Administracyinéy odesłanych.
- f) Liczby roztrząsających się rachunków.

Podobny rapport ogólny przedstawiać Nam będzie Kommissya Przychodów i Skarbu takż co dwa tygodnie z równém wyszczególnieniem, zaczynając od dnia przesłania Kommissyi niniejszego Postanowienia. —

Artykuł 8.

Dla ogólnego wszystkich rachunków skonkludowania i ustanowienia ostatecznego liquidum, wyznacza się termin 1. Maja r. 1817. W dniu tym normalnym wszystkie rachunki z Dzierżawcami ukończone być powinny, albo zgodnie z Dzierżawcami, albo w przypadku ich niezgodzenia się do

Delegacyi Administracyinéy ode-
slane.

Artykuł 9.

Ile razy w drodze ekonomicznój zakończony przez Dzierżawcę zarekursowany Rachunek, przejdzie pod rozządzenie Delegacyi Administracyinój, iakikolwiek w niój zapadnie Wyrok, inż żadna rewizya, dopełnienie lub sprostowanie rachunku przez Władze ekonomiczne, mieysca mieć nie będzie, i Delegacya Administracyina albo sama rachunek ostatecznie potwierdzi, albo go sama zmieni i ostatecznie ustanowi.

Artykuł 10.

W dniu 15. Maja 1817. poda Nam Kommissya Przychodów i Skarbu rapport ogólny z całego Obrachunkowego Dzieła, z wyszczególnieniem głównych jego wypadków i obrazu wzajemnych należności i Summ pod

decyzją Delegacyi Administracyinėj poddanych.

Artykuł 11.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji zaleci tak w Biurach swoich, iako i wszystkim podwładnym sobie Urzędnikom, a osobliwie tym, którzy z dawnego Składu Administracyi do 1. Stycznia 1817 Postanowieniem Naszem z dnia 27. Sierpnia r. b. utrzymani tymczasowie zostali, ażeby się starali ułatwić Dzierżawcom uzyskanie wszelkich potrzebnych im Dowodów i Akt, repartycyi. Kwitów oryginalnych cen targowych i innych, z zastrzeżeniem że dowiedziona w téj mierze niedbałość i opór naysurowiéj karane będą.

Artykuł 12.

Uskutecznienie niniejszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone bydź ma, poleca się De-

legacyi Administracyney i Kommissyom Rządowym.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyney dnia 29. Października 1816.

(podpisano) ZAIĄCZEK:

Minister Przychodów i Skarbu
(podpisano) *T. Matuszewic.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 4. Grudnia. 1816.

w Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Pragnać zabezpieczyć Rząd i Obywatele od zawodnych wyborów, a kraio-
wi zapewnić publiczną służbę na zau-
faniu i na dowiedzioney zdatności
ugruntowaną; Chcąc wzniecić w Na-
rodzie mocniejsze pobudki do oświe-
cenia i okazać mu rzeczywiste pożytki
z nabywanych nauk i z usposobienia;
po wysłuchaniu Rady Stanu Ogólnego
zebrania, postanowiliśmy i stano-
wiemy.

T Y T U Ł I.

O Kommissyach Examinacyinych.

Artykuł 1.

Każdy starający się o funkcya albo urząd publiczny, ma wprzód swoje usposobienie przez examen okazać w Kommissyach Examinacyinych.

Artykuł 2.

W tym zamiarze ustanowiona będzie w każdym Woiewodztwie Kommissya examinacyina Woiewódzka, a w stolicy przy Radzie Stanu Naywyższa Kommissya Examinacyina. Pierwsza pod prezydencyą Prezesa Kommissyi Woiewódzkiey składać się będzie:

- a. z Kommissarzów Woiewódzkich.
- b. z Rektora Szkoły Woiewódzkiey.
- c. z przybranych przez Prezesa podług potrzeby dwóch doświadczonych.

nych lub na urzędzie będących znawców rzeczy, iakoto:

W rzeczach Sądowych, z dwóch Członków z Ziemskiego i dwóch z Sądu Grodzkiego; w Budownictwie, z dwóch znakomitszych w Woiewództwie Budownictwa znawców; w przedmiotach komunikacyi lądowéy i wodnéy, z dwóch w téy sztuce biegłych. Z górnictwa temczasem będzie tylko składany examen w Kommissyi Examinacyinéy Woiewództwa Krakowskiego, która do examinu w naukach górniczych, przyzwie z Dyrekcyi Górniczéy Kieleckiéy dwóch Znawców, stosownie do przedmiotu; w przedmiotach zaś sztuki lekarskiéy, tylko w Kommissyi Examinacyinéy Woiewództwa Mazowieckiego, z przyzwaniem trzech biegłych w naukach lekarskich; również nauce leśniczey dwóch znawców, w téyże nauce biegłych.

Artykuł 5.

Komplet w Kommissyach Examinacyjnych Woiewódzkich, do którego zawsze należy naymniéy jeden przy-

brany znawca, składać się będzie z pięciu osób.

Artykuł 4.

Większość zdań, stanowi decyzją: równość, rozwiązuje Prezydujący.

Artykuł 5.

Przedmioty examinu w Kommissyach Examinacyjnych, z względu na różne gatunki służby i urzędów publicznych, dzielą się na następujące:

- a. Ustawa Konstytucyjna.
- b. Prawa i Dekreta Xięstwa Warszawskiego, i Postanowienia Rządu Królestwa Polskiego.
- c. Prawo publiczne, Cywilne i Kryminalne.
- d. Postępowanie Sądowe.
- e. Kraiowa Administracya i Policya.
- f. Statystyka.
- g. Nauka Skarbowa.
- h. Kraiowy systemat podatkowania i Manipulacya Skarbowa.

- i.* Nauka rachunkowości.
- k.* Urządzenie poczty.
- l.* Nauki lekarskie.
- m.* Technologia.
- n.* Rolnictwo.
- o.* Budownictwo.
- p.* Nauka leśnicza.
- q.* Nauka -Kommunikacyi lądowéy i wodnéy.
- r.* Nauki górniczne, kopalń, hutnictwa, i fabryk.

Artykuł 6.

Funkcye i urzędy kraiove do których ubiegający się mają w Komisjach Examinacyjnych wywodzić swoje usposobienie, zawierają się w trzech następujących klassach.

Artykuł 7.

W pierwszém klassie:

- a.* Woźni Sądowi, Strażnicy, Dozorcy więzień, Sołtysi, Dozorcy robot publicznych, Oficjaliści VI.

VII. rzędu w Korpusie Górniczym,
Akuszery.

- b. Kanceliści, rysownicy, pisarze niższych komor, tychże rewizorowie, Podleśniczowie, Dozorcy policyjni, Dozorcy Konsumpeyjni, Wóyci, Chirurgowie drugiego rzędu, Aptekarze, Konduktorowie dróg, Mostów, rzek spławnych, Officyaliści V. rzędu w Korpusie Górniczym.

Artykuł 8.

W drugiéy Klassie:

Kommissarze, Intendenci Policyi, Skarbu, Leśniczowie, Intendenci więzień publicznych, Kassyerowie, Kalkulatorowie, Kontrollerowie, Protokuliści, Archiwiści, Sekretarze Kancellaryi, Bior, Pocztmistrze, Pisarze i Rewizorowie główniéjszych Komor, Geometrowie, Budowniczy praktyczni, Officyaliści menniczni, Officyaliści Towarzystwa ogniowego, Komornicy, Kommissarze dróg i spławów, Registratorowie, Burmistrze, Ławnicy, Of-

ficialiści i urzędnicy IV. rzędu w Korpusie Górniczym.

Artykuł 9.

W trzeciéy Klasse:

Obrońcy Sądów wszelkiego stopnia, Prokuratorowie, Pisarze Sądowi, Sędziowie Ziemscy, Grodzcy, Zjazdowi, Appellacyini i Sądu Naywyższego, Prezesi, Prezydenci Miast, Kommissarze Woiewódzcy i Obwodowi, Adiunkci, Szefowie w Kommissyach Rządowych, Sekretarze Generalni i Wydziałowi, Assessorowie przy naczelných Władzách, Intendenci, Inspektorowie i Podinspektorowie dóbr koronnych i narodowych. Poborey i Kontrollerowie Generalni, Członki Dyrekcyi dóbr Koronnych i Narodowych, Radcy Izby Obrachunkowéy, Członki Administracyi Ogniwéy, Konsyliarze Rady Lekarskiéy, Fizykowie Woiewódzcy i mieyscy pierwszego Rzędu, Chirurgowie Obwodowi, Urzędnicy II. i III. rzędu w Korpusie Górniczym.

Kandydaci na Sędziów Obieralnych

moga składać examina w Kommissyach Woiewódzkich przez Delegacya od Kommissyi Naywyższey.

Artykuł 10.

Do funkcyi i Urzędów 1. i 2. Klasy, usposobienie Kandydatów oznaczać będą przez examina, Kommissye Examinacyjne Woiewódzkie. Ubiegający się o Urzędy 3. klasy, swoje uzdatnienie wywiodą przez examen w naywyższey Kommissyi Examinacyjney.

Artykuł 11.

Naywyższa Kommissya Examinacyjna składać się będzie: z Prezydującego, którym będzie Minister Oświecenia, z Ministra właściwego wydziału, z Prezesa Izby Obrachunkowey, z jednego Radcy Stanu z każdéy Kommissyi Rządowey, z dwóch Referendarzów, z dwóch Członków Akademii stosownie do przedmiotu examinu, z dwóch przez Prezesa wezwanych znakomitych urzędem lub doświadczeniem

Znawców, iakoto: w rzeczach Sądowych, z dwóch Sędziów Appellacyjnego i Naywyższego Sądu; w Lekarskiéy sztuce, z dwóch Członków Rady Lekarskiéy; w Budownictwie, z dwóch przybranych w téy sztuce biegłych Urzędników z Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych; podobnież w sztuce komunikacyi lądowéy i wodnéy; w Górnictwie, z dwóch górniczego Wydziału z téyże Kommissyi Spraw Wewnętrznych, i z dwóch biegłych z Dyrekcyi Górniczéy, stosownie do przedmiotu examinu; również z dwóch biegłych w Leśnictwie.

Artykuł 12.

Przełożenia Kandydatów do examinu podawane bydź mają do Prezesa. Ten wzywa na Posiedzenia Członków i Znawców, uwiadomia Ministrów stosownie do Wydziału z którego nastąpi examen.

Artykuł 13.

Komplet w którym się przynay

mniéy dwóch znawców ma znaydować, składa się z siedmiu Członków. Większość zdań stanowi decyzją, równość, rozwiązuie Prezydujący.

Artykuł 14.

Przedmioty examínów w Naywyższej Kommissyi, będą te same, iakie znayduią się, w Artykule 5. wymienione, lecz examen z nich w całej obszerności zdawanym będzie.

Artykuł 15.

Naywyższa Kommissya Examiniacyjna, będzie pilnować porządku przepisanego w Kommissyach Examiniacyjnych Woiewódzkich, prostować ich uchybienia, odbierać od nich, po każdym odbytym examinie, wyciągi protokołu tegoż examinu, stanowić w przypadkach zaszłych rozpisów.

Artykuł 16.

Taż Kommissya Naywyższa z uwag

i postrzeżeń, jakie przy roztrzasaniu przesłanych Protokółów uczyni, z swiego rozstrzygnięcia rozpisów, ułoży corocznie do Rady Stanu rapport. W tym aktualny stan czynności i postępowania Kommissyi Examinacyinéy wystawi, środki do ich udoskonalenia poda.

T Y T U Ł II.

Przepisy dla Kandydatów do Examinu.

Artykuł 17.

Kandydaci do Klasy pierwszéy w Artykule 7. pod literą *a.* powinni złożyć zaświadczenie z ukończonych szkół elementarnych.

Kandydaci do téyże klasy pod literą *b.* obowiązani będą okazać świadectwo z ukończonych nauk szkoły Wydziałowéy. Ubiegający się do klasy drugiéy, ma okazać dowody z ukończonych szkół Woiewódzkich i z zda-

nego examinu podług przepisów wydanych przez Kommissyą Obrzędów Religijnych i Oświecenia publicznego.

Artykuł 18.

Ci zaś którzy za granicą lub prywatną edukacyą brali, powinni zdać examen publiczny w krajowych szkołach, stosownie do funkcyi lub urzędów pierwszey lub drugiey klasy, do których swoje usposobienie okazać żądają, i z takich examinów zaświadczenia w Kommissyi złożyć.

Artykuł 19.

Procz dowodów z ukończonych szkół i zdanych examinów; Kandydat ma złożyć zaświadczenie z swoiey dwuletniey ciągłej praktyki, iako aplikant przy stosownych publicznych funkcjach lub urzędach.

Artykuł 20.

Przerwy w czasie aplikacyi prak-

tycznéy z iakiegokolwiek przyczyny pochodzące, nie mogą bydź rachowane w ciąg dwuletniéy aplikacyi; owszem o tyleż czas praktycznego usposobienia przedłużać będą.

Artykuł 21.

Każdy kto ukończył czas przepisany na aplikacyą praktyczną, i uzyskał potrzebne zalety, może żądać examinu od właściwey Kommissyi Examinacyi-néy.

Artykuł 22.

Kandydaci podający się do examinu, wyraziwszy klasę funkcyi i Urzędów do których się ubiegają, wykazawszy miejsce odbytey praktyki, i przedmiot lub przedmioty z których chcą bydź examinowani, złożyć powinni:

- a. Usamowolnienie lub zezwolenie rodziców lub opiekunów.
- b. Świadcstwo ze szkół.
- c. Świadcstwo miejscowéy Policyi z swego pobytu.

d. Świadcstwo z odbytéy praktyki aplikanta.

e. Opis biegu swóiego życia.

f. Kandydaci zaś do drugiéy i trzeciéy klasy, złożą nadto wyciągi robione z dzieł przez siebie po skończonéy edukacyi czytanych i dokładne wyłożenie ich treści.

Artykuł 23.

Kommissye Examinacyjne mogą dla słusznych przyczyn uwolnić Kandydata od złożenia świadectw pod literą a: c. wymieniając w protokule examinu, tego powody.

Artykuł 24.

Osoby znane z talentów i zasługi, a przez wyższą zwierzchność krajową do urzędów wyższych podawane, nie mogąc dla szczególnych okoliczności złożyć potrzebnych świadectw i dopełnić postanowionych przepisów, mogą za poleceniem przez Rząd zadać examinu, i świadectwa zdolności bezpo-

średnio w naywyższey Kommissyi examinacyinéy.

Artykuł 25.

Jeżeli Kandydat po pierwszym examine; nie pozyska w Kommissyi examinacyinéy zaświadczenia zdolności, może ieszcze podać się do takiego examinu po drugi i po raz trzeci.

Artykuł 26.

Kandydat po niepomyślnie odbytym examine lub examinach na usposobionego do klass Urzędów Wyższych, może się podać do examinu klasy niższey.

Artykuł 27.

Usposobieni do examínów Naywyższey Kommissyi examinacyinéy, winni złożyć zaświadczenia z ukończonych w swoim przedmiocie nauk w szkole główney i z odprawionych examínów

podług przepisów Kommissyi Oświecenia, tak z nauk w właściwym Akademickim Wydziale, iakoteż z praktyki w stosownym do tego Wydziału technicznym Instytucie.

Artykuł 28.

Ci którzy nauki odbyli w szkołach lub Akademiach zagranicznych, bez otrzymania oznaczonego w właściwym wydziale swoich nauk stopnia, winni w szkole głównéy krajowéy, albo w szkole specyálnéy akadeaickiéy krajowéy, złożyć przepisane examina i uzyskać zaświadczenie.

Artykuł 29.

Podający się za usposobionego do Naywyższéy Kommissyi Examinacyinéy, obowiązany okazać zaświadczenie, że examen w Kommissyi Woiewódzkiéy odbył, że był praktykantem przy jakim do swych nauk stosownym urzędzie albo stosowny urząd przynajmniéy przez rok ieden sprawował; do tego
ma

ma załączyć od zwierzchniczej władzy zaświadczenie swego w obowiązkach pilnego i moralnego sprawowania.

Artykuł 30.

Inne obowiązki dla Kandydatów podających się do examinów w Kommissyi Woiewódzkiej przepisane w poprzednich Artykułach, 19, 20, 21, 22, 23, rozciągają się również do Kandydatów przychodzących na examen do Naywyższej Kommissyi Examinacyjnej.

Artykuł 31.

Podający się do examinu w Naywyższej Kommissyi, jako usposobieni do Urzędu Obrońcy Sądowego przy Sądach 1szej Instancyi, stopień Magistra prawa, przy Sądach wyższych, stopień Doktoratu mieć powinni.

Artykuł 52.

Uspodobieni w naukach lekarskich na Chirurgów mieyskich, Powiatowych, Obwodowych, na fizyków Wojewódzkich, i Miasta Stołecznego, nie będą przypuszczeni do examinu w Należywszém Kommissyi, jeżeli nieotrzymają w Szkole Głównej, pierwsi stopnia Magistrów, drudzy stopnia Doktorów Medycyny i Chirurgii, albo przynajmniej Chirurgii.

Artykuł 53.

Cudzoziemcy biegli w naukach górniczych, w naukach komunikacyi lądowej i wodnej, w nauce leśnictwa, przeniosłszy się do Królestwa Polskiego, będą mogli bez examinu w takim stopniu obeymować stosowne do ich nauk funkcyje i Urzędy, w jakim stopniu funkcyje i Urzędy w swoim kraju już sprawowali.

Artykuł 34.

Kandydat po dwóch niepomyślnie odbytych examinach w Naywyższej Kommissyi Examinaacyinėj, nie będzie tam przypuszczony do trzeciego.

T Y T U Ł III.

*Przepisy dla Kommissyi Examina-
cyinych Woiewódzkich.*

Artykuł 35.

Posiedzenia w Kommissyach Examinaacyinych, odbywać się będą w miesiącach Styczniu, i Sierpniu; Kandydaci zaś podawać się powinni w Miesiącach Grudniu i Lipcu, i koleją podać swoich examinowani będą.

Artykuł 36.

Za zgłoszeniem się Kandydata, Prezydujący dzień odebrania na podaniu z piśmie, przełożenie do oddzielnego Dziennika dla Kommissyi Examinacyjney służącego, wpisać zaleci, i na pierwszém tygodniowém Posiedzeniu do roztrząśnienia dowodów przystąpi.

Artykuł 37.

Protokół posiedzeń utrzymuje ieden z Członków.

Artykuł 38.

Jeżeli Kandydat nie będzie mógł bydź przypuszczony do examinu, Kommissya w odpowiedzi wyrazi powody, dla których to nastąpić nie mogło. Dla przypuszczonego zaś wyznaczy dzień examinu.

Artykuł 39.

Kandydat ma być examinowany z nauk w Artykule 5. wymienionych, w tych przedmiotach, których znajomość jest potrzebną dla sprawowania funkcyi i Urzędów do jakich się podaiący ubiega. Kandydaci podaiący się do funkcyi w Klassie pierwszhey w Artykule 7. pod literą *a* wyrażonych, przed Deputacyą z Kommissyi examen złożą.

Artykuł 40.

Examen będzie dwoiaki: ieden z teoryi, drugi z praktyki. Sessya examinacyina przynajmnihey godzin trzy trwać powinna.

Artykuł 41.

W praktycznym examinie, kandydaci zadaue sobie roboty, pisma, ra-

chunki, plany i t. p. mają w miejscu osobnym pod okiem examinujących lub Deputowanych z Komisji wykonać.

Artykuł 42.

Kommissya Examinacyina uznawszy wyexaminowanego zdolność do sprawowania funkcji i Urzędów, w wydanym Mu świadectwie, wymieni Klasse, przedmiot lub przedmioty odbytego examinu, stopień okazanej zdolności w ustnych odpowiedziach i praktycznych wywodach; wyrazi oraz w czem mianowiciey celuie i jakie umie języki.

Artykuł 43.

Gdy dla różności zdań, decyzya Kommissyi przez kreskowanie nastąpi, natenczas zdanie, mnieyszość głosów za sobą mające, równie w Protokule zapisane będzie; a w przypadku gdyby kreski przyzwanych znawców, należały

do mniejszėj liczby, rozvis wraz z Protokulem na żądanie któregokolwiek Członka Kommissyi Examinacyjnej ma bydź przesłany do Naywyższėj Kommissyi Examinacyjnej, pod ostateczne rozstrzygnięcie.

Artykuł 44.

W przypadku, gdzie Kandydaci świadectwo zdatności odmowionem będzie, Kommissya w rezolucyi swéj wymieni tego powody, i wskaże mu razem środki do dalszego w czem należy usposobienia.

Artykuł 45.

Zaświadczenie zdolności i Rezolucye wydawane Kandydatom, podpisane będą przez Prezesa, a zaświadczone przez Członka Protokuł utrzymującego.

Artykuł 46.

Takowe zaświadczenia w iednym

exemplarzu wydane Kandydatowi, a w drugim Naywyższéy Kommissyi Examinacyinéy przesłane będą.

T Y T U Ł IV.

*Przepisy dla Naywyższéy Kommissyi
Examinacyinéy.*

Artykuł 47.

Za zgłoszeniem się Kandydata do Naywyższego examinu, z załączeniem potrzebnych dowodów, Prezydujący wezwie Członków Kommissyi, i Znaców na Posiedzenie, do rozpoznania złożonych dowodów, do naznaczenia czasu i przedmiotu z którego ma wypracować na piśmie rapporta, referaty, zdania, uwagi, lub rozprawy, albo inne stosowne dzieła praktyczne.

Artykuł 48.

Examen w naywyższey Kommissyi również będzie dwoiaki: ieden z teoryi, drugi z praktyki, zachowując przepisy 41. Artykułu.

Artykuł 49.

Pierwszy będzie tu zdawany w całej obszerności, z nauk stosownych do Urzędów, do których podaiący się swoje usposobienie okazać żada.

Artykuł 50.

Po złożeniu powyższego examinu, i po roztrząśnieniu przez Kommissyę, czyli pisma przez podaiącego się wygotowane były, Prezydujący odda całe exa-

minu dzieło, do referatu jednemu z Członków Kommissyi. Obowiązkiem jest Referenta rozważyć najgruntowniej powierzone mu pisma, dostrzeżone uch. bienia wyszczególnić swoje zdanie umieścić, i rzecz przedstawić Kommissyi.

Artykuł 51.

Kommissya uznawszy examinowanego zdolność, wyda mu zaświadczenie, i kaze wpisać w Listę usposobionych.

Artykuł 52.

W razie postanowienia, iż zaświadczenie zdolności, nie może być wydanem, Kommissya w odpowiedzi examinowanemu wskaże, w czem ieszcze mu się usposobić trzeba.

T Y T U Ł V.

Urządzenia Ogólne.

Artykuł 53.

Examina tak w Kommissyach Woiewódzkich, iak w Kommissyi Naywyższey, odbywać się będą stosownie do oddzielnie przez Naywyższą Kommissyą wydać się mających przepisów.

Artykuł 54.

Po odbyciu examinu w Kommissyi Woiewódzkiej, nie będzie wolno podawać się do examinu w Naywyższey Kommissyi examinacyiney, iak po dwóch latach odbytego urzędowania.

Artykuł 55.

Jeżeli który z examinatorów jest krewnym w 1. lub 2. stopniu Kandy-

miotów, ale z każdego z osobna examinowanym będzie.

Artykuł 62.

Żadna Władza Krajowa nie ma ani przedstawiać ani mianować na Urzędy lub funkcyę osób nie examinowanych, podług powyższych przepisów, i zaświadczenia zdolności niemających.

T Y T U Ł VI.

Urządzenie przemiiujące.

Artykuł 63.

Wszyscy Oficjaliści i Urzędnicy publiczni, którzy do dnia publikacyi tego postanowienia zostają w służbie publiczney, są wolni od examinów do posiadania funkcyi lub Urzędów w Klasie w której już się znajdują. Chcąc postąpić na wyższy Urząd, obowiązani są złożyć examen do téj klasy stosowny.

Artykuł 64.

Wykonanie niniejszego Postanowie-

nia, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Wyższymi Władzom w czem do której należy, polecamy.

Działo się w Warszawie na Posiedzeniu Rady Administracyjney dnia 12. Listopada 1816.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji
(podpisano) *T. Mostowski.*

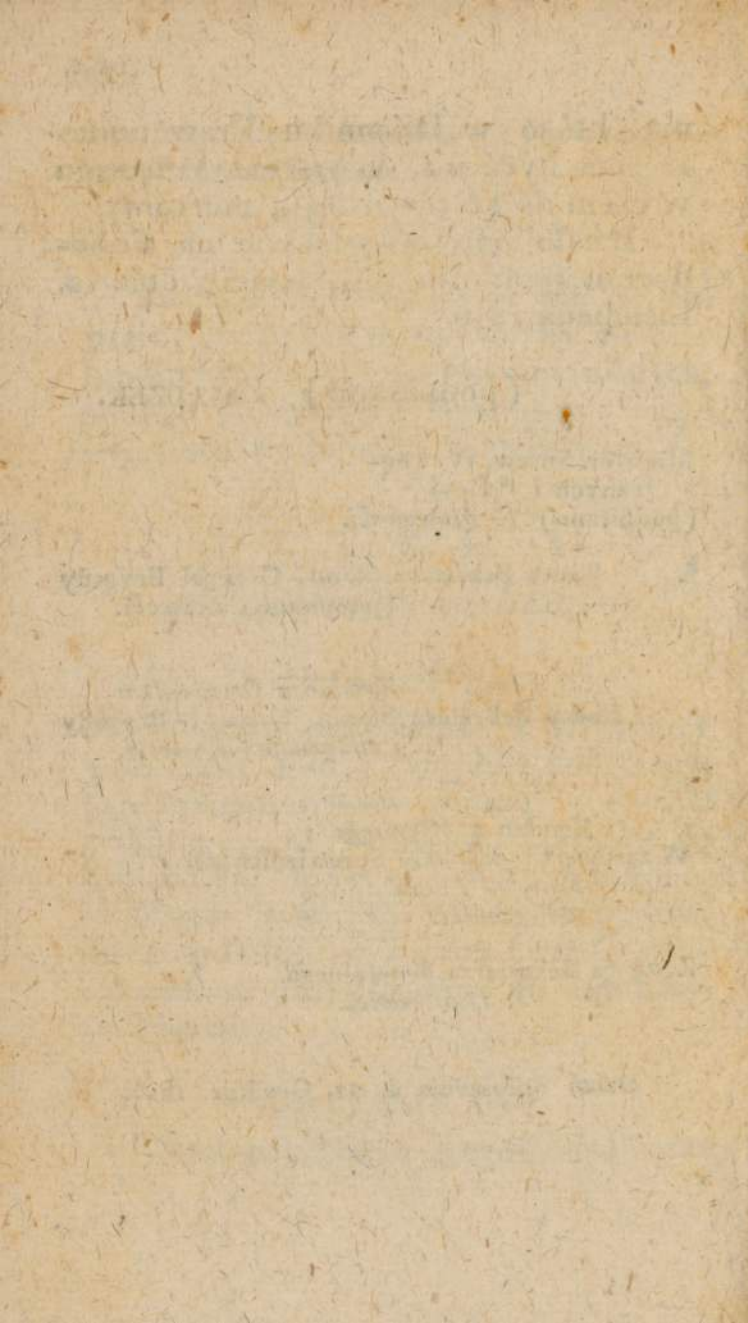
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Originalem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem.
W zastępstwie Ministra Sprawiedliwości
Minister Stanu
Węgleński.

Zastępca Sekretarza Jeneralnego
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 22. Grudnia. 1816.

w Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I.
 Cesarza Wszech Rossyi,
 Króla Polskiego etc etc etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc Miasto stołeczne Warszawę
 co do iéy powierzchowności przypro-
 wadzić do świetniejszego stanu i miesz-
 kańcom podać sposobność, aby w miej-
 sce drewnianych, tudzież na placach
 pustych, wystawiać mogli domy mu-
 rowane ku własnéy ich wygodzie i
 ozdobie miasta służące; na przełożenie
 Kommissyi Rządowéy Spraw We-
 wnętrzych i Policyi; postanowiliśmy
 i stanowimy:

Artykuł 1.

Zaczawszy od dnia 1. Stycznia 1817
 roku, wyplaconą będzie miastu ze Skar-
 bu publicznego, sposobem pożyczki,
 przez lat dwadzieścia trzy co rok sum-
 ma trzykroć sto tysięcy złotych pol-

skich na wsparcie nowo budujących się w Warszawie, a po upłynieniu czasu tego, zwrot zupełny wyliczonych summ, według wyrachowania na Tabelli tu przyłączonej wyszczególnionego, do Skarbu publicznego nastąpi.

Artykuł 2.

Summa przez Skarb publiczny co rok stosownie do wykazu, w rzeczonyj Tabelli umieszczonego wypłacać się miana, w równych czterech ratach, to jest dnia 1. Lutego, 1. Maia, 1. Lipca, i 1. Października wnoszoną będzie do kassy ekonomicznej urzędu municypalnego miasta Warszawy, dla rozdzielenia onéj pomiędzy nowo budujących, według następujących prawideł.

Artykuł 3.

Każdy nowo budujący chcąc uzyskać wsparcie, winien będzie przed rozpoczęciem budowy w czasie od 1. Stycznia do dnia 1. Kwietnia każdego roku; przedstawić urzędowi municypalnemu plan domu przez siebie wymiurować się mianego, według którego to planu

skoro ten od Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi przyjęty i zatwierdzony zostanie, anszlag czyli wyrachowanie kosztów przez budowniczego Rządowego sporządzone byź ma.

Artykuł 4.

Nowo wymurować się miane domy, na które wsparcie ma byź udzielone, winny byź co do powierzchni, naymniéy o iedném piętrze procz dołu.

Artykuł 5.

Na sporządzone w powyższy sposób anszlagi, udzielone będzie wsparcie nowo buduiącym, pięćdziesiąt od sta summy anszlagowey wynoszące; z tém iednak ograniczeniem, iż jeżeli Summa anszlagowa przechodzić będzie summę złotych polskich pięćdziesiąt tysięcy, niewięcéy iak złotych polskich dwadzieścia pięć tysięcy wsparcia danem zostanie, a przeciwnie, jeżeli summa anszlagowa nie będzie dochodzić do summy złotych polskich trzydzieści ty-

sięcy, żadne wsparcie nie będzie udzielone.

Artykuł 6.

Wsparcie powyższe nie razem lecz w równych czterech ratach i za złożeniem stosownego bezpieczeństwa nowo budującym ma być wyliczone, a mianowicie: jedna czwarta część przed rozpoczęciem budowy, druga czwarta część po wyprowadzeniu z ziemi fundamentów, trzecia czwarta część po położeniu dachu, i ostatnia czwarta część po zupełnem dokończeniu budowy, skoro ta przez budowniczego Rządowego zrewidowana z planem i anszlagami zatwierdzonym, stosownie do artykułu 3. poświadczoną przez tegoż zostanie.

Artykuł 7.

Odbierający wsparcie, z wypłaconéy mu summy w pierwszych trzech latach żadnéy nie zapłaci prowizyi, w następnych zaś latach dwudziestu, winien będzie zapłacić co rok do kassy ekonomicznéy pięć od sta prowizyi od kapitału wziętego, i jeden procent na

uzbieranie tak zwanego funduszu żelaznego, a zapłaciwszy regularnie przez dwadzieścia lat wyżej oznaczoną prowizyą, kapitał onemu na wystawienie nowéj budowy wyliczony, jest już tém umorzony i obowiązek płacenia nadal prowizyi zupełnie ustaie.

Artykuł 8.

Gdy prowizya od kapitału pięć procent wynosząca, zacząwszy od roku 1820 do kassy Ekonomicznój wpływać winna, ciągle użytą być ma na wsparcie nowo budujących, i skarb od roku 1820. taką tylko summę dopłacać będzie obowiązany, iaka do dokończenia summy trzykroć sto tysięcy złotych polskich, artykułem 1. oznaczony, potrzebną będzie.

Urząd zatém municypalny, przed udzieleniem wsparcia nowobudującym, każe sobie złożyć dostateczne bezpieczeństwo, na regularną zapłatę prowizyi.

Artykuł 9.

Szósty procent na uzbieranie żelaznego funduszu przeznaczony, przez

urząd municypalny co rok z przyzwoitým bezpieczeństwém będzie lokowany na rzecz miasta, tak żeby po upłynionych 25. latach, fundusz ztąd i z procentów co rok do kapitalów przydawanych urosły, mógł służyć nieprzerwanie na wsparcie budujących.

Artykuł 10.

Wsparcie Artykułem 5. oznaczone, ma bydź udzielane nowo budującym w miarę funduszu iaki w kassie ekonomicznój urzędu municypalnego, stosownie do artykułu 1. exystować będzie i w porządku w jakim plany przez chcących budować podane do zatwierdzenia zostały.

Artykuł 11.

Prócz powyżéy ustanowionego porządku, wybor ieszcze między zgłaszającymi się o wsparcie będzie robiony podług następujących prawideł:

- a. Pierwszeństwo mieć maia pogorzelcy.
- b. Po pogorzelcach chcący przy ulicy 1. i 2. Klasy w mieyscu drewnianego wystawić dom murowa-

ny, alboliteż zabudować plac pusty.

c. Po nich następują chcący przy ulicy 3. 4. i 5. klasy, wystawiać dom murowany, w mieyscu drewnianego lub plac pusty zabudować.

d. Nakoniec chcący dom murowany pusty zrobić mieszkalnym, lub na domie murowanym bez piętrowym wystawić piętro iedne albo i więcéy.

Artykuł 12.

Urząd municypalny z przychodu i wydatku udzielonego na wsparcie nowo buduiących funduszu, oddzielny rachunek utrzymywać, i takowy co rok w potrzebne dowody zaopatrzoney, przedstawiać będzie Kommissvi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi, która po sprawdzeniu Nam go przeloży i ogłosić w pismach publicznych każe.

Artykuł 13.

Uskutecznienie i ogłoszenie niniejszego postanowienia, tudzież umieszczenie onego w Dzienniku Prawy Kom-

missyom Rządowym Spraw Wewnętrznych i Policyi oraz Przychodów i Skarbu, w czem do którey należy, polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyinéy dnia 26. miesiąca Listopada 1816. r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi.
(podp.) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem.

Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 4. Stycznia 1817 roku.

E p o k a 1ma

l p o k a 2^a

Miasto zatem mieć może.

Ma być udzielone wsparcie ze Skarbu Publicznego dla nowo budujących.				Porozuje się istotaż na Debetach.				Z Epoki 1 ^{mej} .				Będzie przeto w końcu każdego roku kapitał.	
Rok.	w gotowcach kapitałach.	z prowizyjami po 5 od sta.	Razem.	Rok.	Opisanie Kapitał.	Od tegoż kapitału.		Rok.	w Kapitału zdołanego po 1. od sta wraz z prowizyjami 5 od sta.	Procent pól od sta od ogólnego funduszu.	Z Epoki z kapitału zdołanego po 1. od sta wraz z prowizyjami po 5. od sta.		
						Po 5. od sta dla Skarbu jako cisy zwrót.	Po 1. od sta na fundusze żelazny.						
	złote.	grzywny.	złote.		złote.	złote.	złote.		złote.	złote.	złote.	złote.	
1817	505,000	—	500,000	—	380	6,500,000	500,000	60,000	1810	227,200	46,504	60,000	1,033,663
1818	500,000	—	500,000	—	1811	6,500,000	500,000	60,000	1811	—	61,085	60,000	1,143,748
1819	500,000	—	500,000	—	1812	6,000,000	500,000	60,000	1812	—	57,207	60,000	1,261,955
1820	285,000	15,000	500,000	5,000	1813	6,781,000	285,000	57,000	1813	—	63,130	57,000	1,380,745
1821	270,000	30,000	500,000	6,150	1814	5,400,000	270,000	64,000	1814	—	69,387	54,000	1,503,330
1822	255,000	45,000	500,000	9,157	1815	5,210,000	255,000	51,000	1815	—	75,224	51,000	1,632,179
1823	240,000	60,000	500,000	12,200	1816	4,800,000	240,000	48,000	1816	—	81,668	48,000	1,766,782
1824	225,000	75,000	500,000	16,356	1817	4,500,000	225,000	45,000	1817	—	88,282	45,000	1,897,871
1825	210,000	90,000	500,000	20,608	1818	4,200,000	210,000	42,000	1818	—	94,945	42,000	2,031,814
1826	195,000	105,000	500,000	24,965	1819	3,900,000	195,000	39,000	1819	—	101,580	39,000	2,171,194
1827	180,000	120,000	500,000	29,427	1820	3,600,000	180,000	36,000	1820	—	108,309	36,000	2,316,503
1828	165,000	135,000	500,000	33,999	1821	3,300,000	165,000	33,000	1821	—	115,140	33,000	2,466,643
1829	150,000	150,000	500,000	38,783	1822	3,000,000	150,000	30,000	1822	—	122,082	30,000	2,622,925
1830	135,000	165,000	500,000	43,680	1823	2,700,000	135,000	27,000	1823	—	129,136	27,000	2,775,871
1831	120,000	180,000	500,000	48,700	1824	2,400,000	120,000	24,000	1824	—	136,303	24,000	2,933,714
1832	105,000	195,000	500,000	53,858	1825	2,100,000	105,000	21,000	1825	—	143,585	21,000	3,107,699
1833	90,000	210,000	500,000	59,153	1826	1,800,000	90,000	18,000	1826	—	151,084	18,000	3,281,085
1834	75,000	225,000	500,000	64,585	1827	1,500,000	75,000	15,000	1827	—	158,801	15,000	3,460,137
1835	60,000	240,000	500,000	70,157	1828	1,200,000	60,000	12,000	1828	—	166,736	12,000	3,643,143
1836	45,000	255,000	500,000	75,880	1829	900,000	45,000	9,000	1829	—	174,887	9,000	3,830,400
1837	30,000	270,000	500,000	81,753	1830	600,000	30,000	6,000	1830	—	183,250	6,000	4,031,100
1838	15,000	285,000	500,000	87,786	1831	300,000	15,000	3,000	1831	—	191,821	3,000	4,243,931
1839	—	500,000	500,000	93,987	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	2,700,000	3,150,000	3,200,000	44,157			3,750,000	750,000					

Na Oryginalie (podpisano) Z A I A C Z E R.

Wypis z Protokołu Sekretariatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Na przedstawienie Namiestnika Naszego w Królestwie Polskiem, chcąc coraz bardziéy ścieśnić węzły łączące Królestwo Polskie z Naszem Cesarstwem Wszech Rossyi, i ułatwić Poddanym Naszym Państw obu, sposobność tworzenia zakładów w téy części Państw Naszych, gdzieby to dla siebie naykorzystnieyszém bydź sądzili;

Postanowiliśmy i stanowimy co następuje:

Oplata znana w Polsce pod imieniem jus gabellae zniesioną zostaje, o ile się tycze stosunków wzajemnych, między Naszem Królestwem Polskiem, a Naszém Cesarstwem Wszech Rossyi; przeprowadzanie przeto własności na-

bytych, bądź przez kupno, bądź prawem następstwa, tak z Królestwa do Cesarstwa, iak z Cesarstwa do Królestwa, wolném będzie od pomienionéy opłaty.

Ogłoszenie i wykonanie ninieyszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone bydź ma, polecamy Namiestnikowi Naszemu.

Dan w Petersburgu dnia $\frac{2}{4}$ Listopada 1816.

(podpisano) ALEXANDRE

przez Cesarza i Króla

(L.S.) Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 7. Stycznia Roku 1817.

Wypis z Protokołu Sekretariatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz *Wszech Rossyi, Król Polski.*
etc. etc. etc.

Zapatrzywszy się na Rozdział 2. Tytułu 4. Ustawy Konstytucyney i Statut Reprezentacyi Narodowey; chcąc oznaczyć attrybucye Senatu i sposób iego postępowania, po wysłuchaniu Naszey Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy następujący Statut Organiczny o Senacie.

R O Z D Z I A Ł 1.

O składzie Senatu.

Artykuł 1.

Senat Królestwa Polskiego składa się stósownie do artykułu 108 Ustawy Konstytucyney, z Xiążąt krwi Cesarzsko-Królewskiej, z Senatorów Duchownych i Świeckich.

Artykuł 2.

Senatorami Duchownemi są: ieden Arcy-biskup, siedmiu Biskupów obrządku łacińskiego, i ieden Biskup obrzędu Grecko-Unickiego.

Artykuł 3.

Senatorami Świeckimi są: ośmnaśtu Woiewodów i trzydziestu siedmiu Kasztelanów.

Artykuł 4.

Powyższa liczba Senatorów artykułem 109 Ustawy Konstytucyjnej wskazana, zawsze przynajmniej do trzech czwartych części zapelnioną będzie.

Artykuł 5.

Pierwszeństwo między Biskupami, Woiewodami i Kasztelanami uważane będzie respective podług starszeństwa nominacyi.

Artykuł 6.

W Senacie przydować będzie przez Nas wyznaczony i z pomiędzy Świeckich

Senatorów wybrany Prezes. Mieć on będzie pierwszeństwo nad wszystkimi innemi Senatorami pod czas ciągu swéy Prezydencyi, W niebytności iego pierwszy z Świeckich Senatorów podług porządku starszeństwa prezydować będzie w Senacie.

Artykuł 7.

Senat mieć będzie Sekretarza mianowanego przez Nas, Redakcyę Protokółów Senatu i dozór nad niemi, iako też i nad wszelkimi aktami do iego obowiązku należą.

Artykuł 8.

W pierwszém swoim zebraniu Senat ułoży etat Kancellaryi, i iéy Organizacyą wewnętrzną.

Artykuł 9.

Senatorowie podług następującéy roty składają przysięgę w obliczu Senatu, a to w sposób publiczny i uroczysty: „Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętéy Jedy-

„nemu, na zachowanie Konstytucyi i
 „Praw Kraiowych, na wierność Kró-
 „lowi.”

R O Z D Z I A Ł 2.

Ogólne obowiązki Senatu.

Artykuł 10.

Senat jako mający udział Władzy prawodawczej, należy do składu Seymu. Sposób postępowania w téj mierze, uznawanie ważności Seymików, Zgromadzeń Gminnych i wyborów przez nich i przez Rady Woiewódzkie uczynionych, Statutem Organicznym o Reprezentacyi Narodowéy jest oznaczony.

Zbiera się mocą uniwersałów Królewskich na ośm dni przed zwołaniem Izby Poselskiéy, dla odbycia iéy rugów.

Artykuł 11.

Oprócz tego Senat stosownie do Ustawy Konstytucyinéy i Statutu Organicznego o Reprezentacyi Narodowéy;

- a. wybiera członków do Regencyi.
- b. sprawdza księgi obywatelskie, po-

- twierdza je, po rozstrzygnienu za-
 żaleń w téy mierze czynionych.
- c. stanowi o ważności list obieralnych,
 i o wyborach Radom Woiewódz-
 kim powierzonych.
- d. podaje Kandydatów na dostoiień-
 stwo Senatorów Świeckich.
- e. układa koléy zasiadania w Try-
 bunale Naywyższym.
- f. stanowi o oddaniu pod Sąd
 Urzędników wyższych, z mocy
 Artykułu 116 Ustawy Konstytu-
 cyinéy.
- g. Składa Sąd Seymowy.

Artykuł 12.

Dziewiętnastu Senatorów stanowią
 prawny komplet Senatu w dopełnie-
 niu atrybucyi artykułu 11. ninieysze-
 go Statutu przepisanych, wyiawszy
 działania pod literami a. i g. w arty-
 kule powyższym wskazane, w których
 komplet składać się będzie naymniéy
 z dwudziestu pięciu Senatorów.

Artykuł 13.

We wszystkich przypadkach, w

których to nie iest osobném Urządzeniem inaczey wskazane, prosta większość głosów stanowi; równość Prezydujący rozwiązuie.

R O Z D Z I A Ł 3.

O wyborze Członków do Regencyi.

Artykuł 14.

W przypadku Regencyi, Senat na wezwanie Namiestnika przez Prezesa swego zwołany, wybierze większością krések czterech Członków Regencyi.

Artykuł 15.

Nie może być wybranym na Członka Regencyi, iak tylko z pomiędzy zasłużonych w kraiu Polak rodowity w Królestwie osiadły, własność ziemiańską posiadający.

Artykuł 16.

Na dwadzieścia cztery godzin przed dniem na posiedzenie wyborcze ozna-

czonym, każdy z obecnych Senatorów poda Prezesowi na piśmie czterech Kandydatów z wyrażeniem każdego Imienia, Nazwiska, oraz zasług Urzędowych i przywilejów osobistych.

Artykuł 17.

Wezwani od Prezesa trzéy Senatorowie, ułożą łącznie z Sekretarzem Senatu z takowych podań listę ogólną Kandydatów, porządkiem większości uzyskany^{ch} zdań, których liczba obok imienia każdego dopisaną być ma.

Artykuł 18.

Tym sposobem ułożona lista, co do zgodności z Oryginalnemi podaniami przez wyżej wymienionych Senatorów poświadczona, i podpisem Prezesa zatwierdzona, rozpisana będzie na tyle exemplarzy, ile się znajdzie obecnych do wotowania Senatorów. Po sprawdzeniu takowych wypisów przez wezwanych Senatorów, i powiadczeniu zgodności przez Sekretarza Senatu, wszystkie razem złożone zamknięte będą przez powyższych

Senatorów w naczyniu na to sporządzoném; klucze od Niego wraz z listą Oryginalną i poprzedniczemi podaniami Kandydatów, Prezesowi oddane będą.

Artykuł 19.

Przeznaczone do wyboru Członków Regencyi publiczne Senatu posiedzenie, zacznie się od ogłoszenia listy podanych Kandydatów.

Artykuł 20.

Po ustąpieniu Arbitrów Prezes Senatu otworzy naczynie zawierające rozpisane listy Kandydatów i z tych jedną wyjąwszy podkreśli na nię w zakrytém ustroniu cztery imiona osób, które godnemi do zasiadania w Regencyi osądzi, a tak podkreślona i we czworo złożoną listę wpuści do drugiego zamkniętego naczynia, przez otwór na wierzchu do tego sporządzony. Podobnie uczynią porządkier starszeństwa wszyscy przytomni Senatorowie: z tém ostrzeżeniem, iż lista, na któreby się więcéy lub mniej jak czterech podkreślonych znalazł,

za nieważną uznana, i odrzucona zostanie.

Artykuł 21.

Po tak nastąpionym wyborze Senatorowie miejsca swoje zasiądą, a Prezes rozkazawszy przywołać arbitrów i wezwawszy innych trzech Senatorów do rewizyi list podkreślonych, otworzy naczynie też listy zawierające, z którego wyznaczeni do rewizyi Senatorowie wymuiąc iedną po drugiéy listę, imiona podkreślone kolejno ogłaszać, i do osobnych protokółów zapisywać będą.

Artykuł 22.

W przypadku równości krések na dwóch lub więcéy Kandydatów, tamujący uzupełnienie wyboru czterech Członków Regencyi którzyby innych współ Kandydatów wyraźną większością krések przewyższali, kréskowanie powtórzone będzie na tych tylko, pomiędzyktóremi wydarzona równość stałaby na przeszkodzie do uzupełnienia wyboru.

Artykuł 23.

Gdy zaś z powtórzonego podkreślenia, ieszcze raz równość wyniknąć by miała, wtedy takowa na tém samym posiedzeniu losem rozstrzygnioną będzie.

Artykuł 24.

Tym sposobem wybrani Członkowie Regencyi, natychmiast wezwani będą do wykonania przysięgi w Senacie podług roty następującej:

„Ja N. N. przysięgam Panu Bogu
 „Wszchemogącemu, w Tróycy
 „Świętém i edynemu, iż przez cały czas zasiadania w Regencyi
 „wierność Królowi, Ustawie
 „Konstytucyjnej i prawom zachowam, strzegąc całości granic Królestwa, przywilejów Narodu, i dostojenstwa Królewskiego.

Artykuł 25.

Gdyby który z wybranych Członków nie był przytomny w Stolicy; Pre-

zes Senatu natychmiast do Niego wyprawi gońca z uwiadomieniem o wyborze i wezwaniem do niezwłocznego złożenia przysięgi.

Artykuł 26.

Stosowie do Artykułów 61. i 62. Ustawy Konstytucyjnej, Akt wykonanej w Senacie przysięgi przez Członków Regencyi, oddanym będzie Regentowi Rossyiskiemu, a nawzajem Akt przysięgi tegoż Regenta w obliczu polskich Członków Regencyi wykonać się mający, Senatowi Królestwa przesłanym zostanie.

Artykuł 27.

Gdyby który z wybranych Członków Regencyi dla nadzwyczajnej przeszkody nie był w stanie podjąć się tego dostojenia, lub dopełnić przywiązanych do Niego obowiązków; wtedy pierwszy z porządku Kandydat najwyższy mający, miejsce jego zastąpi. Co jednak nie inaczej dopełnionem być może, iak

przez wyraźną na uroczystém posiedzeniu Senatu zapadłą uchwałę.

R O Z D Z I A Ł IV.

Sprawdzenie ksiąg Obywatelskich.

Artykuł 28.

W moc Artykułu 16. Statutu Organicznego, o Reprezentacyi Narodowéy, Senat zatrudnia się sprawdzeniem Ksiąg Obywatelskich i rozpoznaniem wszelkich skarg zanesionych w téy mierze.

Artykuł 29.

Skargi przeciw rezolucyom Rad Obywatelskich mają być czynione na piśmie z wyrażeniem mieszkania skarżącego w celu uwiadomienia go przez Sekretarza Senatu, o terminie stawienia się w Senacie dla poparcia zażalenia.

Artykuł 30.

Senat podobne Skargi Radom Obywatelskim dla objaśnienia wypadku i zdania tłumaczenia przesyłać będzie przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policji.

Artykuł 31.

Po roztrząszeniu przełożeń obustronnych Senat w przepisany komplet przystępuje do głosowania na następującą propozycyą: „Czyli N. N. ma być w księdze Obywatelskiej Seymiku Powiatu N. N. lub Zgromadzenia gminnego N. N. zapisany lub nie?”

Artykuł 32.

W przypadkach objętych prawem, strony mogą żądać wyłączenia Członków Senatu.

Artykuł 33.

Jeżeli skarga zanesiona nie mogła

bydź załatwioną w ciągu zwykłego corocznego zebrania. Senat mocen iest co do szczególnych Osób decyzyą swą do przyszłego zebrania zawiesić, w którym atoli rzecz koniecznie rozstrzygnioną bydź winna.

Artykuł 34.

Po sprawdzeniu Ksiąg Obywatelskich każdego Seymiku i Zgromadzenia Gminnego, Senat potwierdza ie i odsyła do Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych dla przesłania onych do Woiewództw.

R O Z D Z I A Ł 5.

Rozpoznawanie list obieralnych i ważności Aktu wyborów, Radom Woiewódzkim powierzonych.

Artykuł 35.

Spory względem wyborów na miejsca Radców Woiewódzkich,
oraz

oraz względem legalności list obieralnych, ważności Aktu wyborów Radom Woiewódzkim powierzonych, porządkiem wyżej wskazanym, bez przewłoki załatwione będą.

Artykuł 36.

Zaskarżenie przeciw wyborowi iakiemu, lub przeciw legalności list obieralnych, mogą Kommissye Rządowe podać przepisany porządkiem i popierać w Senacie.

R O Z D Z I A Ł 6.

Układanie kolei zasiadania Senatorów w Trybunale Nayswyższym i podawanie Kandydatów na miejsca wakuujące.

Artykuł 37.

Co rok pierwszego Grudnia, Se-

nat zbierać się będzie końcem ułożenia dla Senatorów kolei zasiadania w Sądzie Naywyższym i podawania Kandydatów na wakujące miejsca Senatorów Swieckich.

Artykuł 38.

Wszyscy Senatorowie Swieccy, wyiawszy Prezesa, i tych, którzy do Rady Stanu, do woyskowej służby, lub do innych nadzwyczajnych posług powołanemi będą, obowiązani są zasiadać w Sądzie Naywyższym z kolei.

Artykuł 39.

Kolęy ta oznaczoną będzie iak następuje:

W osobne naczynie umyślnie na to sporządzone włoży się tyle Losów numerowanych, ile się znajdzie obecnych do losowania Senatorów. Każdy z nich wyciągnie ieden los, którego Numer porządkowy oznaczy ko-

lę zasiadania: następnie włożone będą dalsze z porządku numeru, liczbie nieprzytomnych Senatorów odpowiadające, które dla każdego z nich, za wezwaniem Prezesa, przez iednego z Senatorów wyciągane, i w osobnym Protokóle kolę stanowiącym zapisane będą.

Artykuł 40.

Pierwsze porządkiem po sobie następujące numera od 1. do 21. oznaczać będą kolę zasiadania w roku następnym, dalsze zaś wyciągnięte liczby 22. i 23. i t. d. do zasiadania w tymże roku nie obowiązują, chyba w ten czas, gdyby który z Senatorów poprzednicze liczby mających, inne otrzymał przeznaczenie, niedozwalające mu zasiadać w Sądzie naywyższym.

Artykuł 41.

Senatorowie którzy wyciągną numera 1, 2. 3. 4. 5. 6. zasiadać będą

w Styczniu i Lutym, Nro. 4. 5. 6. 7. 8. 9. w Marcu i Kwietniu; 7. 8. 9. 10. 11. 12. w Maiu i Czerwcu; Nro. 10. 11. 12. 13. 14. 15. w Lipcu i Sierpniu; 13. 14. 15. 16. 17. 18. w Wrześniu i Październiku; 16. 17. 18. 19. 20. 21. w Listopadzie i Grudniu.

Artykuł 42.

Na przyszłym zebraniu Grudniowym tenże sam porządek losowania zachowanym będzie, z tą jednak różnicą, że już nie dwadzieścia jeden, ale tylko ośmnaście losów stanowczych, w drugim i następnych latach potrzebne będą; gdyż trzy ostatnie liczby 19. 20. 21. przeniosą się do roku następnego, a losowanie zaczynać się będzie od liczby 4. 5. 6. aż do 21.

Artykuł 43.

Senatorowie, którym się nie dostało zasiadać w kończącym się roku, najpierwsi losy roku następnego wy-

ciągać powinni, po nich dopiero następować mają ci, co już w roku zeszłym koléy swoją odbyli.

Artykuł 44.

Tym sposobem wszyscy Senatorowie odbędą koléy swoją, każdy po cztery miesiące, oprócz pierwszych trzech, którzy tylko przez dwa miesiące zasiadać będą.

Artykuł 45.

Zaden z Senatorów niewyłączonych wymawiać się nie może od przypadaiący na niego kolei zasiadania w Sądzie Naywyższym.

Artykuł 46.

Koléy zasiadania Senatorow powyższym sposobem oznaczona, przesyłaną będzie Kommissyi Sprawiedli-

wości naydaléy na trzy dni po odbytem losowaniu.

Artykuł 47.

Po ukończonem losowaniu, ieśli odbierze stósowne od Monarchy rozkazy, naradzać się będzie Senat w ducha Ustawy Konstytucyiney, względem podawania Kandydatów na wakujące miejsca Senatorów Swieckich. W tym przypadku Senatorowie obecni, na każde miejsce wakujące Senatora Woiewody lub Kasztelana, podadzą dwóch Kandydatów wybranych z grona osób szczególną zasługą w kraiu zaleconych, i warunkom Ustawą Konstytucyinaą zastrzeżonym odpowiedaiących.

Artykuł 48.

Poczem nastąpi kreskowanie; większość kresek stanowi o wyborze Kandydatów, równość Prezes rozwiązuie.

Artykuł 49.

Tak ułożona Lista Kandydatów po

dwóch na każde nie zapełnione miejsce przesłaną będzie Namiestnikowi Naszemu, który ich wraz z dwoma Kandydatami przez siebie podanemi, stosownie do Artykułu 69 Ustawy Konstytucyjnej, do Nominacyi Naszey przedstawi, dołączając Protokół Posiedzenia Senatu wyszczególniający uzyskane przez każdego głosy.

R O Z D Z I A Ł 7.

O S ą d z i e S e y m o w y m.

Artykuł 50.

W przypadkach Artykułem 116 Ustawy Konstytucyjnej i Artykułem 157 Statutu Organicznego o Reprezentacyi Narodowej, oznaczonych; Prezes Senatu zniósłszy się z Namiestnikiem zwoła wszystkich Senatorów na Sądy Seymowe.

Artykuł 51.

Sposób postępowania Sądowego

w osobnym urządzeniu przepisany
będzie.

Artykuł 52.

Wykonanie niniejszego Statutu który
w Dzienniku Praw umieszczony był
ma, Władzóm Publicznym, w czem
do której należy polecamy.

Dań w Petersburgu dnia 17 Listo-
pada 1816.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla.

Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

(L. S.)

Zgodno z Oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
W zastępstwie Ministra Sprawiedliwości
Minister Stanu
Węgleński.

Zastępca Sekretarza Jeneralnego
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 7. Stycznia 1817 Roku.

DZIENNIK PRAW.

N^{ro.} 11.

Tom drugi.

W Imieniu Najiaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi,

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Zważając, iż Traktaty Wiedeńskie między Najiaśniejszym Cesarzem Wszech Rossyi, Królem Polskim, a Najiaśniejszym Cesarzem Austryi, Królem Węgierskim i Czeskim, iako też Najiaśniejszym Królem Pruskim w dniu 3. Maja 1815. r. zawarte, tudzież Traktat między Najiaśniejszym Cesarzem Wszech Rossyi Królem Polskim a Najiaśniejszym Królem Saskim, w dniu 6. Maja r. 1815. zawarty, nie mniéy oddzielna Konwencya względem kapitałów dawniéy Bajon-skiemi zwanych, w dniu 30. Marca r. 1815. w Wiedniu zawarta, i Artykuły dodatkowe dnia tegoż miesiąca i roku podpisane, zawierając niektóre

postanowienia dotyczące się Praw i obowiązków Osób prywatnych, są dla nich prawem i stanowią normę postępowania dla Sądów i Urzędników Administracyjnych, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, postanowiliśmy i stanowimy: iż wyżey wytknięte Akta Dyplomatyczne przez Dziennik Praw ogłoszone niezwłocznie być mają.

Dopełnienie niniejszego postanowienia Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 10. Grudnia 1816.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Zastępca Ministra Sprawiedliwości
Minister Stanu
(podpisano) *Węgleński.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Zastępca Ministra Sprawiedliwości
Minister Stanu
Węgleński.

Traktat przyjaźni zawarty w Wiedniu dnia
21. Kwietnia 1815. między Najjaśniejszym
3. Maja
Cesarzem Wszech Rossyi, Najjaśniejszym
Cesarzem Austryi, Królem Węgierskim i
Czeskim.

MY ALEXANDER PIERWSZY

Cesarz i Samowładzca Wszech
 Rossyi. etc. etc. etc.

Wiadomo czyniemy niniejszém,
 iż za wspólnym układem między Na-
 mi, i Najjaśniejszym Cesarzem Au-
 stryi Królem Węgierskim i Czeskim,
 przez Naszych zobopolnych Pełnomo-
 cników, na mocy danego im pełno-
 mocnictwa, zawarty i podpisany zo-
 stał w Wiedniu d. 21. Kwietnia
3. Maja roku bieżą-
 cego traktat, który słowo w słowo
 brzmi iak następuje:

w Imie Najświętszhey i Nierozdziel-
 néy Tróycy.

Najjaśniejszy Cesarz wszech Ros-

*Traité d'amitié conclu à Vienne le ^{21. Avril} 1815
3. Mai*
entre Sa Majesté L'Empereur de toutes les
Russies et Sa Majesté L'Empereur d'Autri-
che, Roi de Hongrie et de Bohême.

NOUS ALEXANDRE PREMIER

Empereur et Autocrateur de
toutes les Russies. etc. etc. etc.

Savoir faisons par ces présentes, que
d'un commun accord entre Nous et Sa
Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de
Hongrie et de Bohême, il a été con-
clu par Nos plénipotentiaires respectifs,
en vertu des pleins-pouvoirs qui leur
ont été donnés, et signé à Vienne le
vingt un Avril de la présente année, un
trois Mai.
Traité qui est mot pour mot de la te-
neur suivante:

Au nom de la très - Sainte et Indivisible
Trinité.

Sa Majesté l'Empereur de toutes

syi; Nayiaśnieyszy Cesarz Austryi
 i Nayiaśnieyszy Król Pruski, równą
 ożywieni chęcią porozumienia się
 przyiacielskiego, względem naywła-
 ściwszych środków ustalenia dobre-
 go bytu Polaków, w nowych stosun-
 kach, w iakich się znayduią przez za-
 szłe odmiany w położeniu Xięstwa
 Warszawskiego, i chcąc razem rozcią-
 gnąć skutki tych dobroczynnych za-
 miarów do Prowincyy i Powiatów,
 które składały dawne Królestwo Pol-
 skie, przez tak łagodne środki iak
 tylko okoliczności dozwoliły i przez
 rozwinięcie stosunków dla wzajemne-
 go mieszkańców handlu naykorzy-
 stnieyszych, ułożyli się zawrzeć dwa
 oddzielne traktaty: pierwszy między
 Rossyą i Austryą, i drugi między pier-
 wszym z tych Mocarstw i Prusami,
 dla obięcia tak ogólnych obowiązków
 wszystkim trzem Mocarstwom wspólnych,
 iako też umów każdemu z nich
 właściwych. Nayiaśnieysi Cesarze
 mianowali tym końcem, do ułożenia
 między niemi Traktatu, następujących
 Pełnomocników. Nayiaśnieyszy Ce-
 sarz Wszech Rossyi JP. Jędrzeia Hra-
 biego Razumowskiego, swego aktual-

les Russies, Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, et Sa Majesté le Roi de Prusse, ayant également à coeur de s'entendre amicalement sur les mesures les plus propres à consolider le bien être des Polonais dans les nouveaux rapports, où ils se trouvent placés par les changemens amenés dans le sort du Duché de Varsovie, et voulant en même tems étendre les effets de ces dispositions bienveillantes aux Provinces et Districts qui composoient l'ancien Royaume de Pologne, moyennant des arrangemens libéraux autant que les circonstances l'ont rendu possible, et par le développement des rapports les plus avantageux au commerce réciproque des habitans, sont convenus de rédiger deux Traités séparés à conclure: l'un entre la Russie et l'Autriche, et l'autre entre cette première Puissance et la Prusse, pour y comprendre aussi bien les obligations générales communes aux trois Puissances, que les stipulations qui leur sont particulières. Leurs Majestés Impériales ont nommé à cet effet pour leur Traité direct les Plénipotentiaires suivans: Sa Majesté l'Empereur de tou-

nego Taynego Radzcę, Kawalera Orderów, S. Jędrzeia i S. Alexandra Newskiego, Wielkiego krzyża S. Włodzimierza, i swego pierwszego Pełnomocnika na Kongresie, a Nayiaśnieyszy Cesarz Austryi JP. Klemensa Wacława Xięcia Metternich Winnebourg — Ochzenhauzen, kawalera złotego Runa, wielkiego krzyża Królewskiego, S. Stefana Węgierskiego, kawalera orderów S. Jędrzeia, S. Alexandra Newskiego i S. Anny I. klasy, wielkię wstęgi Legii honorowéy; kawalera orderu Słonia, naywyższego orderu Annuncyady; czarnego orła, czerwonego orła, Serafinów Szwedzkiego; S. Józefa Toskańskiego, S. Huberta, złotego orła Württembergskiego, wierności Badenckiego, S. Jana Jerozolimskiego, i wielu innych, Kanclerza orderu wojskowego Maryi Teressy, Kuratora akademii sztuk wyzwolonych, Szambelana, taynego aktualnego Radzcę Nayiaśnieyszego Cesarza Austryi Króla Węgierskiego i Czeskiego, swego Ministra Stanu, Konferencyi i Interessów zagranicznych, swego pełnomocnika na Kongresie; którzy zamie-

tes les Russies, le Sieur André Comte de Rasoumoffsky, son conseiller privé actuel, Chevalier des ordres de St. André et de St. Alexandre-Newski, Grand-Croix de celui de St. Vlodimir, et son premier Plénipotentiaire au Congrès; et Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, le Sieur Clément Venceslas Lothaire Prince de Meternich-Winnebourg-Ochsenhausen, Chevalier de la Toison d'or, Grand-Croix de l'ordre Royal de St. Etienne de Hongrie, Chevalier des ordres de St. André, de St. Alexandre-Newski et de Ste. Anne de la première Classe, Grand-Cordon de la légion d'honneur, Chevalier de l'ordre de l'Éléphant, de l'ordre Suprême de l'Annonciade, de l'aigle noir, de l'aigle rouge, des Séraphins de Suède, de St. Joseph de Toscane, de St. Hubert, de l'Aigle d'or de Wurtemberg, de la fidélité de Bade, de St. Jean de Jérusalem et de plusieurs autres, Chancelier de l'ordre Militaire de Marie Thérèse, Curateur de l'Académie des beaux arts, Chambellan, Conseiller intime actuel de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Hongrie et de Bohême, Son Ministre d'Etat, des Conférences et des affaires Etran-

niwszy swoje pełnomocnictwa, ważne i w przyzwoitęj formie uznane, zawarli, podpisali, i postanowili Artykuły następujące:

Artykuł 1.

Najjaśniejszy Cesarz Wszech Rossyi, ustępuje Jego Cesarskiéj Królewskiéj Apostolskiéj Mości, powiaty odłączone od Gallicyi wschodniej na mocy traktatu Wiedeńskiego 1809 roku z cyrkulów Złoczowskiego, Brzeżańskiego, Tarnopolskiego, i Zaleszczykowskiego, i granice z téj strony przywrócone będą w tym sposobie iak były przed epoką powyższego Traktatu.

Artykuł 2.

Jego Cesarska Królewska Apostolska Mość posiadać będzie z zupełną własnością żupy solne Wieliczki iako i territorium do niéj należące.

Artykuł 3.

(Le Thalveg) Wisły, oddzielać

gères, son Plénipotentiaire au Congrès; lesquels, après avoir échangé leurs pleins-pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, ont conclu, signé et arrêté les articles ci-après:

Article 1.

Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies cède à Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique les districts, qui ont été détachés de la Galicie orientale, en vertu du Traité de Vienne de 1809, des cercles de Zloczow, Brzezan, Tarnopol et Zalesczyk, et les frontières seront rétablies de ce côté, telles qu'elles avoient été avant l'époque du dit Traité.

Article 2.

Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique possédera, en toute propriété et Souveraineté, les Salines de Wieliczka, ainsi que le territoire y appartenant.

Article 3.

Le Thalweg de la Vistule séparera

będzie Gallicyą od okręgu miasta wolnego Krakowa. Również służyć będzie za granicę między Gallicyą i częścią dawnego Xięstwa Warszawskiego połączoną z krajami Nayiaśnieyszego Cesarza Wszech Rossyi, aż do okolic miasta Zawichosta.

Od Zawichosta aż do Bugu ustanowiona będzie sucha granica linią traktatem Wiedeńskim 1809. roku wskazaną, ze sprostowaniami iakie za wspólnym układem za potrzebne uznane zostaną.

Granica zaś od Bugu, przywróconą będzie w téj stronie między dwiema Państwami. taka, iaka była przed powyższym traktatem.

Artykuł 4.

Miasto Kraków, uznane iest za wolne i niepodległe, wraz z okręgiem oznaczonym, w dodatkowym wspólnie podpisanym traktacie między dworami Rossyiskim, Austryackim, i Pruskim.

Artykuł 5.

Xięstwo Warszawskie, z wyłącze-

la Galicie du territoire de la ville libre de Cracovie. Il servira de même de frontière entre la Galicie et la partie du ci-devant Duché de Varsovie, réunie aux Etats de Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies, jusqu'aux environs de la ville de Zawichost.

De Zawichost jusqu'au Bug la frontière sèche sera déterminée par la ligne indiquée dans le traité de Vienne de 1809, aux réctifications près, que d'un commun accord on trouvera nécessaire d'y apporter.

La frontière à partir du Bug sera rétablie de ce côté entre les deux Empires, telle qu'elle a été avant le dit Traité.

Article 4.

La ville de Cracovie est déclarée libre et indépendante, ainsi que le territoire désigné dans le Traité additionnel, signé en commun entre les Cours de Russie, d'Autriche et de Prusse.

Article 5.

Le Duché de Varsovie, à l'excepti-

niem części, któremi w inny sposób na mocy powyższych artykułów i przez traktat tegoż dnia podpisany między Najjaśniejszym Cesarzem Wszzech Rossyi i Najjaśniejszym Królem Pruskim rozrządzono, połączone iest z Cesarstwem Rosyjskiem. Połączone zaś z nim będzie nieodzownie przez swoją konstytucyą, i posiadane na wieczne czasy przez Najjaśniejszego Cesarza Wszzech Rossyi, Jego Dzieńców i Następców. Jego Cesarska Mość zachowuje sobie nadać temu krajowi (Etat) mającemu używać oddzielnéy Administracyi, rozszerzenie wewnętrzne, iakie uzna za przyzwoite. Przybierze do innych tytułów, tytuł (Cara) Króla Polskiego, stosownie do obrządku (protocole) używanego i zachowywanego w tytułach przywiązanych do innych Jego posiadłości.

Polacy, poddani każdéy respective wysokiey Strony kontraktuiący, otrzymają reprezentacyą i ustawy narodowe, zastosowane do formy bytu politycznego, iaką każdy z Rządów, pod któremi zostawać będą, nadać im uzna za użyteczne i przyzwoite.

tion des parties, dont il a été autrement disposé en vertu des articles ci-dessus et par le Traité signé le même jour entre Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies et Sa Majesté le Roi de Prusse, est réuni à l'Empire de Russie. Il y sera lié irrévocablement par sa constitution, pour être possédé par Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies, ses héritiers et ses successeurs, à perpétuité. Sa Majesté Impériale se réserve de donner à cet Etat, jouissant d'une administration distincte, l'extension intérieure qu'Elle jugera convenable. Elle prendra avec ses autres Titres celui de Czar, Roi de Pologne, conformément au protocole usité et consacré pour les titres attachés à ses autres possessions.

Les Polonais, sujets respectifs des hautes parties Contractantes, obtiendront une représentation et des institutions nationales, réglées d'après le mode d'existence politique, que chacun des Gouvernemens, auxquels ils appartiennent, jugera utile et convenable de leur accorder.

Artykuł 6.

Mieszkańcy i właściciele w krajach, których rozłączenie niniejszym traktatem następuje, chcący osiąść pod innym Rządem, będą mieli wolność w przeciągu lat sześciu, rozrządzenia swemi własnościami, ruchomemi, lub nieruchomemi, iakiéy bądź natury, ich sprzedania, opuszczenia kraju, i wyprowadzenia wartości z tych sprzedaży pochodzących, bądź w gotowiznie bądź w funduszach innéy natury, bez przeszkody, lub iakiéykolwiek opłaty.

Artykuł 7.

Będzie amnestya zupełna, ogólna i szczególna dla wszystkich osób iakiéykolwiek stopnia, płci i stanu.

Artykuł 8.

W skutku artykułu poprzedzającego, nikt na przyszłość nie będzie mógł być poszukiwanym, ani pociągany

Article 6.

Les habitans et propriétaires des pays, dont la séparation a lieu en conséquence du présent Traité, s'ils vouloient se fixer dans un autre Gouvernement, auront pendant six ans la liberté de disposer de leurs propriétés meubles ou immeubles, de quelque nature qu'elles soient, de les vendre, de quitter le pays, et d'exporter le produit de ces ventes en argent comptant ou en fonds d'autres nature, sans empêchement ni déduction quelconque.

Article 7.

Il y aura amnistie pleine, générale et particulière en faveur de tous les individus, de quelque rang, sèxe ou condition qu'ils puissent être.

Article 8.

Par suite de l'Article précédent, personne ne pourra à l'avenir être recherché ni inquiété en aucune manière,

gany w żaden sposób, za iakiekolwiek, i w któręý bądź epoce, przykładanie się proste lub uboczne do działań w Polsce politycznych, cywilnych, lub wojskowych.

Wszelkie w téy mierze sprawy, rozpoznania, i śledzenia uważane będą za niebyłe; sekwestra i konfiskacye tymczasowe będą zniesione, i wszelka czynność z podobnéy przyczyny rozpoczęta, daléy prowadzoną nie będzie i bez skutku zostanie.

Artykuł 9.

Wyłączone są od tych ogólnych urzędzeń względem konfiskacyi, te przypadki, w których naywyższe rozkazy, albo ostatecznie zapadłe wyroki, iużby w zupełności do skutku przyprowadzone były, a późnieysze mi uchylone nie zostały.

Artykuł 10.

Prawo poddanego różno-rządowego (sujet mixte) będzie uznane i utrzymane co do własności.

pour cause quelconque de participati-
 on directe ou indirecte à quelqu'épo-
 que que ce soit, aux évènements poli-
 tiques, civils ou militaires en Pologne.
 Tous les procès, poursuites ou recher-
 ches seront regardés comme non ave-
 nus, les séquestres ou confiscations pro-
 visaires seront levés, et il ne sera don-
 né suite à aucun acte provenant d'une
 cause semblable.

Article 9.

Sont exceptés de ces dispositions
 générales à l'égard des confiscations,
 tous les cas, où les édits ou sentences
 prononcés en dernier ressort, auroient
 déjà reçu leur entière exécution, et
 n'auroient pas été annulés par des
 évènements subséquens.

Article 10.

La qualité de sujet-mixte, quant à
 la propriété, sera reconnue et mainte-
 nue.

(Artykuł 11.

Każda osoba, nie pod iednym tylko rządem własności posiadająca, obowiązana jest w przeciągu iednego roku rachuiąc od daty ratyfikacyi niniejszego traktatu, złożyć na piśmie obranego sobie stałego zamieszkania deklaracyą, przed urzędem naybliższego miasta, lub rządcą Powiatu albo też władzą cywilną naybliższą w kraju który sobie obrała. Przez takową deklaracyą którą wzmiankowane urzędy, lub inne władze, do rządu wyższego prowincyonalnego, przesłać są winne, każdy staie się wraz z familią wyłącznie poddanym tego Monarchy, w którego kraiach wybrał zamieszkanie.

Artykuł 12.

Co się tycze małoletnich, i innych osób pod opieką lub kuratelą będących, opiekunowie lub kuratorowie obowiązani są za nich złożyć takową deklaracyą w czasie oznaczonym.

Article 11.

Tout individu qui possède des propriétés sous plus d'une domination, est tenu, dans le courant d'une année, à dater du jour où le présent Traité sera ratifié, de déclarer par écrit, par devant le Magistrat de la ville la plus prochaine, ou bien le Capitaine du Cercle le plus voisin, ou bien l'autorité civile la plus rapprochée, dans le pays qu'il a choisi, l'élection qu'il aura faite de son domicile fixe. Cette déclaration, que le susdit Magistrat ou autre autorité devra transmettre à l'autorité supérieure de la province, le rend, pour sa personne et sa famille, exclusivement sujet du Souverain, dans les états duquel il a fixé son domicile.

Article 12.

Quant aux Mineurs et autres Personnes qui se trouvent sous la tutelle ou curatelle, les tuteurs et curateurs seront tenus de faire, au terme prescrit, la déclaration nécessaire.

Artykuł 13.

Gdyby który właściciel różno-rządowy zaniedbał podania deklaracyi zamieszkania w oznaczonym przeciągu roku iednego, uważanym będzie za poddanego tego mocarstwa, w którego kraiach miał ostatecznie zamieszkanie; gdyż zamilczenie iego w tym przypadku uważane będzie za deklaracyą.

Artykuł 14.

Każdy właściciel różno-rządowy (*proprietaire mixte*) pomimo złożony raz iuż deklaracyi zamieszkania, nie utra i jednak prawa aż do lat ośmiu, od daty ratyfikacyi ninieyszego traktatu, przeniesienia się pod inne panowanie, za podaniem nowéy deklaracyi zamieszkania, i złożeniem zezwolenia Mocarstwa pod którego rządem osieść pragnie.

Artykuł 15.

Właściciel różno-rządowy, który złożył deklaracyą zamieszkania, lub uważany iest iakby ją złożył, podług

Article 13.

Si un individu quelconque, propriétaire mixte, avoit négligé au bout du terme prescrit d'une année, de faire la déclaration de son domicile fixe, il sera considéré comme étant sujet de la Puissance, dans les états de laquelle il avoit son dernier domicile; son silence dans ce cas devant être envisagé comme une déclaration tacite.

Article 14.

Tout propriétaire mixte qui aura une fois déclaré son domicile, n'en conservera pas moins pendant l'espace de huit ans, à dater du jour des ratifications du présent Traité, la faculté de passer sous une autre domination, en faisant une nouvelle déclaration de domicile, et en produisant la concession de la Puissance, sous le Gouvernement de laquelle il veut se fixer.

Article 15.

Le propriétaire mixte, qui a fait sa déclaration de domicile, ou qui est censé l'avoir faite conformément aux stipula-

brzmienia art. 13. nie będzie zniewalany do wyzuwania się w iakieykolwiek bądź epoce, z własności iakieby mógł posiadać w kraiach Monarchy, którego nie jest poddanym. Używać będzie co do tych własności wszelkich praw posiadaczom właściwych. Używać może ich dochodów w kraiu przez siebie zamieszkałym, niepodlegając opłatom exportacyi. Będzie również mógł sprzedać też własności, i wyprowadzić ich wartość z kraiu, bez iakieykolwiek bądź opłaty.

Artykuł 16.

Prerogatywy w artykule poprzedzającym wymienione, rozciągają się tylko do dóbr posiadanych przez właścicieli różno-rządowych, w epoce ratyfikacyi traktatu niniejszego.

Artykuł 17.

Też same iednak prerogatywy, służą wszelkim nabyciom w iednym ze dwóch państw uzyskanym prawem następstwa, małżeństwa lub darowi-

tions de l'Article 13, n'est pas tenu à se défaire, à quelque époque que ce soit, des possessions qu'il pourroit avoir dans les états d'un Souverain, dont il n'est pas sujet. Il jouira, à l'égard de ces propriétés, de tous les droits qui sont attachés à la possession. Il pourra en dépenser les revenus dans le pays où il aura élu son domicile, sans subir aucune déduction au moment de l'exportation. Il pourra vendre ces mêmes possessions, et en transporter le montant, sans être soumis à aucune retenue quelconque.

Article 16.

Les prérogatives énoncées dans l'article précédent de non-déduction, ne s'étendent toutefois qu'aux biens qu'un tel propriétaire possédera à l'époque de la ratification du présent Traité.

Article 17.

Ces mêmes prérogatives s'appliquent cependant à toute acquisition faite dans l'une des deux dominations, à titre d'hérédité, de mariage ou de donation d'un

zny dóbr, które w epoce ratyfikacyi ninieyszego traktatu, należały do właściciela różno-rządowego.

Artykuł 18.

W przypadku, gdyby na którego z mieszkańców dziś pod iednym tylko z tych dwóch rządów własność mającego, spadł majątek iakikolwiek tytułem następstwa, zapisu, darowizny, lub małżeństwa w drugim Państwie; właściciel ten będzie równie uważany za właściciela różno-rządowego, i obowiązany będzie złożyć w oznaczonym czasie deklaracyą stałego zamieszkania. Takowy termin roku iednego, rachować się będzie od dnia, w którym okaże prawny dowód swojego nabycia.

Artykuł 19.

Wolno będzie właścicielowi różno-rządowemu lub iego pełnomocnikowi udać się w każdym czasie z iednéy Possessyi do drugiéy i tym końcem wolać iest obu Dworów, aby rządca

bien qui, à l'époque de la ratification du présent Traité, appartenoit en dernier lieu à un propriétaire mixte.

Article 18.

Dans le cas qu'il fût dévolu à un individu, qui ne possède aujourd'hui que dans l'un des deux Gouvernemens, une fortune quelconque, à titre d'héritage, de legs, de donation, de mariage, dans l'autre Gouvernement, il sera assimilé au propriétaire mixte, et sera tenu de faire, dans le terme prescrit, la déclaration de son domicile fixe. Ce terme d'un an datera du jour, où il aura apporté la preuve légale de son acquisition.

Article 19.

Il sera libre au propriétaire mixte ou à son fondé de pouvoirs, de se rendre en tout tems de l'une de ses possessions dans l'autre, et pour cet effet, il est de la volonté des deux Cours, que le Gouverneur de la province la plus voisine délivre les passeports à la requisi-

naybliższey Prowincyi, wydawał potrzebne na żądanie stron paszporta. Te paszporta dostateczne będą do przejazdu z iednego do drugiego kraju, i będą za takowe zobopolnie uznawane.

Artykuł 20.

Do właścicieli dóbr granicą przeciętych, zastosowane będą, względem tychże dóbr prawidła nayswobodniejsze.

Takowi właściciele różno-rządowi, ich służący i włościanie tamże zamieszkali, będą mieli prawo przeyscia i wracania z narzędziami ornemi, dobytkiem, naczyniami etc. z iedney części Possessyi przez granice przeciętę do drugiey, bez względu na różnicę Państwa. Równie przeprowadzania z iednego mieysca na drugie zbiorów zbożowych, wszelkich produktów gruntowych, dobytku i własnych fabrykatów, nie potrzebując paszportów, bez przeszkody, bez cła i iakieykolwiek opłaty. To dobrodzieystwo służy tylko płoćom przy-

tion des parties. Ces passeports seront suffisants pour passer d'un Gouvernement dans l'autre, et seront réciproquement reconnus.

Article 20.

Les propriétaires, dont les Possessions sont coupées par la frontière, seront traités, relativement à ces possessions, d'après les principes les plus libéraux.

Ces propriétaires mixtes, leurs domestiques et les habitans, auront le droit de passer, et repasser avec leurs instrumens aratoires, leurs bestiaux, leurs outils etc. d'une partie de la possession, ainsi coupée par la frontière, dans l'autre, sans égard à la différence de Souveraineté, de transporter de même d'un endroit à l'autre leurs moissons, toutes les productions du sol, leurs bestiaux, et tous les produits de leur fabrication, sans avoir besoin de passeports, sans empêchement, sans redevance, et sans payer de droit quelconque.

rodzonym i przemysłowym majątków linią demarkacyjną przeciętych. Nadto rozciąga się tylko do posiadłości, również granicą przeciętych, a należących do iednego i tego samego właściciela, z iednéy i drugiéy strony linii demarkacyjnéy, w odległości m li iednéy (których 15 na ieden stopień.)

Artykuł 21.

Poddani iednego i drugiego Mo carstwa, mianowicie przewodnicy trzody i pasterze, będą i nadal używać praw, prerogatyw, i przywilejów, iakie im dotąd służyły.

Nie będzie również czyniona żadna przeszkoda, w codziennych stosunkach mieszkańców przygraniczających (*pratique journalière*) *Gränzverkehr*.

Artykuł 22.

Roztrzygnięcie sporu o nieruchomości majątek przecięty granicą, należy do Jurysdykcji miejscowéy krau

Cette faveur est restreinte toutefois aux productions naturelles ou industrielles dans le territoire ainsi coupé par la ligne de démarcation. De même elle ne s'étend qu'aux terres appartenantes au même propriétaire dans l'espace déterminé d'un mille (de 15. au degré) de part et d'autre, et qui auroient été coupées par la ligne de frontière.

Article 21.

Les sujets de l'une et de l'autre des deux Puissances, nommément les conducteurs de troupeaux et pâtres, continueront à jouir des droits, immunités et privilèges, dont ils jouissoient par le passé. Il ne sera également mis aucun obstacle à la pratique journalière de la frontière entre les limitrophes (en allemand Gränzverkehr).

Article 22.

La juridiction du domicile sera aussi celle qui décidera, entre particuliers, des questions provenant du chef de ces

w którym posiadacz ma stałe mieszkanie: wypełnienie zaś wyroku do Tury dykcji miejsca w którym zakwestyonowana nieruchomość jest położona. To urządzenie mieć będzie moc swoje do lat dziesięciu, po upłynieniu których, obadwa wysokie Dwory, zachowują sobie ułożyć się o inne w tej mierze prawidła, jeżeli tego uznają potrzebę.

Artykuł 23.

Młyny, fabryki, i rękodzielnie założone na rzekach stanowiących granicę, podlegać będą samowładności i tego Monarchy, w którego kraju jest położona wieś lub miejsce do którego też młyny, fabryki, lub rękodzielnie należą.

W przypadku gdyby te zakłady były prywatną własnością, polecono będzie Kommissarzom do rozgraniczenia wyznaczonym, roztrząsać na miejscu, i ustanowić podług wzajemnych praw słuszności i okoliczności miejscowych, pod którego z Monarchów panowaniem, takowe zakłady zostawać mają.

territoires. Mais c'est le forum du territoire, dans lequel est situé la propriété en litige, qui fera exécuter la sentence. Cette disposition sera en vigueur pendant l'espace de dix ans, au bout desquels les deux Hautes Cours se réservent de convenir, s'il y a lieu, d'une autre règle.

Article 23.

La Souveraineté des moulins, fabriques ou usines, établis sur la largeur du lit d'une rivière qui fait la frontière, sera exercée par le Souverain, dans le territoire duquel sera situé le village ou l'endroit d'où dépendent ces établissements. Dans le cas où ils constitueroient une propriété particulière, on déléguera aux Commissaires, qui seront chargés de la démarcation des frontières sur le terrain, le soin de déterminer selon les règles réciproques de l'équité et d'après les localités, ce qui sera convenable par rapport à la Souveraineté.

Il est bien entendu, que l'on ne pourra point former de nouveaux éta-

Rozumieć jednak należy, iż nie będzie wolno, nowych podobnego rodzaju robić zakładów, bez wzajemnego zezwolenia Rządów do których brzegi należą.

Artykuł 24.

Spław czyli żegluga na wszystkich rzekach i kanałach w całej rozciągłości dawnego Królestwa Polskiego (tak iak exystowało przed rokiem 1772) aż do uyscia tak w dół iako i w górę, będzie wolny w ten sposob, iż nie będzie mógł być zabroniony żadnemu z mieszkańców Prowincyi Polskich, pod rządami Rossyiskim i Austryackim zostających.

Taż sama wolność i używanie spławów wzajemnie iest dozwoloném na rzekach i kanałach, które nie będąc na teraz spławne, na przyszłość spławnymi być mogą; niemniéy i na kanałach, które mogą być utworzone. Też same prawidła zastosowane będą względem wzmiankowanych poddanych, co do portów, do których przez powyższe

blissemens de ce genre, sans le consentement reciproque des Gouvernemens riverains.

Article 24.

La navigation de tous les fleuves et canaux dans toute l'étendue de l'ancien Royaume de Pologne (tel qu'il existoit avant l'année 1772) jusqu'à leur embouchure, tant en descendant, qu'en remontant, sera libre de telle sorte, qu'elle ne puisse être interdite à aucun des habitans des provinces polonaises, qui se trouvent sous les Gouvernemens Russe ou Autrichien. La même liberté de pratique et de navigation est réciproquement concédée pour les fleuves ou rivières qui n'étant point navigables aujourd'hui, pourroient être rendus tels, ainsi que pour les canaux qui pourroient être construits à l'avenir. Les mêmes principes seront adoptés, en faveur des sujets mentionnés, pour la fréquentation des ports, où ils peuvent arriver par la navigation des dits fleuves et canaux.

rzeki, kanały i wody, przybydź mogą.

Artykuł 25.

Prawo holowania i przybijania do brzegów rzek, będzie wspólne na obu brzegach: Flissy jednak podlegać będą przepisom policyjnym co do odbywania żeglugi wewnętrznej.

Artykuł 26.

Dla tém większego wolności spławu zapewnienia, iako też zniesienia wszelkich przeszkód na przyszłość, obiedwie wysokie Strony kontraktujące ugodziły się ustanowić ieden tylko rodzaj opłaty od spławu, zastosowany do objętości i wymiaru statków, lub wagi ładunków. Wyznaczeni będą z obu stron Kommissarze do urzędzenia téj opłaty, która będzie bardzo umiarkowana, i przeznaczona iedynie na utrzymywanie rzek i kanałów powyższych w stanie spławności. Ta opłata raz przez obadwa Dwory uznana, nie będzie mogła

Article 25.

Les droits de hâlage et d'attérage seront communs sur les deux rives: les bateliers seront néanmoins obligés de se conformer aux réglemens de police existants pour la pratique de la navigation intérieure.

Article 26.

Pour assurer davantage encore cette liberté de navigation, et en écarter toute entrave pour l'avenir, les deux Hautes Parties Contractantes sont convenues de n'établir qu'une seule espèce de droit de navigation, portant sur la capacité, le jaugeage du vaisseau, ou sur le poids de son chargement. Il sera nommé, de part et d'autre, des Commissaires pour régler ce droit, qui sera porté à un taux très-moderé, uniquement destiné à entretenir les fleuves et les canaux en question dans un état navigable. Ce droit une fois approuvé par les deux Cours, ne pourra plus être changé que d'un commun accord. Il en sera de même à l'égard des bureaux

bydź zmieniona iak za wspólném ich zezwoleniem. Podobnyż układ nastąpi względem oznaczenia mieysc poboru tychże opłat. Ustanowione w tym sposobie cło, pobierane będzie na gruncie każdego z dwóch Mocarstw kontraktujących, i na rachunek każdego z nich respective.

Gdyby iednakże które z, tych dwóch Mocarstw kontraktujących, utworzyło własnym kosztem nowy kanał, poddani N. Cesarza wszech Rossyi nie będą mogli podlegać nigdy opłatom od spiawu wyższym, nad te które poddani N. Cesarza Austrii wnosić będą. Wzajemność w téj mierze będzie zupełna.

Artykuł 27.

Kommisarze mający się zatrudnić układem urządzającym przedmioty, artykułami poprzedzającemi ustanowione, niezwłocznie mianowani będą; czynność ich powinna bydź ukończona, przeyrzana, i zatwierdzona najpóźniéy w sześć miesięcy od daty ratyfikacyi niniejszego Traktatu.

à déterminer pour la perception de ce même droit.

Si l'une des deux Puissances Contractantes cependant faisoit à ses frais l'établissement d'un nouveau canal, les sujets de Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies ne pourront jamais être assujettis à des droits de navigation plus élevés, que ceux de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche. La réciprocité sera entière à cet égard.

Article 27.

Les Commissaires qui seront chargés de la partie réglementaire des objets arrêtés dans les articles ci-dessus, seront nommés sans perte de tems. Leur travail devra être achevé, vû et approuvé six mois au plus tard à dater de la ratification du présent Traité.

Artykuł 28.

Obiedwie wysokie strony kontraktujące, dla nadania większego ruchu stosunkom handlowym, mianowicie na traktie z Brodow do Odessy i na wzajem, ułożyły się udzielić nieograniczonéj wolności Tranzytu we wszystkich częściach dawnéj Polski. Opłaty w tym względzie będą nayumiarkowańsze, i takie iakie są postanowione dla kupców krajów lub osób zagranicznych, naybardziéy faworyzowanych.

Artykuł 29.

W zamiarze ułatwienia również handlu wychodowego i wchodowego między wzmiankowanemi Prowincjami, składającemi dawne Królestwo Polskie, ułożyły się oba Dwory mianować wzajemnie kommissarzów, którzy obowiązani będą rozpoznać urządzenia i Taryffy dotąd trwające, podać projekta dążące do ułożenia tego wszystkiego, co się tyeze handlu powyższego, a szczególniéj do zapo-

Article 28.

Les deux Hautes Parties Contractantes, pour donner plus d'activité encore aux relations commerciales, nommément sur la route de Brody à Odessa et réciproquement, sont convenus d'accorder la liberté la plus illimitée en faveur du Transit dans toutes les parties de l'ancienne Pologne. Les droits à percevoir à cet égard seront les plus modérés possibles, et tels qu'ils existent pour les marchands des pays ou les sujets étrangers les plus favorisés.

Article 29.

Dans la vue de faciliter de même le commerce d'importation et d'exportation entre les dites provinces qui constituoient l'ancien Royaume de Pologne, il a été convenu entre les deux Cours de nommer réciproquement des Commissaires, qui seront chargés d'examiner les réglemens et tarifs en vigueur, de présenter des projets tendant à régler tout ce qui est relatif à ce commerce, et surtout pour prévenir toute espèce d'abus.

bieżenia wszelkim rodzajom nadużyć-
ciów lub uciążień na komorach.

Artykuł 30.

Gdy J. Cesar. Król. Apost. Mość, wydał obligacve z Kassy Ilney długów krajowych (Universal- Staats Schulden Casse) na summę odpowiadającą części dawnych długów Króla i Rzpl-téy Polskiéy, którą obowiązał się wyplacić, i która na niego według konwencyi $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{8}$ Stycznia 1797 roku przypadła, i gdy powinność uiszczenia się z tych obligacyi, wraz z zaległemi i bieżącemi procentami nie przestaie i teraz do Niego należeć, przeto ułożyły się obiedwie wysokie Strony kontraktujące, iż Rząd Xtwa Warszawskiego pod Gwarancyą N. Cesarza Wszech Rossyi obowiązany będzie wynadgrodzić dworowi Wiedeńskiemu przez układ ogółowy summę przyznaną cztery miliony złotych Polskich.

Artykuł 31.

Na wzaiem J. Cesar. Król. Apost. Mość zrzeka się zupełnie wszelkich

ou de vexations de la part des Douanes.

Article 30.

Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique ayant émis les obligations de la Caisse générale des dettes de l'Etat (Universal-Staats-Schuldencasse) pour la somme correspondante à la quote-part des anciennes dettes du Roi et de la République de Pologne, dont elle avoit été grevée par suite de la convention du 1er Janvier 1797, et ces obligations devant rester désormais à sa charge, avec tous leurs intérêts arriérés et courans, il est convenu entre les Hautes Parties Contractantes, que le Gouvernement du Duché de Varsovie, sous la garantie de Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies, sera tenu, de ce chef, de bonifier à la Cour de Vienne, par forme d'arrangement en bloc, une somme aversionnelle de quatre millions de florins de Pologne.

Article 31.

Par contre, Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique renonce pleinement

innych pretensyi ściągających się do pożyczek i długów iakiegokolwiek rodzaju, należących lub należec mogących, hipotekowanych lub zapisanych na częściach ustapionych.

Artykuł 32.

Summa cztery miliony złotych Polskich Artykułem 30. ustanowiona od Rządu Xtwa Warszawskiego przypadająca, będzie przez tenże Rząd wypłacona do skarbu Cesarско-Austryackiego w gotowych pieniądzech i w ośmu równych rocznych terminach po pięć kroć sto tysięcy złotych polskich na każdy raz. Pierwszy z tych rocznych terminów przypadnie $\frac{12}{24}$ Czerwca 1816 roku, ostani zaś w tymże dniu 1824. Uważając iednakże terażniejszy stan rzeczy i okoliczności nowych wysileń wymagające, wysokie Strony kontraktujące umówiły się, iż gdyby pokóy niebył przywrócony w Epoce wzmiankowaney pierwszego terminu, termin takowy był przedłużony, i inne w progressyi w tym sposobie, iżby opłata pier-

à toutes autres prétentions relatives aux emprunts et dettes, de quelque nature qu'elles soient, qui ont été ou qui auroient pu être affectées, hypothéquées ou inscrites sur les parties cédées.

Article 32.

La somme de quatre millions de florins de Pologne, stipulée à l'article 30. comme somme aversionnelle de la part du Gouvernement du Duché de Varsovie, sera payée par ce Gouvernement au trésor Impérial Autrichien, en argent comptant, et en huit termes égaux annuels, de cinq cent mille florins de Pologne chacun. Le premier de ces termes annuels écheoira le $\frac{1^2}{24}$ Juin de l'année 1816, et le dernier au même jour en 1824. Ayant cependant pris en considération l'état actuel des choses, et les nouveaux efforts que les circonstances exigeront, les Hautes Parties Contractantes sont convenues, si la Paix n'étoit point rétablie à l'époque précitée du premier terme, de reculer le premier paiement, et par conséquent tous les autres progressivement, de sor-

wszego terminu w sześć miesięcy po ratyfikacyi Traktatu ostatecznego pokoju, nastąpią.

Artykuł 33.

Co do nowych długów od daty ustanowienia Xtwa Warszawskiego, J. Cesar. Krol Apost. Mość, przyjmie na siebie przyłożenie się do nich w iedną dziewięć częśći. Rozumie się iż Dwór Wiedeński, należec będzie w téżę proporcyi do Aktywów, iakie się z mającý sporządzić Likwidacyi okażą.

Artykuł 34.

Natychmiast po podpisaniu niniejszego Traktatu mianowana będzie Kommissya, która zgromadzi się w Warszawie. Ta ma być złożona z dostatecznéj liczby Kommissarzów i Officyalistów. Czynnością iéy będzie:

1. Ułożenie dokładnego Bilansu należności od Rządów cudzoziemskich.

te que le paiement du premier terme aura lieu six mois après la ratification du Traité de paix définitif.

Article 33.

Quant aux nouvelles dettes, qui datent depuis l'érection du Duché de Varsovie, Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique se charge d'y concourir dans la proportion d'un neuvième. Il est entendu, que la Cour de Vienne participera à l'actif résultant de la liquidation à faire, dans la même proportion.

Article 34.

Immédiatement après la signature du présent Traité, il sera nommé une commission qui se réunira à Varsovie. Elle sera composée d'un nombre suffisant de Commissaires et d'Employés. Son objet sera :

1. de dresser une balance exacte de ce qui est dû par les Gouvernemens étrangers.

2. Uregulowanie wzajemne między Stronami kontraktującemi Rachunkow pochodzących z obopolnych pretensyi.

3. Wylikwidowanie pretensyi poddanych do Rządów. Jednym słowem zaięcie się tém wszystkiem, co ma związek z przedmiotami tego rodzaju.

Artykuł 35.

Skoro tylko wzmiankowana w poprzedzającym Artykule Kommissya instalowaną zostanie, mianować będzie Deputacyą, która się zatrudni niezwłocznie potrzebnemi urządzeniami do zwrotu wszystkich kaucyi, czyli w gotowych pieniądzech, czyli w obligacyach i dokumentach, które złożone bydź mogły przez poddanych iednéy z Stron kontraktujących, a które to kaucyje, znajduią się w Państwach innego Mocarstwa. Również postąpiono będzie z wszystkiemi depozytami sądowemi, które mogły bydź z iedney do drugiéy Prowincyi przeniesione. Zwrócone zostaną juryzdykcyom Rządów do których należą.

2. de régler réciproquement, entre les Parties Contractantes, les comptes provenans de leurs prétentions respectives;

3. de liquider les prétentions des sujets vis à-vis des Gouvernemens: en un mot de s'occuper de tout ce qui a rapport à des questions de ce genre.

Article 35.

Dès que la Commission mentionnée dans l'article précédent sera installée, elle nommera un Comité chargé de procéder sur le champ aux dispositions nécessaires pour la restitution de tous les cautionnemens, soit qu'ils consistent en argent comptant, ou en titres et documents, que des sujets de l'une des Parties Contractantes pourroient avoir faits, et qui se trouveroient dans les états de l'autre. Il en sera de même de tous les dépôts judiciaires, qui pourroient avoir été transférés d'une province dans l'autre. Ils seront restitués aux juridictions des Gouvernemens, auxquels ils appartiennent.

Artykuł 36.

Wszelkie dokumenta, plany, mapy, lub pisma iakiekolwiek, któreby się w Archiwach iednéy lub drugiey z Stron kontraktujących znajdowały, zwrócone będą na wzajem Mocarstw, którego kraiu się tyczą. Gdyby który z dokumentów tego rodzaju był do wspólnego użycia, - pozostanie przy stronie która go posiada, lecz wydana będzie drugiey stronie kopiiia onego urzędowa i zaświadczona.

Artykuł 37.

Akta Administracyjne będą rozdzielone. Każda ze Stron kontraktujących, otrzyma część iéy kraiu dotyczącą.

Toż samo prawidło zachowane będzie co do Xiąg i akt hypotecznych; w przypadku zaś przewidzianym w Artykule poprzedzającym, wydana będzie kopiiia ich urzędowa.

Article 36.

Tous les documens, plans, cartes ou titres quelconques, qui pourroient se trouver dans les Archives de l'une ou de l'autre des Parties Contractantes, seront réciproquement restitués à la Puissance, dont ils concernent le territoire.

Si un document de ce genre a un effet commun, la partie qui en est en possession le conservera, mais il en sera donné à l'autre une copie vidimée et légalisée.

Article 37.

Les actes de l'administration seront séparés; chacune des Parties Contractantes recevra la part qui concerne ses Etats.

La même règle s'observera pour les livres et actes hypothécaires. Dans le cas prévu à l'article ci-dessus, il en sera donné copie légalisée.

Artykuł 38.

Będzie mianowana niezwłocznie Kommissya wspólna, Woyskowa i Cywilna, do zrobienia planu czyli wygotowania dokładnéy mappy nowego rozgraniczenia, do zrobienia opisu iéy Topograficznego, ustanowienia słupów, i oznaczenia kątów pomierczych w ten sposób, aby w żadnym przypadku nie mogła się wznieść iakażkolwiek wątpliwość, sprzeczka, lub trudność, gdyby skutkiem czasu, lub iakiego bądź zdarzenia, zniszczony znak graniczny wystawić na nowo wypadało.

Artykuł 39.

Obiedwie wysokie Strony kontraktujące umowiły się, iż zawarty kontrakt o kupno pięciu kreć sto tysięcy cetnarów Soli, nawzajem będzie obowiązujący do lat pięciu, po ukończeniu których, będzie mógł być odnowiony pod warunkami w ów czas ułożonemi.

Article 38.

Il sera nommé immédiatement une Commission mixte, militaire et civile, pour lever une carte exacte de la nouvelle frontière, en faire la description topographique, placer les poteaux et en désigner les angles de relevement, de manière à ce que dans aucun cas il ne puisse naître le moindre doute, contestation ni difficulté, si par la suite du tems il s'agissoit de rétablir une marque de bornage détruite par un accident quelconque.

Article 39.

Il est convenu entre les deux Hautes Parties Contractantes, que le Contrat fait pour l'achat de cinq cent mille quintaux de sel, sera réciproquement obligatoire pour l'espace de cinq années, au bout desquelles il pourra être renouvelé aux conditions dont on conviendra alors.

Artykuł 40.

Zaraz po ratyfikacyi niniejszego Traktatu, posłane będą potrzebne rozkazy do Kommendantów woysk, i do władz przyzwoitych, aby ewakuowano prowincyie powracaiące do N. Cesarza Austryi, i oddano ie Kommissarzom na ten koniec wyznaczonym. Ta ewakuacyia dopełniona bydź powinna w przeciągu sześciu tygodni, rachuiąc od dnia zamiany Ratyfikacyi niniejszego Traktatu.

Artykuł 41.

Niniejszy Traktat ratyfikowany będzie, i ratyfikacye onego zamienione zostaną w przeciągu dni sześciu.

W dowód czego Pełnomocnicy zobopolni tenże Traktat przy wyciśnieniu Herbowych Pieczęci podpisali.

Działo się w Wiedniu d. $\frac{21 \text{ Kwietnia}}{3 \text{ Maja}}$ 1815.

(L.S.) Hrabia de R a s s o u m o f f s k i.

(L.S.) Xiążę Metternich.

Article 40.

Aussitôt après la ratification du présent Traité, les ordres nécessaires seront envoyés aux Commandans des Troupes et aux Autorités compétentes, pour l'évacuation des provinces qui retournent à Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, et la remise de ce pays aux Commissaires qui seront désignés pour cet objet. Elle s'effectuera de manière à pouvoir être terminée dans l'espace de six semaines, à dater du jour de l'échange des ratifications du présent Traité.

Article 41.

Le présent Traité sera ratifié, et les ratifications en seront échangées dans l'espace de six jours.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signé, et y ont apposé le Cachet de leurs armes.

Fait à Vienne le $\frac{21. \text{ April.}}{5. \text{ Mai.}}$ de l'an de grâce 1815.

(L.S.) Le Comte de R assoum offski.

(L. S.) Le Pr. de Metternich.

W skutku czego, po dokładném roztrząsnienu tego Traktatu uznaliśmy go za dobry, potwierdzili i ratyfikowali. Jakoż go za taki uznaiemy, potwierdzamy, i ratyfikuiemy w całejiego osnowie, zapewniając Naszem słowem Cesarskiem za Nas i Naszych następców, iż to wszystko, co jest wzmiankowanym Traktatem objęte, będzie nieodzownie zachowanem i uskuteczniomem. A dla lepszey wiary, ninieyszą Ratyfikacją Cesarską, własną ręką podpisaliśmy, i Naszą Pieczęć Cesarską przyłożyć roskazaliśmy.

Działo się w Wiedniu d. 27. Kwietnia roku pańskiego 1815. a Panowania Naszego 15. Roku.

(L.S.) ALEXANDER.

Sekretarz Stanu Hrabia Nesselrode.

En conséquence de quoi, après avoir suffisamment examiné ce Traité, Nous l'avons agréé, confirmé et ratifié, comme Nous l'agréons, confirmons et ratifions dans tout son contenu: promettant sur Notre parole Impériale, pour Nous et Nos Successeurs, que tout ce qui a été stipulé dans le dit Traité, sera irrévocablement observé et exécuté. En foi de quoi Nous avons signé Notre présente ratification Impériale de Notre main, et avons ordonné d'y apposer Notre sceau Impérial. Donné à Vienne le vingt-sept Avril, de l'an de grâce mil huit cent quinze, et de Notre règne la quinzième année.

(L. S.) ALEXANDRE.

Le Secrétaire d'Etat Comte de Nesselrode.

Traktak Przyjaźni zawarty w Wiedniu dnia
^{21. Kwietnia} 1815 *między Najiaśniejszym*
^{5. Maja.}
Cesarzem Wszech Rossyi, i Najiaśniejszym
Królem Pruskim.

MY ALEXANDER PIERWSZY

Cesarz i Samowładca Wszech
 Rossyi. etc. etc. etc.

W iadomo czyniemy niniejszém,
 że za wspólnym układem między Na-
 mi, i Najiaśniejszym Królem Pru-
 skim, przez Naszych zobopolnych
 Pełnomocników, na mocy danego im
 pełnomocnictwa, zawarty i podpisa-
 ny został w Wiedniu d. ^{21. Kwietnia} ro-
^{3. Maja.}
 ku bieżącego traktat, który słowo w
 słowo brzmi iak następuje:

w Imie Najświętszégó i Nierozdziel-
 négó Tróycy.

Najiaśniejszy Cesarz Wszech Ros-
 syi, i Najiaśniejszy Król Pruski, oży-

Traité d'Amitié conclu à Vienne le 21. Avril
3. Mai
 1815. *entre Sa Majesté l'Empereur de toutes*
les Russies et sa Majesté le Roi de Prusse.

NOUS ALEXANDRE PREMIER

Empereur et Autocrateur de
 toutes les Russies. etc. etc. etc.

Savoir faisons par ces présentes
 que, d'un commun accord entre Nous
 et Sa Majesté le Roi de Prusse, il a
 été conclu par Nos plénipotentiaires
 respectifs, en vertu des pleins-pou-
 voirs qui leur ont été donnés, et si-
 gné à Vienne le vingt un Avril
trois Mai de la pré-
 sente année, un traité qui est mot
 pour mot de la teneur suivante.

Au nom de la très-Sainte et indivisi-
 ble Trinité.

Sa Majesté l'Empereur de toutes
 les Russies et sa Majesté le Roi de

wieni chęcią ściślejszego skojarzenia związków, które łączyły ich woyska i ludy w wojnie trudney i krwawey, a któręy świętym zamiarem było, przywrócić Europie pokóy i narodom spokoyność; dla dopełnienia bezpośrednich, obowiązków i położenia tamy wszelkim wątpliwościom, uznali potrzebę, ustalić ostatecznie uroczystym traktatem to wszystko, co się ściąga do układów tyczących się Xięstwa Warszawskiego, i do porządku rzeczy wypływającego ze zbiegu w tym względzie negocyacyi, i zasad równowagi i rozdziału sił, na kongresie Wiedeńskim rozważanych i popieranych. Duch narodowości, korzyści handlowe, stosunki mogące przywrócić pewność w administracyi, porządek w interessach skarbowych, pomyślność ogólną i szczególną każdego, w Prowincyach nowego ograniczenia, wszystko to miano na względzie, i Najjaśnieysi Monarchowie, dla ukończenia tego zbawienego dzieła, dla oznaczenia i wytknięcia ostatecznie granic państw swoich, dla ułożenia wszystkich warunków, szczęście ich zapewnić mogących, miano-

Prusse, animés du desir de resserrer les liens, qui ont uni leurs armes et leurs Peuples dans une guerre difficile et meurtrière, et dont l'objet sacré fut de rendre la paix à l'Europe et la tranquillité aux Nations, ont jugé nécessaire, pour remplir leurs obligations immédiates, et mettre un terme à toutes les incertitudes, de fixer définitivement et par un Traité solennel tout ce qui concerne les arrangemens relatifs au Duché de Varsovie, et l'ordre de choses résultant à cet égard du concours des négociations et des principes d'équilibre et de répartition de forces, discutés et soutenus au Congrès de Vienne. L'esprit national, l'avantage du commerce, les rapports qui peuvent ramener la stabilité dans l'administration, l'ordre dans les finances, la prospérité publique et individuelle dans les provinces de leur nouvelle contigüité, tout a été consulté, et leurs Majestés Impériale et Royale, pour achever cette oeuvre salutaire, pour déterminer et tracer définitivement les limites de leurs États, pour convenir de toutes les stipulations qui peuvent en assu-

wali za swych Pełnomocników, to jest: Nayiaśnieyszy Cesarz Wszech Rosyi. Jegomość Pana Jędrzeia Hrabiego Razumowskiego, swego aktualnego Taynego Radzcę, kawalera orderów S. Jędrzeia i S. Alexandra Newskiego, Wielkiego krzyża S. Włodzimierza, i swego pierwszego Pełnomocnika na kongresie, a Nayiaśnieyszy Król Imci Pruski, Xięcia Hardenberg swego Kanclerza stanu, Kawalera wielkiego orderu orła czarnego, orła czerwonego, S. Jana Jerozolimskiego, i krzyża żelaznego Pruskiego, także S. Jędrzeia, S. Alexandra Newskiego, S. Anny I. klasy, Rossyiskich: wielkiego krzyża orderu królewskiego S. Stefana, Węgierskiego: wielkiego orła Legii honorowéy; kawalera orderu S. Karóla Hiszpańskiego, naywyższego orderu Annuncyady; orderu Serafinów, Szwedzkiego; orderu słońca Duńskiego; złotego orła Würtemberskiego, i wielu innych, swego pierwszego pełnomocnika na kongressie: którzy zamieniwszy swoje pełnomocnictwa, za ważne i w przyzwoitéy formie uznane, zgodzili się na następujące artykuły.

rer le bonheur, ont nommé pour leurs Plénipotentiaires, savoir: Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies, le Sieur André Comte de Rassoumowski, Son conseiller privé actuel, chevalier des ordres de Saint André et de Saint Alexandre-Newski, grand croix de celui de Saint Wolo-dimir, et Son premier plénipotentiaire au Congrès; et Sa Majesté le Roi de Prusse, le Prince de Hardenberg Son chancelier d'Etat, chevalier du grand ordre de l'Aigle noir, de l'Aigle rouge, de celui de Saint Jean de Jérusalem et de la croix de Fer de Prusse, de ceux de Saint André de St Alexandre-Newski et de Sainte Anne de la première classe de Russie; grand croix de l'ordre Royal de Saint Etienne de Hongrie, grand Aigle de la légion d'honneur; chevalier de l'ordre de Saint-Charles d'Espagne; de l'ordre Suprême de l'Annonciade, de l'ordre des Séraphins de Suède, de celui de l'Elephant de Dannemarc, de l'Aigle d'or de Wurtemberg et de plusieurs autres, Son premier plénipotentiaire au Congrès: lesquels après

Wspomniane artykuły przechodząc przez negocyacye ogólne w traktatach wzajemnych, między Rossyą, Austryą, i Prussami, umieszczone zostały w całej ich rozciągłości i brzmieniu (z wyłączeniami z natury rzeczy wypływającemi) w traktacie z Jego Cesarsko-Królewsko-Apostolską Mością zawartym.

Artykuł 1.

Część Xięstwa Warszawskiego, którą Najjaśniejszy Król Imci Pruski posiadać będzie z zupełną samowładnością i własnością przez siebie i swoich następców, pod tytułem: Wielkiego Xięstwa Poznańskiego, objęta będzie następującą linią:

Zaczynając od granicy Pruss wschodnich we wsi Neuhoff, nowa linia ciągnąć się będzie granicą Pruss zachodnich, taką iaka była od roku 1772 aż do traktatu Tylżyckiego, do wsi Leibitsch która należeć będzie do Xięstwa Warszawskiego. Ztamtąd ciągnąć się będzie linia, która zostawiając *Kompania, Grabowiec, i Szczy-*

avoir échangé leurs Pleins-pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants.

Ces articles ayant été négociés en commun, pour les traités réciproques entre la Russie, l'Autriche et la Prusse, ils sont insérés dans toute leur forme et teneur, aux exceptions près motivées par la nature même des choses, dans celui conclu avec Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique.

Article 1.

La partie du Duché de Varsovie, que sa Majesté le Roi de Prusse possèdera en toute souveraineté et propriété pour lui et ses Successeurs, sous le titre de Grand-Duché de Posen, sera comprise dans la ligne suivante :

En partant de la frontière de la Prusse Orientale au village de Neu-höf, la nouvelle limite suivra la frontière de la Prusse Occidentale, telle qu'elle a subsisté depuis 1773 jusqu'à la paix de Tilsit, jusqu'au village de Leibitsch qui appartiendra au Duché de Varsovie; de là il sera tracé une ligne qui, en laissant Kompa-

Szczytno Prussom, przechodzi Wisłę przy tém ostatniem miejscu, z drugiej strony rzeki wpadaiący na przeciwko *Szczytna* w Wisłę, aż do dawnéy granicy powiatu *Notéckiego* przy *Gross-Opoczko*; w ten sposób, iż *Stuzewo* należéć będzie do *księstwa*, a *Przybranowa* *Holander* i *Macieiowo* do Pruss. Od *Gross-Opoczko*, póydzie linia przez *Chlewiska*, które zostanie w Prussach, do wsi *Przybysłów*, a ztamtąd przez wsie *Piaski* *Chełmce*, *Witowiczki*, *Kobylinka*, *Woyczyn*, *Orchowo*, aż do miasta *Powidz*.

Od *Powidza* dalsza linia prowadzona będzie przez miasto *Stupcę*, aż do punktu, w którym się schodzą rzeki *Warta* i *Prosna*.

Od tego punktu póydzie linia w górę rzeki *Prosny*, aż do wsi *Kościelna* wieś o milę od miasta *Kalisza* odległéy.

Tam, zostawiwszy temu miastu (z lewego brzegu rzeki *Prosny*) obwód w półkole, w téy odległości iaka jest od *Kościelnéy* wsi do *Kalisza*, zwroci się linia do koryta *Prosny* i

nia Grabowiec et Szytno à la Prusse, passe la Vistule auprès de ce dernier endroit de l'autre côté de la rivière, qui tombe vis-a-vis de Szczytno dans la Vistule, jusqu'à l'ancienne limite du District de la Netze auprès de Gross-Opoczko, de manière que Slużevo appartiendra au Duché, et Przybranowa Holländer et Macieiowo à la Prusse. De Gross-Opoczko on passera par Chlewiska qui restera à la Prusse, au village de Przybysław, et de là par les villages Piaski, Chelmce, Witowiczki, Kobylinka, Woyczyn, Orchowo jusqu'à la ville de Powidz.

De Powidz on continuera par la ville de Słupca jusqu'au point du confluent des rivières Wartha et Prosna.

De ce point, on remontera le cours de la rivière Prosna jusqu'au village Koscielna-wies à une lieue de la ville de Kalisz.

Là, laissant à cette ville (du côté de la rive gauche de la Prosna) un territoire en demi-cercle, mesuré sur la distance qu'il y a de Koscielna-

ciągnąć się będzie w górę, przez miasta *Grabów*, *Wieruszów*, *Bolesławiec*, dla zamknięcia iéy przy wsi *Gola*, na granicy Szląska na przeciwko *Byczyny* (*Pitschin*).

Artykuł 2.

Miasto *Kraków* uznane jest za wolne i niepodległe, wraz z okręgiem oznaczonym, w dodatkowym wspólnie podpisanym traktacie, między dworami Rosyiskim, Austryackim, i Pruskim.

Artykuł 3.

Xięstwo Warszawskie, z wyłączeniem wolnego miasta *Krakowa* i ięgo okręgu, iakoteż i obwodu, który z prawego brzegu *Wisły*, wraca się do Najiaśnieyszego Cesarza Austryackiego, tudzież prowincyi, któremi w sposób inny, na mocy powyższych artykułów rozrządzono, połączone jest z Cesarstwem Rosyyskiém: Połą-

wiés à Kalisz, on rentrera dans le cours de la Prosna, et l'on continuera à la suivre en remontant par les valles Grabow, Wieruszów, Boleslawiec pour terminer la ligne près du village Gola à la frontière de la Silésie vis-à-vis de Pitschin.

Article 2.

La ville de Cracovie est déclarée libre et indépendante ainsi que le territoire désigné dans le traité additionnel, signé en commun entre les Cours de Russie, d'Autriche et de Prusse.

Article 3.

Le Duché de Varsovie, à l'exception de la ville libre de Cracovie et de son territoire, ainsi que du rayon qui sur la rive droite de la Vistule retourne à Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, et des provinces dont il a été autrement disposé en vertu des articles ci-dessus, est réuni à l'Empire de Russie. Il y sera lié irrévocablement par sa constitution, pour être possédé par

czone zaś z niem będzie nieodzownie przez swoją konstytucyą, i posiadane na wieczne czasy przez Najjaśniejszego Cesarza wszech Rossyi, Jego Dzie-dziców i Następców. Jego Cesarska Mość zachowuje sobie nadać temu kra-iowi (Etat) mającemu *używać oddziel-néy administracyi*, rozszerzenie we-wnętrzne, iakie uzna za przyzwoite. Przybierze do innych tytułów, tytuł (Cara) Króla Polskiego, stosownie do obrządku (protocole) używanego i zachowywanego w tytułach przywią-zanych do innych Jego posiadłości.

Polacy, poddani każdéy w szcze-gółności Wysokiéy Strony kontraktu-jącéy, otrzymają Instytucye, które zapewnią zachowanie ich narodowo-ści, podług form bytu politycznego, iakie każdy z Rządów, pod któremi zostawać będą, nadać im uzna za przyzwoite.

Artykuł 4.

Mieszkańcy i właściciele w krajach których rozłączenie niniejszym trak-

Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies, ses Heritiers et ses Successeurs, à perpetuité. Sa Majeste Impériale se réserve de donner à cet Etat, jouissant d'une administration distincte, l'extension interieure qu'Elle jugera convenable. Elle prendra avec ses autres titres celui de Czar, Roi de Pologne, conformément au protocole usite et consaere pour les titres attaches à ses autres possessions.

Les Polonois, sujets respectifs des Hautes Parties Contractantes, obtiendront des institutions qui assurent la conservation de leur Nationalité, d'après les formes d'existence politique que chacun des Gouvernemens auxquels ils appartiennent, jugera convenable de leur accorder.

Articlè 4.

Les habitants et propriétaires des pays, dont la séparation a lieu en consequence du present Traité, s'ils vouloient se fixer dans un autre Gou-

tatem następuie, chcący osiąść pod innym rządem, będą mieli wolność w przeciągu lat sześciu rozrządzenia swemi własnościami ruchomemi, lub nieruchomemi, iakiéy bądź natury, ich sprzedania, opuszczenia kraju i wyprowadzenia wartości z tych sprzedaży pochodzących, bądź w gotowiznie, bądź w funduszach innéy natury, bez przeszkody lub iakieykolwiek opłaty.

Artykuł 5.

Będzie amnestya zupełna, ogólna i szczególna, dla wszystkich osób, iakiegokolwiek stopnia, płci, i stanu,

Artykuł 6.

W skutku artykułu poprzedzającego, nikt na przyszłość nie będzie mógł być po-zukiwanym, ani po-ciągany w żaden sposób za iakie-kolwiek i w któręy bądź epoce, przykładanie się, proste lub uboczne do działań w Polsce politycznych, cywilnych lub wojskowych. Wszelkie

vernement, auront pendant six ans la liberté de disposer de leurs propriétés, meubles ou immeubles, de quelque nature qu'elles soient; de les vendre, de quitter le pays et d'exporter le produit de ces ventes en argent comptant, ou en fonds d'autre nature, sans empêchement ni déduction quelconque.

Article 5.

Il y aura Amnistie pleine, générale et particulière en faveur de tous les individus de quelque rang, sexe ou condition, qu'ils puissent être.

Article 6.

Parsuite de l'Article précédent, personne ne pourra à l'avenir être recherché ni inquiété en aucune manière, pour cause quelconque de participation directe ou indirecte, à quelque époque que ce soit, aux évènements politiques, civils ou militaires en Pologne. Tous les procès, poursuites ou recher-

w téy mierze - sprawy, rozpoznania, i poszukiwania, uważane będą za niebyłe; sekwestra, i konfiskacye tymczasowe będą zniesione, i wszelka czynność z podobnéy przyczyny rozpoczęta daléy prowadzoną nie będzie i bez skutku zostanie.

Artykuł 7.

Wyłączone są od tych ogólnych urzędzeń względem konfiskacyi, te przypadki, w których naywzższe rozkazy albo ostatecznie zapadłe wyroki jużby w zupełności do skutku przyprowadzone były, a późniejszymi wypadkami uchylone nie zostały.

Artykuł 8.

Prawo poddanego różno-rządowego (sujet mixte) co do własności, będzie uznane i utrzymane.

ches seront regardés comme non
avenus; les sequestres ou confiscations
provisoires seront levés, et il ne sera
donné suite à aucun acte provenant
d'une cause semblable.

Article 7.

Sont exceptés de ces dispositions
générales à l'égard des confiscations,
tous les cas où les édits ou sentences
prononcées en dernier ressort au-
roient déjà reçu leur entière exécu-
tion, et n'auroient pas été annulés
par des évènements subséquents.

Article 8.

La qualité de sujet-mixte, quant
à la propriété, sera reconnue et main-
tenue.

Artykuł 9.

Każda osoba nie pod iednym tylko rządem własności posiadająca, obowiązana iest w przeciągu iednego roku rachując od daty ratyfikacyi niniejszego traktatu, złożyć na piśmie obranego sobie stałego zamieszkania deklaracyą przed urzędem naybliższego miasta, lub rządcą powiatu, albo też władzą cywilną naybliższą w kraiu który sobie obrała. Przez takową deklaracyą którą wzmiankowane urzędy, lub inne władze, do rządu wyższego prowincyonalnego przesłać są winne, każdy staie się wraz z familią wyłącznie poddanym tego Monarchy, w którego kraiach wybrał zamieszkanie.

Artykuł 10.

Co się tycze małoletnich, i innych osób pod opieką lub kuratelą będących, opiekuni lub kuratorowie, obowiązani są za nich złożyć takową deklaracyą w czasie oznaczonym.

Article 9.

Tout individu qui possède des propriétés sous plus d'une domination, est tenu dans le courant d'une année, à dater du jour où le présent Traité sera ratifié, de déclarer par écrit, par devant le Magistrat de la ville la plus prochaine, ou bien le Capitaine du Cercle le plus voisin, ou bien l'autorité civile la plus rapprochée, dans le pays qu'il a choisi, l'élection qu'il aura faite de son domicile fixe. Cette déclaration que le susdit Magistrat ou autre autorité devra transmettre à l'autorité supérieure de la province, le rend, pour sa personne et sa famille, exclusivement sujet du Souverain, dans les états duquel il a fixé son domicile.

Article 10.

Quant aux mineurs et autres personnes, qui se trouvent sous tutelle ou curatelle, les tuteurs ou curateurs seront tenus de faire, au terme prescrit, la déclaration nécessaire.

Artykuł 11.

Gdyby który właściciel różno-rządowy zaniedbał podania deklaracyi zamieszkania, w oznaczonym przeciągu roku iednego, uważanym będzie za poddanego tego mocarstwa, w którego kraiach miał ostatecznie zamieszkanie, gdyż zamilczenie iego w tym przypadku, uważane będzie za deklaracyą.

Artykuł 12.

Każdy właściciel różno-rządowy, (*propietaire mixte*) pomimo złożony raz iuż deklaracyi zamieszkania, nie utraci iednak prawa aż do lat ośmiu od daty ratyfikacyi niniejszego traktatu, przeniesienia się pod inne panowanie, za podaniem nowéy deklaracyi zamieszkania, i złożeniem zezwolenia mocarstwa, pod którego rządem osiąszć pragnie.

Article 11.

Si un individu quelconque, propriétaire mixte, avoit negligé au bout du terme prescrit d'une année, de faire la déclaration de son domicile fixe, il sera considéré comme étant sujet de la Puissance, dans les Etats de laquelle il avoit son dernier domicile : son silence dans ce cas devant être envisagé comme une déclaration tacite.

Article 12,

Tout propriétaire mixte qui aura une fois déclaré son domicile, n'en conservera pas moins pendant l'espace de huit ans, à dater du jour des ratifications du présent Traité, la faculté de passer sous une autre domination, en faisant une nouvelle déclaration de domicile, et en produisant la concession de la Puissance sous le Gouvernement de laquelle il veut se fixer.

Artykuł 13.

Właściciel różno-rządowy który złożył deklaracją zamieszkania, lub uważany jest iakby ią złożył podług brzmienia artykułu 11. nie będzie zniewalany do wyzuwania się w iakieykolwiek bądź epoce z własności iakieby mógł posiadać w krajach monarchy, którego nie jest poddanym. Używać będzie co do tych własności wszelkich praw, posiadaczom właściwych. Używać może ich dochodów, w kraju przez siebie zamieszkałym, nie podlegając opłatom exportacyi. Będzie również mógł sprzedać też własności, i wyprowadzić ich wartość z kraju, bez iakieykolwiek bądź opłaty.

Artykuł 14.

Prerogatywy w artykule poprzedzającym wymienione, rościągają się tylko do dóbr posiadanych przez właścicieli różnorządowych w epoce ratyfikacyi traktatu ninieyszego.

Article 13.

Le Propriétaire mixte qui a fait sa déclaration de domicile, ou qui est censé l'avoir faite conformément aux stipulations de l'Article 11, n'est pas tenu à se défaire, à quelque époque que ce soit, des possessions qu'il pourroit avoir dans les Etats d'un Souverain dont il n'est pas sujet. Il jouira, à l'égard de ces propriétés, de tous les droits qui sont attachés à la possession. Il pourra en dépenser les revenus dans le pays où il aura élu son domicile, sans subir aucune déduction au moment de l'exportation. Il pourra vendre ces mêmes possessions et en transporter le montant, sans être soumis à aucune retenue quelconque.

Article 14.

Les prérogatives énoncées dans l'Article précédent de non-déduction, ne s'étendent toutefois qu'aux biens, qu'un tel Propriétaire possèdera à l'époque de la ratification du présent Traité.

Artykuł 15.

Też same iednak prerogatywy słu-
żą wszelkim nabyciom w iednym ze
dwóch Państw, uzyskanym prawem
następstwa, małżeństwa, lub darowi-
zny dóbr, które w epoce ratyfikacyi
niniejszego traktatu, należały do wła-
ściciela różno-rządowego.

Artykuł 16.

W przypadku, gdyby na którego
z mieszkańców dziś, pod iednym tyl-
ko z tych dwóch rządów własność ma-
jącego, spadł majątek iakikolwiek ty-
tułem następstwa, zapisu, darowizny
lub małżeństwa w drugim państwie,
właściciel ten, będzie równie uważany
za właściciela różno-rządowego i obo-
wiązany będzie złożyć w oznaczonym
czasie deklaracyą stałego zamieszkania.
Takowy termin roku iednego, rachow-
ać się będzie od dnia, w którym
okaże prawny dowód swojego naby-
cia.

Article 15.

Ces memes prérogatives s'appliquent cependant à toute acquisition faite dans l'une des deux dominations à titre d'hérédité, de mariage ou de donation d'un bien qui, à époque de la ratification du présent Traité, appartenoit en dernier lieu à un propriétaire mixte.

Article 16.

Dans le cas qu'il fût dévolu à un individu, qui ne possède aujourd'hui que dans l'un des deux Gouvernemens, une fortune quelconque à titre d'héritage, de legs, de donation, de mariage, dans l'autre Gouvernement, il sera assimilé au Propriétaire mixte, et sera tenu de faire, dans le terme prescrit, la déclaration de son domicile fixe. Ce terme d'un an datera du jour où il aura apporté la preuve légale de son acquisition.

Artykuł 17.

Wolno będzie właścicielowi różno-rządowemu lub jego pełnomocnikowi, udać się w każdym czasie, z iedną possessyi do drugiey, i tym końcem wolą iest obu dworów, aby rządca naybliższey prowincyi, wydawał potrzebne na żądanie stron paszporta. Te paszporta dostateczne będą do przejazdu z iednego do drugiego kraiu, i będą za takowe zabopolnie uznawane.

Artykuł 18.

Do właścicieli dóbr granicą przeciętych zastosowane będą względem tychże dóbr prawidła nayswobodniejsze.

Takowi właściciele różno-rządowi, ich służący, i włościanie tamże zamieszkali, będą mieli prawo przejścia i wracania, z narzędziami ornymi, dobytkiem, naczyniami etc. etc. z iedney części possessyi przez granicę przeciętę, do drugiey, bez względu na różnicę państwa; równie przepro-

Article 17.

Il sera libre au Propriétaire mixte ou à son fondé de pouvoirs de se rendre en tout tems, de l'une deses possessions dans l'autre, et pour cet effet il est de la volonté des deux Cours, que le Gouverneur de la Province la plus voisine délivre les passeports nécessaires, à la réquisition des parties. Ces passeports seront suffisants pour passer d'un Gouvernement dans l'autre, et seront réciproquement reconnus.

Article 18.

Les Propriétaires dont les possessions sont coupées par la frontière, seront traités, relativement à ces possessions, d'après les principes les plus libéraux.

Ces Propriétaires mixtes, leurs domestiques et les habitans, auront le droit de passer et repasser avec leurs instrumens aratoires, leurs bestiaux, leurs outils etc. etc. d'une partie de la possession ainsi coupée par la frontière dans l'autre, sans égard à la différence de Souveraineté; de transporter de même d'un endroit à l'autre, leurs

wadzania z iednego mieysca na drugie zbożowych zbiorów, wszelkich produktów gruntowych, dobytku, i własnych fabrykatów niepotrzebując paszportów, bez przeszkody, bez cła i iakiéykolwiek opłaty.

To dobrodzieystwo służy tylko płodom przyrodzonym i przemysłowym majątków linią demarkacyjną przeciętych. Nadto rozciąga się tylko do posiadłości równiu granicą przeciętych a należących do iednego i tego samego właściciela, z iednéy i z drugiéy strony linii demarkacyjnéy w odległości mili iednéy (których 15. na ieden stopień.)

Artykuł 19.

Poddani iednego i drugiego mocarstwa, mianowicie przewodnicy trzód i pasterze, będą i nadal używać praw, prerogatyw, i przywilejów, iakie im dotąd służyły. Nie będzie również czyniona żadna przeszkoda w codziennych stosunkach

moissons, toutes les productions du sol, leurs bestiaux et tous les produits de leur fabrication, sans avoir besoin de passeports, sans empêchement, sans redevance et sans payer de droit quelconque.

Cette faveur est restreinte toutefois aux productions naturelles ou industrielles dans le territoire ainsi coupé par la ligne de démarcation. De même elle ne s'étend qu'aux terres appartenantes au même Propriétaire dans l'espace déterminé d'un mille (de 15. au degré) de part et d'autre, et qui auroient été coupées par la ligne de frontière.

Article 19.

Les sujets de l'une et de l'autre des deux Puissances, nommément les conducteurs de troupeaux et pâtres, continueront à jouir des droits, immunités et privilèges dont ils jouissoient par le passé. Il ne sera également mis aucun obstacle à la pratique journalière de la frontière entre les limitrophes, en Allemand (Gränz-Verkehr).

mieszkańców przygraniczających
(*Gränz Verkehr.*)

Artykuł 20.

Roztrzygnięcie sporu o nieruchomości granicą przecięty, należy do jurysdykcji miejscowój kraju, w którym posiadacz ma stałe mieszkanie; wypełnienie zaś wyroku do jurysdykcji miejsca w którem zakwestynowana nieruchomość jest położona. To urządzenie mieć będzie moc swoję do lat dziesięciu, po upływie których, obadwa wysokie dwory zachowują sobie ułożyć się o inne w téj mierze prawidła, jeżeli tego uznają potrzebę.

Artykuł 21.

Młyny, fabryki, i rękodzielnie założone na rzekach stanowiących granicę, podlegać będą samowładności tego Monarchy, w którego kraju jest położona wieś lub miejsce, do którego też młyny, fabryki, lub rękodzielnie należą.

W przypadku gdyby te zakłady

Article 20.

La juridiction du domicile sera aussi celle qui décidera, entre particuliers, des questions provenant du chef de ces territoires: mais c'est le forum du territoire, dans lequel est situé la propriété en litige, qui fera exécuter la sentence. Cette disposition sera en vigueur pendant l'espace de dix ans, au bout desquels les deux Hautes Cours se réservent de convenir, s'il y a lieu, d'une autre règle.

Article 21.

La Souveraineté des moulins, fabriques ou usines établies sur la largeur d'un lit de rivière qui fait la frontière, sera exercée par le Souverain, dans le territoire duquel sera situé le village ou l'endroit, d'ou dépendent ces établissemens.

Dans le cas où ils constitueroient une propriété particulière, on délèguera aux Commissaires qui seront chargés de la dé-

były prywatną własnością, polecono będzie Kommissarzom do rozgraniczenia wyznaczonym, rostrząsnąć na miejscu i ustanowić według wzajemnych praw słuszności i okoliczności miejscowych, pod którego z Monarchów panowaniem takowe zakłady zostawać mają.

Rozumieć iednak należy, iż nie będzie wolno nowych podobnego rodzaju robić zakładów bez wzajemnego zezwolenia rządów, do których brzegi należą.

Artykuł 22.

Splaw czyli żegluga na wszystkich rzekach i kanałach, we wszystkich częściach dawnéy Polski (w R. 1772) w całej ich rozciągłości aż do uścia, tak w dół iako i w górę; czyli te rzeki są na teraz splawne, lub się na przyszłość splawnemi uczynią, iako też na kanałach, któreby mogły być utworzone; będzie wolny w ten sposób, iż nie będzie mógł być zabroniony żadnemu z mieszkańców prowincyi Polskich pod rządami Rossyjskim i Pruskim zostających.

marcation des frontières sur le terrain, le soin de déterminer, selon les règles réciproques de l'équité et d'après les localités, ce qui sera convenable par rapport à la Souveraineté.

Il est bien entendu, que l'on ne pourra point former de nouveaux établissemens de ce genre, sans le consentement réciproque des Gouvernemens riverains.

Article 22.

La navigation de tous les fleuves et canaux de toutes les parties de l'ancienne Pologne (année 1772) dans toute leur étendue, jûsqu'à leur embouchure, tant en descendant qu'en remontant, que ces fleuves soient navigables actuellement, ou qu'on les rende tels à l'avenir, ainsi que sur les canaux qui pourroient être entrepris, sera libre de telle sorte, qu'elle ne puisse être interdite à aucun des habitans des provinces polonaises, qui se trouvent sous les Gouvernemens Russe et Prussien.

Też same prawidła ustanowione dla poddanych obudwóch wysokich mocarstw, zastosowane będą i do portów przez tychże poddanych uczęszczanych. Rozumie się iednak, iż tu iest mowa o portach, do których przez powyższe rzeki, kanały i wody przybydź mogą, albo też za pomocą *Haffu* dla weyścia do portu *Króleweca*.

Artykuł 23.

Prawa holowania i przybiiania do brzegów rzek i kanałów będą wspólne dla wszystkich wyżey wyrażonych poddanych. Flisy iednak podlegać będą przepisom policyinym, co do odbywania żeglugi wewnętrzny.

Artykuł 24.

Dla tém większego wolności spławu zapewnienia i nadania mu ruchu, iako też zniesienia wszelkich przeszkód na przyszłość, obiedwie wysokie strony kontraktujące, ugodziły się ustanowić ieden tylko rodzaj opłaty od

Les mêmes principes, établis en faveur des sujets des deux Hautes Puissances, seront appliqués à la fréquentation des ports par les dits sujets : bien entendu qu'il ne s'agit ici que des ports où ils peuvent arriver au moyen de la navigation des fleuves, canaux et des rivières en question, ou au moyen de celle du Haff, pour l'entrée de celui de Königsberg.

Article 23.

Le droit de hâlage et d'attérage sur les rives des fleuves, les bords des rivières et canaux, sera commun à tous les sujets en question. Les bateliers seront assujettis néanmoins aux réglemens de police concernant la pratique de la navigation intérieure.

Article 24.

Pour assurer davantage encore la liberté de la navigation et son activité, pour en écarter toute entrave pour l'avenir, les deux Hau-

splawu, zastosowany do objętości i wyniaru statków lub wagi ładunku. Wyznaczeni będą z obu stron Komisarze do urządzenia téj opłaty, która będzie bardzo umiarkowana, i przeznaczona iedynie na utrzymywanie rzek i kanałów powyższych w stanie splawności. Ta opłata raz przez obadwa dwory uznana, nie będzie mogła być zmieniona iak za wspólném ich zezwoleniem. Podobnyż układ nastąpi względem oznaczenia mieysc poboru tychże opłat. Ustanowione w tym sposobie cło, pobierane będzie na gruncie każdego z dwóch mocarstw kontraktujących i na rachunek każdego z nich respective.

Gdyby iednakże które z tych dwóch mocarstw kontraktujących utworzyło własnym kosztem nowy kanał, poddani Najiaśnieyszego Króla Imci Pruskiego, nie będą mogli podlegać nigdy opłatom od splawu wyższym nad te, które poddani Najiaśnieyszego Cesarza Wszech Rossyi wnosić będą. Wzajemność w téj mierze będzie zupełna.

tes Parties Contractantes sont convenues de n'établir qu'une seule espèce de droit de navigation, portant sur la capacité, le jaugeage du vaisseau, ou sur le poids de son chargement. Il sera nommé de part et d'autre des Commissaires pour régler ce droit, qui sera porté à un taux très-modéré, uniquement destiné à entretenir les fleuves et canaux en question dans un état navigable. Ce droit une fois approuvé par les deux Cours, ne pourra plus être changé que d'un commun accord. Il en sera de même à l'égard des bureaux à déterminer pour la perception de ces mêmes droits. Le péage établi de cette manière, sera perçu sur le territoire de chacune des deux Puissances contractantes, pour le compte respectif de chacune d'Elles.

Si l'une des deux Puissances contractantes cependant faisoit à ses frais l'établissement d'un nouveau canal, les sujets de Sa Majesté Prussienne ne pourront jamais être assujettis à des droits de navigation plus élevés, que ceux de Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies. La réciprocité sera entière à cet égard.

Artykuł 25.

W skutku zasady przyjętęj w artykule poprzedzającym, wszystkie iakiekolwiek opłaty uciążliwe, iako to: składowego od towarów przewożnych (d'entrepôt) przeładowania fraktu (de romprecharge), składu towarów zagranicznych (d'étape), przywileju miejscowych statków (de non-allége), i inne podobnego rodzaju, które mogły bydź używane w brew wolności spławu rzek, wód, i kanałów powyższych, w całej ich rościągłości będą na zawsze zniesione.

Artykuł 26.

Co się tycze praw lub przywileiów niektórych miast i portów, któreby mogły naruszać prawa własności, i tém samym sprzeciwiały się zasadom wzajemnie przyjętym; zgodzono się, iż takowe prawa lub przywileie rozpoznane będą przez kommissyą złożoną z Kommissarzow obu Dworów dla potrzebnych układów względem zniesienia

Article 25.

En conséquence du principe admis dans l'Article précédent, tous les droits onéreux quelconques, d'entrepôt, de romprecharge, d'étape, de non-allège et autres de pareille nature, qui pourroient avoir existé contrairement à la liberté de la navigation des fleuves, rivières et canaux en question dans toute leur étendue, seront abolis à jamais.

Article 26.

Quant aux droits ou privilèges de quelques villes et leurs ports, qui pourroient donner atteinte aux droits de propriété, et qui seroient par conséquent en contradiction avec les principes réciproquement adoptés; il a été convenu qu'ils seroient examinés par une commission composée des Commissaires des deux Cours, pour convenir des abolitions nécessaires, et pour procurer ainsi au Commerce la liberté et l'activité nécessaires à sa prospérité.

sienia onych, i dla nadania handlowi wolności i ruchu do pomysłności jego potrzebnych.

Kommissarze do tego przedmiotu przeznaczeni, będą niezwłocznie mianowani, a czynność ich ukończona, przeyrzana i zatwierdzona bydz powinna najpóźniéy w sześć miesięcy od daty ratyfikacyi niniejszego Traktatu.

Artykuł 27.

Wolno będzie każdemu z dwóch Mocarstw. ustanowić w kraiu drugiego Konsulów lub Agentów handlowych, z obowiązkiem iednakże, aby złożyli do tego upoważnienie, stosowne do form używanych.

Artykuł 28.

Dla podniesienia ile możności rolnictwa we wszystkich częściach dawnéy Polski, dla wzbudzenia przemysłu w mieszkańcach, ustalenia ich pomysłności, obiedwie wysokie strony kontraktujące, nie chcą zostawić za-

Les Commissaires à déléguer pour cet objet seront nommés incessamment, et leur travail devra être terminé, vû et approuvé, au plus tard six mois après la date de la ratification du présent Traité.

Article 27.

Il sera libre à chacune des deux Puissances, d'établir chez l'autre des Consuls ou des Agens de Commerce, à condition néanmoins qu' ils se feront reconnoître d'après les formes usitées.

Article 28.

Afin d'activer autant que possible la culture dans toutes les parties de l'ancienne Pologne, d'exciter l'industrie des habitans, de consolider leur prospérité, les deux Hautes Parties contractantes, pour ne laisser aucun doute sur leurs vues bienfaisantes et paternelles à cet égard, sont convenues de permettre à l'avenir et pour toujours entre toutes leurs Provinces Polonoises (à dater de 1772), la circulation la plus illimitée de toutes les productions

dnéy wątpliwości o widokach swych dobroczynnych i oycowskich w tym względzie, umówiły się, aby na przyszłość i na zawsze, dozwolić między wszystkimi ich prowincjami Polskimi (od daty 1772) nieograniczonéy cyrkulacyi wszystkich produktów i płodów ziemi i przemysłu tychże Prowincyi. Kommissarze, mianowani do układów podług brzmienia artykułu 26 będą również obowiązani, w przeciągu miesiący sześciu ułożyć Taryfę opłaty cła wchodnego i wychodnego wszelkich płodów natury, ziemi, rękodzieł, i fabryk wzmiankowanych Prowincyi. Opłata takowa nie może przenosić dziesięć od sta od wartości towarów, w miejscu ich expedycyi. Gdyby się obu dworom podobalo ustanowić opłatę od wzajemnéy importacyi zbóż, ta będzie ułożona podług ceny najmniey uciążliwéy przez tychże Kommissarzów, podług danéy im instrukcyi. Dla zapobieżenia aby cudzoziemcy nie korzystali z przyiętych układów względem wymienionych Prowincyi, postanawia się, iż wszystkie artykuły pochodzą-

et produits du sol et de l'industrie de ces mêmes Provinces. Les Commissaires nommés pour les arrangemens à faire conformément aux stipulations de l'Article 26, seront chargés également de convenir dans le terme indiqué de six mois, d'un tarif, d'après lequel sera payé le droit d'entrée et de sortie de toutes les productions de la nature, du sol, des manufactures et des fabriques des provinces mentionnées: ce droit ne pourra pas excéder dix pour cent de la valeur de la marchandise au lieu de son expédition. S'il convenoit aux deux Cours d'établir un droit sur l'importation réciproque des grains, il sera réglé sur le taux le moins onéreux par les mêmes Commissaires, selon les instructions qui leur seront données. Pour obvier que des étrangers ne profitent des arrangemens pris en faveur des Provinces citées, il est arrêté, que tous les Articles produits de ces dernières, qui passeront d'un Gouvernement dans l'autre, seront accompagnés d'un certificat d'origine; sans quoi ils n'entreront pas. A défaut de celui du Consul, s'il se trouvoit trop éloigné, celui du Magistrat du lieu sera admis.

ce z tych ostatnich, które z jednego do drugiego Rządu będą przeprowadzane, winne być opatrzone miejscowém zaświadczeniem, bez którego wpuszczone nie będą. W mieyscu Konsula, gdyby ten był odległym, zaświadczenie miejscowéy zwierzchności (Magistrats) będzie przyjęte.

Artykuł 29.

Co do handlu przechodnego (transit) ten będzie zupełnie wolny we wszystkich częściach dawnéy Polski. Podlegać ón ma opłacie nayumiarkowańszéy. Komisya wskazana w artykułach 26 i 28. ustanowi prawo według którego ta opłata ma być naznaczona, i przedsięweźmie naypewnieysze środki, do uniknienia wszelkiego rodzaju opóźnień w expedycyi na kamorach, lub innych nadużyciów, uciążień iakiéykolwiek bądź natury.

Artykuł 30.

Warunki w powyższych artykułach postanowione, tyczące się handlu i spławu, nie mogą być częstko-

Article 29.

Quant au Commerce de Transit, il sera parfaitement libre dans toutes les parties de l'ancienne Pologne. Il sera soumis au péage le plus modéré. La même Commission indiquée aux articles 26 et 28 déterminera le mode, d'après lequel cette valeur devra être constatée, et avisera aux moyens les plus sûrs pour éviter toute espèce de retard dans les expéditions aux Douanes, ou d'autres vexations de quelque nature qu'elles puissent être.

Article 30.

Les stipulations arrêtées dans les Articles ci-dessus relatifs au commerce et à la navigation, ne pourront point souffrir d'application partielle. En conséquence, jusqu'à l'époque (qui ne pourra point passer le terme de six mois) où la Commission mentionnée aura terminé son travail, la navigation continuera sur le pied où elle se trouvoit dans les derniers tems. A l'égard du commerce d'importation, chacun des deux Gouvernements adoptera,

wo tylko zastosowane. W skutku tego, aż do terminu w którym wzmiankowana Kommissya ma dzieło swoje ukończyć, to jest: do upływnienia sześciu miesięcy naydaléy, spław trwać będzie w tym sposobie, iak w ostatnich czasach. Co się tycze handlu wchodowego, każdy z dwóch rządów przyimie w téy tymczasowéy epoce, śrzodki iakie za przyzwoite osądzi.

Artykuł 31.

Uregulowanie długów, i ustanowienie proporcyi, w iakiéy każde z mocarstw kontraktuiących, ma się przyłożyć do dzieła, na którém zasada się dobro prywatnych osób, porządek skarbowy, i przystosowanie traktatów, zwróciły szczególną uwagę obu wysokich Dworów. Zgodzono się zatem, dla postąpienia z tą dokładnością, iakiéy podobne zobowiązania się wymagają, aby długi rozłączyć na *dawne*, to jest: króla Stanisława Augusta i byłéy Rzeczypospolitéy polskiéy, i na *nowe*, to jest: Xięstwa Warszawskiego.

pendant cette époque intermédiaire, les mesures qu'il jugera convenables.

Article 31.

Le règlement des dettes, et la fixation des proportions dans lesquelles chacune des Puissances Contractantes concourra à une oeuvre, sur laquelle se fondent l'avantage des individus, l'ordre dans les finances et l'application des Traités, ont fixé l'attention particulière des deux Hautes Cours. Il a été convenu en conséquence, pour procéder avec la précision que de pareilles stipulations exigent, de séparer les dettes en anciennes, c'est à dire: celles du Roi Stanislas-Auguste et de la ci-devant République de Pologne; et en nouvelles, c'est à dire: celles du Duché de Varsovie.

Artykuł 32.

Co do pierwszhey kategorii, gdy całą część tych długów, które w skutku traktatu 1797 na Prussach ciążyły, i które na obligacye kompanii morskiéy, znane pod imieniem *reconnoissances* zamienione zostały, Najiaśnieyszy Król Imci Pruski i teraz obowiązue się przyiąć one na siebie, w całości wraz z procentami; wynagrodzenie więc iakie z tego źródła Prussom przez Xięstwo Warszawskie pod gwarancyą Najiaśnieyszego Cesarza Wszech Rossyi wypada, ułożone zostało co do kapitałów, i procentów, w wykazie *A*.

Postanowiono zatem, iż ten wykaz uważany będzie, iakby słowo w słowo był wciągnięty do artykułu ninieyszego: dla tego oddzielnie został podpisany, a summa całkowita która ztąd Prussom przypada, będzie wyplacona temu Mocarstwu w ośmiu równych, i rocznych terminach, rachuiąc procenta 4. od sta. Rozumie się, iż wypłaty tak urządzone będą, aby nie placono nigdy procentu od

Article 32.

Quant à la première Cathégorie, toute la part des dettes en question à supporter par la Prusse en conséquence du Traité de 1797, ayant été convertie en obligations de la société maritime, connues sous le nom de reconnoissances, et Sa Majesté le Roi voulant rester chargé de la totalité de ces obligations avec leurs intérêts, la bonification à faire à la Prusse, de ce chef, par le Duché de Varsovie sous la garantie de Sa M^{je} l'Empereur de toutes les Russies, a été réglée, pour Capital et intérêts, dans le tableau A.

Il a été arrêté en conséquence, que ce tableau seroit envisagé comme s'il avoit été inséré mot à mot au présent article. Il a été pour cet effet signé séparément, et la somme totale qui en résulte en faveur de la Prusse, sera remboursée à cette Puissance en huit termes égaux et annuels, les intérêts comptés à quatre pour cent. Il est entendu, que les paiemens seront réglés de manière à ce qu'il ne puisse jamais être payé intérêt de l'intérêt. Le premier terme écheoira le $\frac{12}{24}$ Juin 1816. Les Hautes

procentu. Pierwszy termin przypa-
dnie $\frac{1}{4}$ Czerwca 1816. Wysockie stro-
ny kontraktujące, uważając iednak-
że terażniejszy stan rzeczy, i okoli-
czności nowych wysień wymagające,
umówiły się, iż w przypadku gdyby
w terminie wzmiankowanym pokóy
nie nastąpił, aby termin pierwszey
wypłaty był przedłużony, i inne
w progressyi podług oznaczonego po-
rządku, aż do czasu w którym wo-
yska obustronne do swych siedlisk po-
wróca.

Artykuł 33.

Wolno będzie Xięstwu Warsza-
wskiemu, wypłacać Prussom kapitał
i procenta, tak iak są w wzmiankowa-
nym wykazie ustanowione, *czy to* w
obligacyach kompanii morskiéy zwa-
nych *Reconnoissances*, *czy to* w in-
nych iakich papierach, przez które, też
Reconnoissances, mogłyby bydz zastą-
pione, bądź w gotowiznie, a w tym
ostatnim przypadku Najiasniejszy
Król Imci Pruski przystaie na od-

Parties Contractantes ayant cependant pris en considération l'état actuel des choses, et les nouveaux efforts que les circonstances exigeront, Elles sont convenues, si la paix n'étoit point rétablie à l'époque précitée, de reculer le terme du premier paiement et les autres progressivement selon l'ordre indiqué, jusqu'au tems où les troupes respectives rentreront dans leurs foyers.

Article 33.

Il sera libre au Duché de Varsovie de rembourser à la Prusse le Capital et les intérêts, tels qu'ils sont arrêtés dans le tableau mentionné, soit en obligations de la société maritime dites reconnoissances, ou en tel autre papier par lequel ces reconnoissances pourroient être remplacées, soit en espèces, et dans ce cas Sa Majesté Prussienne consent à un rabais de dix pour cent. Ce rabais ne pourra point s'appliquer aux intérêts courants, qui pourront toutefois être acquités en coupons courants.

stąpienie dziesięciu na stu. To odstąpienie nie ściąga się do bieżących procentów, które jednak w kuponach kursujących zaspokoione być mogą.

Artykuł 34.

Co do nowych długów Xięstwa Warszawskiego, Najjaśniejszy Król Pruski przyjmuje na siebie przyłożenie się do nich w proporcji trzech do dziesięciu. Rozumie się że dwór Pruski należeć będzie w teyże proporcji do aktywów, iakie się z mającący sporządzić likwidacyi okażą.

Artykuł 35.

Gdy ta część, którą Najjaśniejszy Cesarz Wszech Rossyi obowiązanie się wypłacić z dawnych długów Xięstwa Warszawskiego, jest wyszczególniona i ustanowiona w wykazie B. ten zatem uważa się iakoby był słowo w słowo, wciągnięty do niniejszego artykułu, a skarb Cesarsko-Rossyyski wypłacać będzie wprost Rządowi Pruskiemu przypadające z tego wykazu Summy, w tych samych oddziałach, terminach, i z takimże

Article 34.

Quant aux nouvelles dettes du Duché de Varsovie, Sa Majesté Prussienne se charge d'y concourir dans la proportion de trois dixièmes. Il est entendu que la Cour de Prusse participera à l'actif résultant de la liquidation qui aura lieu, dans les mêmes proportions.

Article 35.

La quotepart pour laquelle Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies s'engage de concourir aux dettes anciennes du Duché de Varsovie, se trouvant détaillée et fixée au tableau B. il sera envisagé comme s'il étoit inséré mot à mot au présent article: et le trésor Impérial Russe paiera directement au Gouvernement Prussien le montant résultant de ce tableau dans les mêmes séries, les mêmes termes, et avec les mêmes intérêts, stipulés et arrêtés pour les remboursemens à faire par le trésor du Duché de Varsovie sous la garantie de Sa Majesté Impériale, de sorte que ce

procentami iakie są umówione i ustanowione co do wypłat, które skarb Xięstwa Warszawskiego pod gwarancyą Jego Cesarskiéy Mości czynić iest obowiązany: tak dalece, iż od tego ostatniego więcéy się niebędzie Prussom należało, iak summa ośmnaście milionów pięćkroć siedmdziesiąt trzy tysiące, dziewięćset piędziesiąt i dwa zł. polsk. i groszy dwadzieścia ieden.

Artykuł 36.

Natychmiast po podpisaniu niniejszego traktatu mianowana będzie Kommissya, która zgromadzi się w Warszawie. Ta ma być złożona z dostateczney liczby Kommissarzów i Offycyalistów. Czynnością iéy będzie:

1.) Ułożenie dokładnego Bilansu należności od Rządów cudzoziemskich.

2.) Uregulowanie wzajemne między Stronami kontraktującemi rachunków pochodzących z zobopolnych pretensyi.

3.) Wylikwidowanie pretensyi poddanych do Rządów. Jedném słowem zaięcie się tém wszystkiém co ma związek z przedmiotami tego rodzaju.

Arty-

dernier ne sera plus chargé vis-à-vis de la Prusse que d'une somme de dix-huit millions, cinq cent-soixante-treize mille, neuf-cent-cinquante deux et vingt un trentièmes florins de Pologne.

Article 36.

Immédiatement après la signature du présent Traité, il sera nommé une Commission qui se réunira à Varsovie. Elle sera composée d'un nombre suffisant de Commissaires et d'Employés. Son objet sera :

1.) de dresser une balance exacte de ce qui est dû par les Gouvernemens étrangers.

2.) de régler réciproquement entre les Parties Contractantes, les comptes provenans de leurs prétentions respectives.

3.) de liquider les prétentions des sujets vis-à-vis des Gouvernemens; en un mot, de s'occuper de tout ce qui a rapport à des questions de ce genre.

Artykuł 37.

Skoro tylko wzmiankowana w poprzedzającym artykule kommissya, installowaną zostanie, mianować będzie deputacyą, która się zatrudni niezwłocznie potrzebnymi urządzeniami, do zwrotu wszystkich kaucyi, czyli w gotowych pieniądzech, czyli w obligacyach i dokumentach, które złożone byǳ mogły przez poddanych iednéy z stron kontraktujących, a które to kaucye znajduią się w Państwach innego Mocarstwa. Również postąpiono będzie z wszystkiemi depozytami Sądowemi, które mogły byǳ z iednéy do drugiéy Prowincyi przeniesione. Zwrócone zostaną Juryzdykcyom Rządów do których należą.

Artykuł 38.

Wszelkie dokumenta, plany, mapy, lub akta, pisma iakiekolwiek, któreby się w archiwach iednéy lub drugiéy z stron kontraktujących znajdowały, zwrócone będą nawzajem Mocarstwu, którego kraiusię tyczą.

Article 37.

Dès que la Commission mentionnée dans l'article précédent sera installée, elle nommera un comité chargé de procéder sur le champ aux dispositions nécessaires pour la restitution de tous les cautionnements, soit qu'ils consistent en argent comptant, ou en titres et documens, que des sujets de l'une des Parties Contractantes pourroient avoir faits, et qui se trouveroient dans les Etats de l'autre. Il en sera de même de tous les dépôts Judiciaires et autres quelconques, qui pourroient avoir été transférés d'une Province dans l'autre. Il seront restitués aux juridictions des Gouvernemens auxquels ils appartiennent.

Article 38.

Tous les documens, plans, cartes ou titres quelconques, qui pourroient se trouver dans les Archives de l'une ou de l'autre des Parties contractantes, seront réciproquement restitués à la Puissance, dont ils concernent le territoire.

Gdyby który z dokumentów tego rodzaju był do wspólnego użycia: pozostaje przy stronie, która go posiada, lecz wydana będzie drugiey stronie kopia onego urzędowa i zaświadczona.

Artykuł 39.

Akta administracyjne będą rozdzielone: każda ze stron kontraktujących otrzyma część iey kraiu dotyczącą. Toż samo prawidło zachowane będzie co do xiąg i akt hipotecznych. W przypadku zaś przewidzianym w Artykule poprzedzającym, wydana będzie kopia ich urzędowa.

Artykuł 40.

Co do depozytów wszelkiego rodzaju, które w czasie wojny 1806 przez Oficjalistów Pruskich dla bezpieczeństwa w Królewcu złożone zostały, jeżeli ich zwrot dotąd nie nastąpił, ten ma niezwłocznie nastąpić podług zasad ustanowionych przez konwencyą d. 10. Września 1810. i stosownie do tego, co było ułożone na konferencyach, wspólnych Kommiss-

Si un document de ce genre a un effet commun, la partie qui en est en possession le conservera, mais il en sera donné à l'autre une copie vidimée et légalisée.

Article 39.

Les actes de l'administration seront séparés : chacune des Parties Contractantes recevra la part qui concerne ses Etats.

La même règle s'observera pour les livres et actes hypothécaires. Dans le cas prévu à l'article ci-dessus, il en sera donné copie légalisée.

Article 40.

Quant aux dépôts de tout genre, qui pendant la guerre de 1806 ont été mis par les Employés Prussiens en sureté à Königsberg, si la restitution n'en a pas encore été effectuée, elle aura lieu immédiatement d'après les principes établis par la convention du 10. Septembre 1810, et conformément à ce qui a été fixé dans les con-

sarzów traktujących w tym przedmiocie w Warszawie.

Artykuł 41.

Będzie mianowana niezwłocznie Kommissya wspólna wojskowa i cywilna do zdięcia planu czyli wygotowania dokładnego mapy nowego rozgraniczenia, do zrobienia opisu iéy topograficznego, ustanowienia słupów, i oznaczenia kątów pomierczych w ten sposób, aby w żadnym przypadku, nie mogła się wznieść iakakolwiek wątpliwość, sprzeczka, lub trudność, gdyby skutkiem czasu lub iakiego bądź zdarzenia zniszczony znak graniczny, wystawić na nowo wypadało.

Artykuł 42.

Zaraz po ratyfikacyi ninieyszego Traktatu, posłane będą potrzebne rozkazy do Kommandantów woysk w Xięstwie Warszawskiém, i do władz przyzwoitych, aby ewakuowano Prowincye powracające do Najjaśnieyszego Króla Imci Pruskiego, i oddano ie Kommissarzom na ten

férences des Commissaires respectifs, qui ont traité cet objet à Varsovie.

Article 41.

Il sera nommé immédiatement une Commission mixte militaire et civile, pour lever une carte exacte de la nouvelle frontière, en faire la description topographique, placer les poteaux, et en désigner les angles de relèvement, de manière à ce que dans aucun cas il ne puisse naître le moindre doute, contestation ni difficulté, si par la suite des tems il s'agissoit de rétablir une marque de bornage, détruite par un accident quelconque.

Article 42.

Aussitôt après la ratification du présent Traité, les ordres nécessaires seront envoyés aux commandans des troupes dans le Duché de Varsovie et aux Autorités compétentes, pour l'évacuation des Provinces qui retournent à Sa Majesté Prussienne, et la remise de ce pays aux Commissaires

koniec wyznaczonym. Ta ewakuacja dopełniona być powinna w przeciągu 21. dni.

Artykuł 43.

Niniejszy Traktat ratyfikowanym będzie, i ratyfikacje onego zaimejone zostaną w przeciągu dni sześciu; w dowód czego Pełnomocnicy zobopólni tenże traktat, przy wyciśnieniu herbowych pieczęci podpisali.

Działo się w Wiedniu d. ^{21. Kwietnia}
_{3. Maia}

1815.

(L. S.) Hrabia de R a s s o u m o f f s k i.

(L. S.) Xiążę Hardenberg.

W skutku czego po dokładnem roztrząśnieniu tego Traktatu, i aneksów, które się stosują do artykułu 32. i 35. uznaliśmy go za dobry, potwierdzili i ratyfikowali, iakoż go za taki uznaliśmy, potwierdzamy, i ratyfikujemy w całej jego osnowie, zapewniając Naszém słowém Cesar-skiém, za Nas i Naszych Następców, iż

qui seront désignés pour cet objet. Elle s'effectuera de manière à pouvoir être terminée dans l'espace de 21. jours.

Article 43.

Le présent Traité sera ratifié, et les ratifications en seront échangées dans l'espace de six jours. En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signé et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Vienne le $\frac{21 \text{ Avril}}{5 \text{ Mai}}$ 1815.

(L.S.) Le Comte de Rasoumoffski.

(L.S.) Le Pr. de Hardenberg.

En conséquence de quoi, après avoir suffisamment examiné ce traité et les annexes qui se réfèrent aux articles 32 et 35, Nous l'avons agréé, confirmé et ratifié; comme Nous l'agréons, le confirmons, et le ratifions dans tout son contenu: promettant sur Notre parole Impériale, pour Nous et Nos Successeurs, que tout ce qui a été stipulé dans le dit traité, sera irrévocable.

to wszystko, co jest wzmiankowanym Traktatem objęte, będzie nieodzownie zachowaném, i uskuteczniöném. A dla lepszey wiary ninieyszą ratyfikacyą, Cesarską własną ręką podpisaliśmy i Naszą pieczęć Cesarską przyłożyć rozkazaliśmy. Działo się w Wiedniu d. 27. Kwietnia roku Pańskiego 1815 a Panowania Naszego 15. roku.

(L. S.) ALEXANDER.

Sekretarz Stanu Hrabia, Nesselrode.

ment observé et exécuté. En foi de quoi
Nous avons signé Notre présente ratifica-
tion Impériale de Notre main, et avons
ordonné d'y apposer Notre sceau Impérial.
Donné à Vienne le vingt sept Avril, de
l'an de grâce mil huit cent quinze; et de
Notre règne la quinzième année.

(L. S.) ALEXANDRE.

Le Secrétaire d'Etat Comte de Nesselrode.

Traktat Pokoju i Przyjaźni między Najjaśniejszym Cesarzem Wszech Rossyi i Najjaśniejszym Królem Saskim. Zawarty w Wiedniu dnia 8° Maia 1815.

My ALEXANDER Pierwszy z Bóżey łaski Cesarz i Samowładzca Wszech Rossyi, Moskwy, Kiiowa, Włodzimierza, Nowogrodu, Car Kazanu, Car Atrachanu, Król Polski, Car Sybirski, Car Chersonsko-Taurycki, Pan na Pleskowie, i Wielki Xiażę Smoleński, Litewski, Wołyński, Podolski i Finladzki, Xiażę Estoński, Inflandski, Kurlandzki, Semigalski, Zmudzki, Białostocki, Karelski, Twerski, Ingerski, Permiyski, Wiatcki, Bułgarski i innych; Pan i Wielki Xiażę niż-zego Nowogrodu, Czerniechowski, Reżański, Połocki, Rostowski, Jaroślawski, Belo-Ozerski, Undyiski, Obdoryiski, Kondyniyski, Witebski, Mścislawski; Panuiący nad całą stroną Północną, Pan Iweryi, Kartanii,

*Traité de paix et d'amitié entre Sa Majesté
L'Empereur de toutes les Russies et Sa Ma-
jesté le Roi de Saxe, conclu à Vienne le 18^e
Mai 1815.*

Nous ALEXANDRE Premier, par la
Grâce de Dieu Empereur et Autocrateur
de toutes les Russies, de Moscovie, Kio-
vie, Vlodomirie, Novogorod, Czar de
Casan, Czar d'Astracan, Roi de Pologne,
Czar de Sibérie, Czar de la Chersonèse-
Taurique, Seigneur de Plescau et Grand
Duc de Smoleńsko, de Lithuanie, Vol-
hynie, Podolie et de Finlande, Duc
d'Esthonie, de Livonie, de Courlande et
Sémigalle, de Samogitie, de Bialostock,
de Carelie, Twér, Jugorie, Permie,
Wiatka, Bulgarie et d'autres; Seigneur et
Grand Duc de Novogorod inférieur, de
Czernigovie, Résan, Polock, Rostow,
Jaroslaw, Bélo-Osérie, Udorie, Obdorie,

przywiedzeniem do skutku rozporządzeń terytoryalnych na Kongressie Wiedeńskim postanowionych, mianowali Pełnomocników do toztrząśnienia, uchwalenia, i podpisania Traktatu pokoju i przyiaźni, iako to: Najiaśniejszy Cesarz Wszech Rossyi Pana Jędrzeia Hrabiego Rasoumoffskiego etc. etc. Najiaśniejszy Król Saski zaś, Pana Frederyka Alberta Hrabiego de Schoulenbourg i Pana Jana Augusta Fürchtegott de Globig etc. etc. którzy po nastapiónéy wymianie swych pełnomocnictw, w dobréy i należytéy formie uznanych, na następujące zgodzili się Artykuły:

Artykuł 1.

Będzie od dnia dzisiejszego między Najiaśniejszym Cesarzem Rossyjskim z jednéy, a Najiaśniejszym Królem Saskim z drugiéy strony, Ich Dziedzicami i Następcami, Ich państwami i poddaniami wzaiemnymi, pokóy i przyiaźni na zawsze.

Ar-

onie qui ont si heureusement subsisté en-
 Leurs états respectifs, et ayant à coeur
 contribuer au rétablissement de l'or-
 et de la tranquillité en Europe par l'ex-
 ecution des arrangemens territoriaux sti-
 lés au Congrès de Vienne, Leurs dites
 Majestés ont nommé des Plénipotentiaires
 pour discuter, arrêter et signer un Traité
 de paix et d'amitié, savoir: Sa Majesté l'Em-
 pereur de toutes les Russies, le Sieur An-
 toine Comte de Rassoumofsky etc. etc. etc.
 Sa Majesté le Roi de Saxe, le Sieur Frédéric
 Auguste Comte de Schulenburg etc. et
 le Sieur Hans Auguste Fürchtegott de Glo-
 g etc. etc. lesquels après avoir échangé
 leurs pleins-pouvoirs, trouvés en bonne et
 due forme, sont convenus des Articles sui-
 vants.

Article 1.

Il y aura, à compter de ce jour, paix et
 amitié entre Sa Majesté l'Empereur de Rus-
 sie d'une part et Sa Majesté le Roi de Saxe

Artykuł 2.

Nayiaśniejszy Król Saski zrzeka się na zawsze za siebie, oraz wszystkich swych Potomków i Następców, na rzecz Nayiaśniejszego Króla Pruskiego, wszelkich praw i tytułów do prowincyi, powiatów i ziem lub części ziem Królestwa Saskiego, tu poniżej wyrażonych; Nayiaśniejszy Król Imci Pruski zaś posiadać będzie kraie te prawem zupełném panowania i własności, i oneż do Monarchii swojej wcieli. Odstąpione w ten sposób Powiaty i ziemie odłączone będą od reszty Królestwa Saskiego linią która odtąd stanowić ma granicę krajów Pruskiego i Saskiego, tak iż wszystko, cokolwiek rozgraniczeniem téj linii objęte, powróconém zostanie Nayiaśniejszemu Królowi Saskiemu; Ten zaś zrzeka się wszystkich Powiatów i ziem za takową linią będących, a któreby przed wojną do niego należały.

Liniia ta zaczynać się będzie od granicy Czeskiéy pod *Wiese*, w okolicy *Seidenberga*, idąc biegiem stru-

de l'autre part, Leurs héritiers et Successeurs, Leurs états et sujets respectifs, à perpétuité.

Article 2.

Sa Majesté le Roi de Saxe renonce à perpétuité pour Lui et tous ses descendans et Successeurs, en faveur de Sa Majesté le Roi de Prusse, à tous les droits et titres sur les Provinces, districts et territoires ou parties de territoires du Royaume de Saxe désignés ci-après, et Sa Majesté le Roi de Prusse possèdera ces pays en toute Souveraineté et propriété et le réunira à Sa Monarchie. Les districts et territoires ainsi cédés, seront séparés du reste du royaume de Saxe par une ligne qui fera désormais la frontière entre les deux territoires Prussien et Saxon, de manière que tout ce qui est compris dans la délimitation formée par cette ligne sera restitué à Sa Majesté le Roi de Saxe; mais que Sa Majesté renonce à tous les districts et territoires qui seroient situés au-

mienia *Wittich* aż do złączenia się tegoż z *Neissy*.

Od *Neissy* wniydzie w Cyrkuł *Eigen* pomiędzy *Tauchritz*, odpadaiaący do Pruss i *Bentschof* przy Saxonii zostaiący; potem ciągnąć się ma granicą północną Cyrkułem *Eigen* aż do narożnika między *Paulsdorf* i *Obersohland*; ztamtąd prowadzoną będzie do granic odłączaiących Cyrkuł *Görlitzki* od *Bautzeńskiego* tak iż *OberMittel* i *Nieder-Sohland*, *Oelisch* i *Badewitz* przy Saxonii pozostaną.

Walny gościniec pocztowy pomiędzy *Görlitz* i *Bautzen* należec będzie do Pruss, aż do granic obu-dwóch wspomnionych Powiatów. Potem linia idź będzie granicą Cyrkułu aż do *Dubraukey*; odtąd ciągnąć się ma przez wzgórza po prawey *Loebauer-Wasser*, tak iż strumień ten wraz z swemi dwoma brzegami i miejscami nadbrzeżnemi aż do *Neudorf*, łącznie z tąż wsią, pozostaną przy Saxonii. Daléy linia ta na

delà de cette ligne et qui lui auroient appartenu avant la guerre.

Cette ligne partira des confins de la Bohême près de Wiese dans les environs de Seidenberg, en suivant le courant du ruisseau Wittich jusqu'à son confluent avec la Neisse.

De la Neisse, elle passera au cercle d'Eigen, entre Tauchritz venant à la Prusse et Bentschoff restant à la Saxe; puis elle suivra la frontière septentrionale du cercle d'Eigen jusqu'à l'angle entre Paulsdorf et Ober-Sohland; de là elle sera continuée jusqu'aux limites qui séparent le cercle de Görlitz de celui de Bautzen, de façon que Ober-Mittel-et Nieder-Sohland, Olisch et Radewitz restent à la Saxe.

La grande route de poste entre Görli et Bautzen sera à la Prusse jusqu'aux limites des deux cercles susdits. Puis la ligne suivra la frontière du cercle jusqu'à Dubrau, ensuite elle s'étendra

Spree i *Schwarz-Wasser* przypadnie. *Liska*, *Hernsdorf*, *Ketten* i *Solchdorf* do Pruss przechodzą.

Od czarnej - *Elstery* (*Schwarz-Elster*, pod *Solchdorf* wyprowadzoną będzie linia prosta aż do granicy Państwa *Königsbruck* pod *Grosgräbchen*. Państwo to pozostanie przy Saxonii i linia idźć będzie granicą południową onegoż aż do granicy ekonomii *Grossenhayn* w okolicy *Ortrandu*. *Ortrand* z gościńcem od tegoż miejsca na *Märzdorf*, *Stolzenhayn*, *Grobeln*, do *Mühlberga* oraz z wsiami na tym gościńcu położonemi, i tak ażeby żadna część rzeczzonego gościńca za granicą Pruską nie pozostała, przechodzą pod panowanie Pruss. Od *Grobeln* wyciągniętą zostanie granica aż do *Elby* pod *Füchtenberg*, idąc granicą Ekonomii *Mühlberg*, i *Füchtenberg*, do Pruss przypada. Od *Elby* aż do granicy kraiu *Mersenburgskiego* urządzoną będzie w ten sposób, iż Ekonomia *Torgauska* *Eilenburgska* i *Delitschska* odpadną do Pruss; *Oschatzska*, *Wurzenska* i *Lipska*

sur les hauteurs à la droite du Loe-hauer-Wasser de manière que ce ruisseau avec ses deux rives et les endroits riverains jusqu'à Neudorf restent, avec ce village, à la Saxe.

Cette ligne retombera ensuite sur le Sprée et le Schwarz-Wasser: Liska, Hernsdorf, Ketten et Solchdorf passent à la Prusse.

Depuis la Schwartz-Elster près de Solchdorf, on tirera une ligne droite jusqu'à la frontière de la Seigneurie de Königsbrück près de Grossgräbchen. Cette Seigneurie reste à la Saxe, et la ligne suivra la frontière septentrionale de cette Seigneurie jusqu'à celui du baillage de Grossenhayn dans les environs d'Ortrand. Ortrand et la route depuis cet endroit par Märzdorf, Stolzenhayn, Groebeln à Mühlberg, avec les villages que cette route traverse, et de manière qu'aucune partie de la dite route ne reste hors du territoire Prussien, passent sous la domination de la

zaś przy Saxonii pozostaną. Linia idźć będzie granicami tych Ekonomiiów przemieniając niektóre załomki i pół-załomki (enclaves et demi enclaves) gościniec od *Mühlberg* aż do *Lilenburg* całkiem zostawać będzie w kraju Pruskim.

Od *Padelwitz* należącego do Ekonomii *Lipskiéy* i przy Saxonii zostającego, aż do *Eytra*, które także przy niéy pozostaje, linia przerzywać będzie kraj *Merseburgski* tak iż *Breitenfeld*, *Länichen*, *Gross i Klein-Dotzig*, *Marek*, *Bandstädt i Knaut Nauendorf* zostaną przy Saxonii, *Modelwitz*, *Skenditz*, *Klein-Libenau*, *Alt-Kanstaed*, *Seh-Kohten i Zitschen* zaś odpadaiać do Pruss.

Od tego miejsca linia przecinać będzie Ekonomią *Pegauską* pomiędzy *Floss-graben*, *Białą Elstera* (*Weiss Elster*). Pierwszy od punktu w którym się odłączają, poniżej miasta *Crossey*, do Ekonomii *Hamburg* należącego, od *Białéy Elstery* aż do uścia swojego niżej miasta *Mersebourg* w *Saalę* należeć będzie

Prusse. La frontière depuis Groebeln sera tracée jusqu'à l'Elbe près de Fichtenberg et suivra celle du baillage Mühlberg: Fichtenberg vient à la Prusse.

Depuis l'Elbe jusqu' à la frontière du pays de Mersebourg, elle sera réglée de manière que les baillages de Torgau, Eilenbourg et Delitsch passent à la Prusse, et ceux d'Oschatz, Wurzen et Leipzig restent à la Saxe. La ligne suivra les frontières de ces baillages en coupant quelques enclaves et demi-enclaves. La route de Mühlberg à Lilenbourg sera en entier sur le territoire Prussien.

De Padelwitz appartenant au baillage de Leipzig et restant à la Saxe, jusqu'à Eytra qui lui reste également, la ligne coupera le pays de Mersebourg, de manière que Preitnfeld, Laënicchen, Gross et Klein-Dotzig, Marek, Banstädt et Knaut-Nauendorf restent à la Saxe; Modelwitz, Skennitz, Klein-Liebenau, Alt-Kanstädt, Schköhten, et Zietschen, passent à la Prusse.

w całym swoim biegu pomiędzy temi dwoma miastami z obudwoma brzegami swoimi do kraiu Pruskiego.

Ztamtąd od mieysca gdzie granica do kraiu *Zeitz* przytyka, linia idź będzie tąż granicą aż do krain *Altenburg* pod *Lukau*.

Granice Cyrkułu *Neustadt*, całkiem pod panowanie Pruskie przechodzącego, zostaią nietknięte.

Załamki *Voigtlandu* w kraiu *Reuss* iako to: *Gefald*, *Blintendorf*; *Sparenberg* i *Blanckenberg* do Pruss przypadaia.

Artykuł 3.

W celu uniknienia wszelkiego uszczerbku własności prywatnéy, i ochrony podług zasad iak naywięcéy liberalnych, dobra osób na pograniczu zamieszkałych, mianowani

Depuis là, la ligne coupera le baillage de Pegau entre le Floss-Graben et la Weisse-Elster. Le premier, du point où il se sépare, au-dessous de la ville de Crossey qui fait partie du baillage de Haynsbourg, de la Weisse-Elster, jusqu'au point où, au-dessous de la ville de Mersebourg, il se joint à la Saale, appartiendra dans tout son cours entre ces deux villes, avec ses deux rives, au territoire Prussien.

De là, où la frontière aboutit à celle du pays de Zeitz, elle suivra celle-ci jusqu'à celle du pays d'Altenbourg près de Luckau.

Les frontières du Cercle de Naustadt, qui passe en entier sous la domination de la Prusse, restent intactes.

Les enclaves du Voigtland dans le pays de Reuss, savoir: Gefald, Blintendorf, Sparenberg et Blanckenberg se trouvent comprises dans le lot de la Prusse. }

Article 3.

Pour éviter toute lésion de propriété

będą tak przez Najiaśniejszego Króla Pruskiego, jako i od Najiaśniejszego Króla Saskiego Kommissarze do wspólnego rozgraniczenia krajów, w moc postanowień traktatu niniejszego pod inne panowanie przechodzących.

Skoro praca ta przez Kommissarzy spełnioną a od obudwóch Monarchów zatwierdzoną zostanie, zrobione będą mappy, od Kommissarzy obu stron podpisane, i stawione będą słupy, granice zobopolne oznaczające.

Artykuł 4.

Prowincye i Powiaty Królestwa Saskiego, pod panowanie Najiaśniejszego Króla Saskiego przechodzące, oznaczone będą pod nazwiskiem Xięstwa Pruskiego, Król Pruski zaś przybierze do mianych dotąd, tytuł

particulière, et mettre à couvert, d'après les principes les plus libéraux, les biens d'individus domiciliés sur les frontières, il sera nommé tant par Sa Majesté le Roi de Prusse que par Sa Majesté le Roi de Saxe, des Commissaires pour procéder conjointement à la délimitation des pays qui, par la disposition du présent Traité, changent de Souverain.

Aussitôt que le travail des Commissaires sera terminé et approuvé par les deux Souverains, il sera dressé des Cartes signées par les Commissaires respectifs, et placé des poteaux, qui constateront les limites réciproques.

Article 4.

Les provinces et districts du royaume de Saxe, qui passent sous la domination de Sa Majesté le Roi de Prusse, seront désignés sous le nom de Duché de Saxe,

Artykuł 6.

Przystąpiono będzie niezwłocznie do wszelkich rozporządzeń, będących w koniecznym i nieodzownym skutku ustąpienia Prówincyi i Powiatów w Artykule 2. wyrażonych, na rzecz Pruss, iako to: dotyczących się Archiwów, długów, biletów kassowych, i innych ciężarów publicznych, tak tychże prowincyów iako i Królestwa, w ogólności względem kass publicznych, zaległości, mianowicie podatków zwyczajnych i przychodów domanialnych z czasu administracyi Pruskiej; dóbr, założeń publicznych, religijnych, cywilnych lub wojskowych; woyska, artyleryi, zapasów i potrzeb wojennych, stosunków feudalnych i innych przedmiotów tego rodzaju.

Co się tycze stosunków feudalności, Najjaśniejszy Król Pruski wraz z Najjaśniejszym Królem Saskim, pragnąc uprzętnąć starannie wszelkie powody do sporów i roztrząśnień przyszłych, zrzekają się każdy z swej stro-

Article 6.

On s'occupera immédiatement de tous les arrangements qui sont une suite nécessaire et indispensable de la cession des Provinces et districts désignés dans l'Article 2. à la Prusse, tels que ceux relatifs aux Archives, dettes, Cassenbillets ou autres charges tant de ces Provinces que du royaume en général, aux Caisses publiques, arrérages, nommément à ceux des impôts ordinaires et revenus domaniaux échus pendant le tems de l'administration Prussienne, aux biens des établissemens publics, religieux, civils, ou militaires, à l'armée, l'artillerie, aux provisions et munitions de guerre, aux rapports de féodalité et autres objets de la même nature.

Quant aux rapports de féodalité, Sa Majesté le Roi de Prusse et Sa Majesté le Roi de Saxe, désirant d'écarter soigneusement tout objet de contestation ou de discussion futures, renoncent chacun de son côté et réciproquement

strony i zobopolnie ieden na rzecz drugiego, wszelkich praw lub pretensyi tego rodzaju, któreby onym służyły, lub służyły były za zakresem granic niniejszym Traktatem oznaczonych. Uskutecznienie Artykułu tego nastąpi za wspólną zgodą i przez Kommissarzy mianowanych od obudwóch Rządów.

Artykuł 7.

Rozłączenie Archiwów dopełni się iak następuje. Tytuły własności publiczney, dokumenta i papiery, ściągające się wyłącznie do prowincyi, ziem lub okolic, odstąpionych całkiem przez Najjaśniejszego Króla Saskiego Najjaśniejszemu Królowi Pruskiemu, wydane będą Kommissarzom Pruskim w przeciągu trzech miesięcy od dnia wymiany ratyfikacyi. Oddanie planów i mapp twi rdz, miast i kraiów, w tenże sposob i w tymże przeciągu czasu nastąpi. Gdzie prowincya lub ziemia iakowa nie całkiem pod panowanie Pruskie przechodzi, dokumenta ogółu iey dotyczące, wydane będą Kommissarzom

en faveur l'un de l'autre, à tout droit ou prétention de ce genre qu'ils exerceroient ou qu'ils auroient exercés au delà des frontières fixées par le présent Traité. L'exécution du présent Article se fera d'un commun accord et par les Commissaires nommés par les deux Gouvernemens.

Article 7.

La séparation des archives se fera de la manière suivante. Les titres domaniaux, documens et papiers, se rapportant exclusivement aux provinces, territoires ou endroits cédés en entier par Sa Majesté le Roi de Saxe à Sa Majesté Prussienne, seront remis dans le terme de trois mois, à dater du jour de l'échange des ratifications, aux Commissaires Prussiens. La remise des plans et cartes de forteresses, villes et pays, se fera de la même manière et dans le même terme. Là où une province ou territoire ne passe point en entier sous la domination Prussienne, les documens qui

Pruskim, lub przy Saxonii pozosta-
ną, w miarę iak większa lub mniey-
sza część teyże prowincyi lub zemi
jest odstąpioną. Strona do któręy
przechodzą albo przy któręy pozostana
oryginały, obowiązuię się dostarczyć
drugięy Kopię ich legalizowanę.
Co się tycze Akt i papierów, które
nie będąc w żadnym z obudwóch
przypadków tu wyrażonych, w
spólnym względzie ob edwie strony
dotykają, Rząd Sacki, zachowa
ich oryginały, obowiązuiąc się wy-
dadź Prussom kopię tychże zaświadczone.

Kommissarze Pruscy stawieni będą
w możności sądenia, któreby z
ostatnio-wspomnionych akt, dokumentów
i papierów Rządu ich dotyczyły.

Artykuł 8.

Względem woyska przyimuię się
za zasadę, iż żołnierze, niżsi Officyerowie
i wszyscy inni woyskowi, niebędący
w stopniu Officerskim, przeydą do
iednego lub drugiego z rzą-

en regardent la totalité, seront remis en original aux Commissaires Prussiens, ou resteront ainsi à la Saxe, selon que la plus grande ou la plus petite partie de la dite province ou territoire aura été cédée. Celle des deux parties à qui passent ou restent les originaux, s'engage à en fournir à l'autre des copies légalisées. Quant aux actes ou papiers qui, sans se trouver dans l'un ou l'autre des deux cas mentionnés ici, sont d'un commun intérêt pour les deux parties, le Gouvernement Saxon en conservera les originaux, mais il s'engage d'en faire délivrer à la Prusse les copies légalisées.

Les Commissaires Prussiens seront mis en état de pouvoir juger, lesquels de ces derniers actes, documens et papiers, pourroient avoir de l'intérêt pour leur Gouvernement.

Article 3.

Relativement à l'armée, il est posé en principe que les soldats, bas-officiers et tous les autres militaires qui n'ont pas

dów obudwóch, Pruskiege bądź Saskiego, w miarę iak mieysce ich urodzenia odpada pod iedno, lub pod drugiém zostawać będzie panowaniem. Officyerowie wszelkiego stopnia, równie iak Chirurgowie i Kapelani (aumoniers) będą mieli wolność wyboru do pozostania w iednéy z obudwóch służb; taż sama wolność rozciągać się ma do żołnierzy i innych wojskowych, niemających stopnia Officyerskiego, którzy ani z Królestwa Saskiego ani z Monarchii Pruskiéy nie są rodem.

Artykuł 9.

Długi w szczególności zabezpieczone na prowincyach przechodzących całkiem lub pozostających pod iedném panowaniem, staną się całkowicie ciężarem Rządu, do którego też prowincye należeć będą. Co się tycze długów przywiązanych do prowincyi z których część zostaje przy Najiaśnieyszym Królu Saskim, ró-

rang d'officier, suivront l'un ou l'autre des deux Gouvernemens, Prussien ou Saxon, selon que l'endroit de leur naissance passera ou restera sous l'une ou l'autre domination. Les officiers de tout grade (ainsi que les chirurgiens et aumôniers) auront la liberté de choisir, dans lequel des deux services ils préféreront de rester; et cette même liberté s'étendra aussi aux soldats et autres militaires n'ayant pas rang d'officier, qui ne sont natifs ni du Royaume de Saxe ni de la Monarchie Prussienne.

Article 9.

Les dettes spécialement hypothéquées sur les provinces qui passent ou restent entier sous la même domination, seront entièrement à la charge du Gouvernement auquel ces Provinces appartiendront. Quant à celles affectées aux provinces dont une partie reste à Sa Majesté le Roi de Saxe, ainsi qu'à celles qui appartiennent au Royaume en général, Sa Majesté le Roi de

wnie iak i względem tych, które Królestwo w ogolności dotyczą. Najjaśniejszy Król Pruski wraz z Najjaśniejszym Królem Saskim stanowią zasadę następującą.

Rozróznione będą długi, na zaspokojenie których: bądź kapitału, bądź procentów, pewne dochody w szczególności były wskazane (fundirte Schulden), od innych gdzie ten przypadek nie ma mieysca. Pierwsze idź będą za wspomnionemi dochodami, w ten sposób, iż stosunek wpadnięcia ostatnich pod jedno lub drugie panowanie, będzie także stosunkiem podziału tamtych pomiędzy obadwa Rządy. Co się tycze długów na zaspokojenie których pewnych dochodów nie wskazano (unfundirte Schulden), powód iaki był do ich zaciągnięcia okaże także fundusz, na który wskazane bydz były powinny, to iest: te gatunki dochodów publicznych, któreby do płacenia procentów i powrócenia kapitałów pociągnąć było należało. Prussy i Saxonia przyłożą się do tego, w miarę pobierania przez siebie rzeczonych

Prusse et Sa Majesté le Roi de Saxe établissent le principe suivant.

On distinguera les dettes à l'acquittement desquelles, soit pour le Capital soit pour les intérêts, certains revenus ont été spécialement assignés (fundirte Schulden) de celles où ce cas n'existe point. Les premières suivront ces revenus de façon que la proportion dans laquelle ceux-ci tombent sous l'une ou l'autre domination, soit aussi celle dans laquelle elles seront partagées entre les deux Gouvernemens. Pour ce qui est des dettes à l'acquittement desquelles de certains revenus n'ont point été assignés (unfundirte Schulden), le motif qui les a fait contracter doit faire connoître aussi le fonds sur lequel elles auroient dû être assignées, c'est-à-dire, les branches de revenus qui auroient dû être affectées au paiement des intérêts et au remboursement des Capitaux. La Prusse et la Saxe y contribueront dans la proportion dans laquelle elles percevront ces revenus.

dochodów. Gdyby przeciw wszelkiemu oczekiwaniu zdarzyły się przypadki niemożności oznaczenia dokładnie funduszu, do którego dług iaki winien był być przywiązany, takowy przyjęty będzie za ciężką y całkowość dochodów prowincyi, założenia, Instytucyi lub Kassy, na których korzyść był zaciągnięty, i stanie się ciężarem obudwóch Rządów, w stosunku części tychże dochodów, przez każdego z nich pobieranych. Zastawy iaki ściągnięte zostaną przez powrót kapitałów, na ubezpieczenie których służyły, powrócą do prowincyi, założenia, Instytucyi lub osoby, których też zastawy są własnością. Będące własnością prowincyi, pomiędzy dwa Mocarstwa podzieloné, podzielone zostaną w stosunku udziału obudwóch części téż prowincyi do spłacenia kapitału.

Zasady powyżéy co do długów ustanowione, zarówno do wierzytelności (*créances*) rozciągać się będą.

Si, contre toute attente, il se trouvoit des cas où il fut impossible de désigner exactement le fonds spécial auquel une dette auroit dû être affectée, on supposera que la totalité des revenus de la province, de l'établissement, de l'institution ou de la caisse, pour l'avantage desquels cette dette aura été contractée, en est grevée, et la dette sera à la charge des deux Gouvernemens, dans la proportion de la part de ces revenus que chacun d'eux percevra. Les gages qu'on retirera, moyennant le remboursement du Capital pour lequel ils avoient servi de nantissement, retomberont à la Province, à l'établissement, à l'institution ou à la personne, auxquels la propriété de ces gages appartient. Ceux qui sont la propriété d'une province partagée entre les deux Puissances, seront partagés dans la proportion, dans laquelle les deux parties de cette province auront contribué à l'acquittement du Capital.

Artykuł 10.

Najjaśniejszy Król Pruski wraz z Najjaśniejszym Królem Saskim uznając konieczność dopełnienia ścisłego zobowiązań zaciągnionych ku potrzebom i na rzecz Królestwa Saskiego przez Komisją, *Central-Steuer-Commission* zwaną, zgodzili się na zaręczenie i zaspokojenie wspólne onychże przez obadwa Rządy. Dla czego mianowani będą niezwłocznie z obu stron Kommissarze, do oblikwidowania tych długów, uczyńnienia ich podziału stosownie do zasady przyjętęj w Artykule 9. względem długów publicznych, do pewnego dochodu nieprzywiązanych. (unfundirte), oraz ustanowienia terminów i sposobu ich zaspokojenia. Każdy z obudwóch Rządów obowiązuje się obmyślić środki do takowego zaspokojenia: wszakże zastrzegają jednak sobie nawzajem uiszczenie tych wypłat bądź z zaległości podatków i z wrębów nadzwyczajnych drzewa na które były przekazane, bądź w in-

Les principes ci-dessus établis pour les dettes, seront également appliqués aux créances.

Article 10.

Sa Majesté le Roi de Prusse et Sa Majesté le Roi de Saxe, en reconnoissant la nécessité de remplir exactement les obligations contractées pour les besoins et le service du Royaume de Saxe par la Commission dite Central-Steuer-Commission, sont convenus que celles-ci seront garanties mutuellement et acquittées par les deux Gouvernemens. Il sera nommé en conséquence et sans délai, de part et d'autre, un nombre égal de Commissaires, pour liquider ces dettes, pour en faire le partage d'après le principe adopté pour les dettes publiques non fondées par l'article 9., et pour arrêter les termes et modalités de leur acquittement. Chacun des deux Gouvernemens s'engage à fournir les moyens de cet acquittement; ils se réservent néanmoins réciproquement d'effectuer ces paiemens soit

ny iakowy sposób równie bezpieczny, tak iżby termin wypłat; co do zobowiązań, na które podatek i wręby drzewa nakazano, ściśle zostały wypełnione. Ileby jednak przychód z takowego podatku i z tych wrębów na uiszczenie zaciągnionych zobowiązań nie starczył, zgodzono się, iżby przychód rzeczony w części Pruskiéy przed wszystkim użyty był na te wypłaty, które bank i Towarzystwo Morskie Pruskie wzięły na siebie. Gdyby do uzupełnienia takowych wypłat z strony Saxonii ieszcze przyłożyć się wypadało, przeciw wszelkiemu oczekiwaniu zaś, przychód podatkowy i z wrębów drzewa z części Saskiéy nie starczył na potrzebną wspomnionym dwóm Instytutom w terminach przypadających dopłatę, w takim razie ze strony Pruss dozwala się przewłoka do Jarmarku Lipskiego na S. Michał r. b. Co się tycze innych wypłat, do których przychód podatkowy i z wrębów drzewa ma bydź użyty, Najiaśniejszy Król Pruski wraz z Najiaśniejszym Królem Saskim za-

par les arrérages de l'impôt et les coupes de bois extraordinaires sur lesquels ils avoient été assignés, soit par d'autres mesures offrant une sûreté égale, de manière que pour les époques de paiement, les obligations pour lesquelles l'impôt et les coupes de bois ont été ordonnés, soient exactement remplies. En autant toutefois que le produit de cet impôt et de ces coupes ne suffiroit pas pour acquitter les engagements contractés, il est convenu que leur produit dans la partie Prussienne soit employé d'abord aux paiemens dont la banque et la société maritime Prussiennes se sont chargées. Si pour les remplir il falloit encore que la partie Saxonne contribuât, et que, contre toute attente, le produit de l'impôt et des coupes dans la partie Saxonne ne suffît pas pour fournir à ces deux établissemens le supplément nécessaire dans les termes échus, on accorde de la part de la Prusse un délai jusqu'à la foire de Leipzig de St. Michel de cette année.

zgodą, środki zdolne do utrzymania ich kredytu w obudwóch krajach. W tym celu obustronne Rządy zgodziły się na ustanowienie *iednéy* wspólnéy administracyi bilietów kasowych, która trwać ma naymniéy aż do 1. Września r. b. a którey dostarczone będą za wspólném porozumieniem się fundusze potrzebne do utrzymania kredytu tychże bilietów.

Zgodzono się również, ażeby dotychczasowe względem bilietów kasowych urządzenia, co do przyjmowania ich w kasach publicznych, oraz w innych wypłatach t k w części Królestwa Saskiego Prussom odstapionéy, iako i w pozostałéy przy Nayiaśnieyszym Królu Saskim części, przez rzeczony przeciąg czasu utrzymać, i żadnéy w nich bez wspólneý zgody, zmiany nie czynić.

Artykuł 12.

Nayiaśnieyszv Król Saski, czyniąc reklamacye bądź o dochody przypadłe (*échus*) z Cyrkuła Cottbus,

les deux territoires. Pour cet effet les deux Gouvernemens sont convenus d'établir une administration commune des Cassenbillets, qui sera continuée au moins jusqu'au 1. Septembre de cette année et à laquelle on fournira, de commun accord, les fonds nécessaires pour maintenir le crédit de ces billets.

Ils sont convenus également que les réglemens qui subsistent à l'égard des Cassenbillets, relativement à leur acceptation dans les caisses publiques et dans d'autres paiemens, seront maintenus pendant cette Epoque, tant dans la partie du Royaume de Saxe cédée à la Prusse, que dans celle qui reste à Sa Majesté le Roi de Saxe, et ne pourront être changés sans un commun accord.

Article 12.

Sa Majesté le Roi de Saxe formant des réclamations, soit sur les revenus échus du cercle de Cottbus, soit pour des avan-

badź o awanse temu Cyrkułowi poczynione, oznaczona w Artykule 14. Kommissya zatrudni się szczególnie roztrząśnieniem tego przedmiotu, stosując go do zasad umówionych Traktatem niniejszym względem szczegółów podobnych.

Artykuł 13.

Nayiaśniejszy Król Pruski przyrzeka nakazać urządzić wszystko, co się tycze własności i pożytków wzajemnych poddanych, podług zasad iak naywięcący liberalnych. Niniejszy Artykuł w szczególności zastosowanym będzie do poddanych zachowujących dobra pod dwoma panowaniami, Pruskim i Saskim, do handlu Lipskiego, i do wszelkich innych tego rodzaju przedmiotów. Ażeby zaś wolność osobista mieszkańców, tak prowincyi ustąpionych iako i innych nie była tamowaną, wolno im będzie przenosić się z kraiu iednego w dru-

ces faites à ce cercle, la Commission établie par l'article 14. s'occupera spécialement de la discussion de cet objet, et y appliquera les principes convenus dans le présent traité pour des objets analogues.

Article 13.

Sa Majesté le Roi de Prusse promet de faire régler tout ce qui peut regarder la propriété et les intérêts des sujets respectifs, sur les principes les plus libéraux. Le présent Article sera particulièrement appliqué aux rapports des individus qui conservent des biens sous les deux dominations, Prussienne et Saxonne, au commerce de Leipzig et à tous les autres objets de la même nature, et pour que la liberté individuelle des habitans, tant des provinces cédées que des autres, ne soit pas gênée, il leur sera libre d'émigrer d'un territoire dans l'autre sans l'obligation du service militaire, en remplissant les formalités requises par

kich układów, iakie z powodu odstąpien krajów, Art. 2. postanowionych, stały się koniecznemi, Najjaśniejszy Król Saski wraz z Najjaśniejszym Królem Pruskim przyjmują to pośrednictwo tak ogólne, iako i w szczególności co do układów Kommissarzom, w Artykule 3. i 14. wyrażonym, poruczyć się mających.

Jego Cesarsko-Królewsko-Apostolska Mość przeto obowiązując się mianować niezwłocznie z swéj strony Kommissarza, pełnomocnictwem Jego opatrzzonego, w celu przykładania się tegoż do działań rzeczonych Kommissarzy.

Artykuł 16.

Zgromadzenia, korporacye i Instytuta tak religijne iako i oświecenia publicznego, znajdujące się w prowincyach i powiatach, przez Najjaśniejszego Króla Saskiego Prusom odstąpionych, bądź w prowincyach

ticle 2. Sa Majesté le Roi de Saxe et Sa Majesté le Roi de Prusse acceptent cette médiation, tant en général que spécialement pour les arrangemens dont les Commissaires, mentionnés dans les articles 3. et 14, seront chargés.

Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique s'engage en conséquence à nommer sans délai un Commissaire chargé de ses pleins pouvoirs, pour intervenir aux travaux des dits Commissaires.

Article 16.

Les communautés, corporations et établissemens religieux et d'instruction publique, qui existent dans les provinces et districts cédés par Sa Majesté le Roi de Saxe à la Prusse, ou dans les provinces et districts qui restent à Sa Majesté Saxonne, conserveront, quel que soit le changement que leur destination puisse subir, leurs propriétés ainsi que les redevances

i powiatach przy Nayaśnieyszym Królu Saskim pozostających, zachowają w iakiéykolwiek nastąpić mogącéy zmianie swego przeznaczenia, własności swe i wpływy, z aktu swego założenia sobie przynależne, lub potém na mocy tytułu, przed prawami ważnego, pod obudwoma Rządami Pruskim i Saskim przez siebie nabyte, tak iż zarząd i pobieranie z nich dochodów, ani z iednéy ani z drugiéy strony nie będą mogły bydź trudzone, stosując się iednak do praw i znosząc ciężary, którym podlegają wszystkie inne własności lub wpływy tego rodzaju, w kraju gdzie się znajdują.

Artykuł 17.

Przyjęte na kongressie Wiedeńskim zasady ogólne względem wolnego spławu rzek, służyć będą za prawidło Kommissyi, Artykułem 14. postanowionéy, do urządzenia niezwłocznie wszystkiego, co się tego przedmiotu dotyczy, w szczegól-

qui leur appartiennent d'après l'acte de leur fondation, ou qui ont été acquises depuis par un titre valable devant les lois sous les deux dominations Prussienne et Saxonne, sans que l'administration et les revenus à percevoir puissent être molestés ni d'une part ni de l'autre, en se conformant toutefois aux lois, et en supportant les charges auxquelles toutes les propriétés ou redevances de la même nature, sont sujettes dans le territoire dans lequel elles se trouvent.

Article 17.

Les principes généraux qui ont été adoptés au Congrès de Vienne pour la libre navigation sur les fleuves, serviront de norme à la Commission établie en vertu de l'Article 14. pour régler sans délai tout ce qui est relatif à la navigation, et sont particulièrement appliqués à celle sur l'Elbe et par rapport aux trains de bois et au

ności zaś, stosują się do spławu na Elbie, a z względu spuszczenia drzewa tratwami i luzem, także do wód oznaczonych pod nazwiskami *Elsterwarder Flossgraben*, *Schwartz Elster* i *Weisse Elster*, oraz do *Flossgraben*, który z téjże ostatniéj rzeki wypływa.

Artykuł 18.

Nayiaśniejszy Król Pruski obo-
wiezuie się dopełnić kontraktów za-
wartych pomiędzy Rządem Saskim i
Dzierżawcami dóbr lub dochodów
skarbowych w prowincyach i kra-
iach, na mocy Artykułu 2. odstą-
pionych, a których termina ieszcze
nie wyszły.

Artykuł 19.

Nayiaśniejszy Król Pruski przy-
rzeka nakazać coroczną dostawę na
rzecz Rządu Saskiego, ten zaś przy-
imować obowiezuie się, 150,000 cent.

bois de flottage, aussi aux eaux désignées sous les noms du Elsterwarderfloss-Graben, de la Schwartz-Elster et de la Weisse-Elster, ainsi que du Floss-Graben qui dérive de cette dernière rivière.

Article 18.

Sa Majesté le Roi de Prusse s'engage à remplir les contrats passés entre le Gouvernement Saxon et les fermiers de Domaines ou revenus domaniaux dans les provinces et territoires cédés en vertu de l'article 2, et dont les termes ne sont point encore expirés.

Article 19.

Sa Majesté le Roi de Prusse promet de faire fournir annuellement au Gouvernement Saxon, et celui-ci s'engage à recevoir 150,000 quintaux de sel (le quintal à 110 livres poids marchand de Berlin) contre un prix qui, sans augmenter le

soli (centnar po 110. funtów kupieckich Berlińskich) w cenie, któraby nie podnosząc ceny terażniejszój sprzedaży dla poddanych Saskich, zapewniła Najjaśnieyszemu Królowi Sasiemu użytek ile możliwości zbliżony do opłaty, iaką przed samém rozpoczęciem wojny od każdego centnara soli sprzedanój pobierał. Kommissya na mocy Artykułu 14, ustanowić się mająca, oznaczy stosownie do téj zasady cenę centnara, oraz liczbę lat, w ciągu których nie będzie mogła podlegać zmianie; po upłynieniu zaś tychże, nowe oznaczenie nastąpi, za wspólną zgodą, tak ilości iako i ceny soli.

Ilość 150,000 centnarów rocznie podniesioną byź może na żądanie Rządu Saskiego (żądanie to oświadczone byź będzie powinno, ieżeli przewyżka iest o 50,000 centnarów lub mniej na sześć miesięcy, ieżeli zaś tę ilość przechodzi, rokiem naprzód) aż do 250,000 centnarów, które Rząd Pruski obowięzuie się dostarczyć pod równemi warunkami,

prix de vente actuel pour les sujets Saxons, assure à Sa Majesté le Roi de Saxe la jouissance d'une gabelle, aussi rapprochée que possible de celle qu'il percevoit immédiatement avant la dernière guerre sur chaque quintal de sel vendu.

La Commission qui sera établie en vertu de l'article 14, règlera d'après ce principe le prix du quintal, ainsi que le nombre d'années pendant lesquelles il ne pourra être changé, et à l'expiration desquelles une nouvelle fixation sera faite, de commun accord, tant de la quantité de sel que de son prix.

La quantité de 150,000 quintaux par an pourra être portée, sur la demande du Gouvernement Saxon (laquelle demande devra être articulée, si l'excédent est de 50,000 quintaux ou de moins, six mois, s'il dépasse cette quantité une année d'avance) jusqu'à 250,000 quintaux, que le Gouvernement Prussien s'engage à fournir aux mêmes conditions que le mini-

iak minimum wyżey wyrażone. Rozumie się, że po upłynieniu umówionego terminu, 150.000 centnarów nie będzie mogło w żadnym przypadku podlegać zmniejszeniu od woli iednέy z obudwóch stron, i że zasada przyięta co do ceny w ninieyszym Artykule, służyć także będzie za prawidło do nowego oznaczenia.

Sól którą stosownie do ninieyszego Artykułu pobierać ma Rząd Saski, dostarczana będzie z Salin Durrenbergskich i Koseńskich, a w przypadku nie wyrobienia tak znaczney ilości w rzeczonych salinach, z salin Pruskich naybliższych granic Saskich.

Sól na mocy ninieyszych Artykułów przez Rząd Pruski na rzecz Saxonii dostarczać się mająca, żadną opłatą wychodową nie będzie mogła bydz ciężona, a na przewozie onέyże z Salin do granicy, iakie bądź inne opłaty nie będą miały miejsca prócz rogatkowego, mostowego, od kanałów i śluz, którymby podlegali pod-

imum ci-dessus énoncé. Il est entendu que le terme convenu expiré, le minimum des 150,000 quintaux ne pourra dans aucun cas être diminué à la volonté de l'une des deux parties, et que le principe adopté pour le prix dans le présent article fera encore la base de la nouvelle fixation.

Les sels que le Gouvernement Saxon recevra d'après le présent article, seront fournis des salines de Durreberg et de Kosen, et dans le cas qu'on n'en produisit point une aussi grande quantité sur ces deux salines, des salines Prussiennes les plus rapprochées des frontières de la Saxe.

Les sels, que le Gouvernement Prussien fournira en vertu de ces articles à la Saxe, ne pourront être grevés d'aucun droit d'exportation, et il n'en sera payé, sur leur transport des salines jusqu'à la frontière, d'autres droits quelconques que ceux de barrière, ponts, canaux ou écluses, que les sujets Prussiens auroient égale-

poddani Prusecy używając téy saméy drogi i tychże środków transportu.

Artykuł 20.

Wolność od opłat wychodowych w końcu Artykułu poprzedniego co do soli oznaczona, rozciąga się także z temi samemi umiarkowaniami, ze strony obudwóch Rządów, Pruskiego i Saskiego do wychodu i wchodu wzajemnie z iednego kraju w drugi, zbóż, przedmiotów opałowych wszelkiego rodzaju, budulcu, wapna, dachówki, kamieni młyńskich, cegieł i kamieni wszelakiego rodzaju bądź że przedmioty takowe przez poddanych obudwóch Rządów, bądź przez Rządy same zostaną nabyte.

Najiasnieysi Król Pruski i Król Sasi obowiązuja się zarazem zobowiązaniu niewzbraniania nigdy ani trudzenia wychodu przedmiotów wyżej wyrażonych.

Artykuł 21.

Nikt z osób zamieszkałych w Pro-

ment à payer en se servant de la même route et des mêmes moyens de transport.

Article 20.

L'Exemption des droits d'exportation, énoncée à la fin de l'article précédent pour les sels, est étendue sous les mêmes modifications, de la part des deux Gouvernemens Prussien et Saxon, à l'exportation et l'importation respective d'un territoire dans l'autre, des bleds, des combustibles de toutes espèces, du bois de charpente, de la chaux, de l'ardoise, des meules, briques, et pierres de tout genre, que ces objets soient acquis par les sujets des deux Gouvernemens ou par les Gouvernemens eux-mêmes.

Sa Majesté le Roi de Prusse et Sa Majesté le Roi de Saxe s'engagent en même tems mutuellement, à ne jamais prohiber ni gêner l'exportation des objets ci-dessus mentionnés.

wineyach będących pod Panowaniem Najjaśniejszego Króla Saskiego, również iak żaden mieszkaniec Prowincyów przechodzących w moc niniejszego Traktatu pod panowanie Najjaśniejszego Króla Pruskiego, nie będzie mógł być karany na swęj osobie, majątku, dochodach, pensyach i użytkach wszelkiego rodzaju, na swym stopniu lub godności, ani ścigany lub poszukiwany w żaden iaki bądź sposób, za wszelki z swęj strony udział polityczny lub wojskowy w wypadkach, które zaszły od początku wojny zakończonęj pokojem w Paryżu dnia 30. Maia 1814 zawartym. Artykuł niniejszy rozciąga się równie i do tych, którzy nie będąc zamieszkałemi ani w iednę ani w drugięj części Saxonii, tamże majątek nieruchomy, dochody, pensye lub użytki iakiego bądź rodzaju posiadają.

Artykuł 22.

Najjaśniejszy Król Saski tak za

Article 21.

Aucun individu domicilié dans les Provinces qui se trouvent sous la domination de Sa Majesté le Roi de Saxe ne pourra, non plus qu'aucun individu domicilié dans celles qui passent par le présent Traité sous la domination de Sa Majesté le Roi de Prusse, être frappé dans sa personne, dans ses biens, rentes, pensions et revenus de tout genre, dans son rang et ses dignités, ni poursuivi ni recherché en aucune façon quelconque, pour aucune part qu'il ait pu politiquement ou militairement prendre aux évènements qui ont eu lieu depuis le commencement de la guerre terminée par la paix conclue à Paris le 30. Mai 1814. Cet article s'étend également à ceux qui, sans être domiciliés dans l'une ou l'autre partie de la Saxe, y auroient des biens-fonds, rentes, pensions ou revenus, de quelque nature qu'ils soient.

Article 22.

Sa Majesté le Roi de Saxe, tant pour

siebie, dziedziców i następców swych, iako i za Xiążąt swojego domu, dziedziców ich i następców, zrzeka się na zawsze tytułu iakiego bądź, Państwa lub innego, iakiby z posiadania Xięstwa Warszawskiego mógł wynikać.

Nayiaśniejszy Król Saski uznaie prawa Panowania nad rzeczonym kraiem, Traktatem Wiedeńskim ^{21. Kwietnia} _{5. Maia.} r. b. postanowione, co do Prowincyów przechodzących pod berło Nayiaśniejszego Cesarza Wszech Rossyi z tytułem Króla Polskiego; co do części, które na prawym brzegu Wisły wracają do Nayiaśniejszego Cesarza Austryi, nie mniej iak względem Prowincyi, które Nayiaśniejszy Król Pruski pod tytułem W. Xięstwa Poznańskiego posiadać będzie.

Artykuł 25.

Nayiaśniejszy Król Saski obowiązuie się nakazać wierne oddanie Ar-

Lui, Ses Héritiers et Successeurs que pour les Princes de Sa Maison, Leurs Héritiers et Successeurs, renonce à perpétuité à tout titre quelconque, dominial ou autre, qui pourroit dériver de la possession du Duché de Varsovie.

Sa Majesté reconnoit les droits de Souveraineté sur ce pays, tels qu'ils ont été stipulés par le Traité de Vienne $\frac{21 \text{ Avril}}{5 \text{ Mai}}$ de cette année, pour les provinces qui passent sous le sceptre de Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies avec le titre de Roi de Pologne; pour les parties qui, sur la rive droite de la Vistule, retournent à Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, ainsi que pour les provinces qui seront possédées par Sa Majesté le Roi de Prusse, sous le titre du Grand Duché de Posen.

Article 23.

Sa Majesté le Roi de Saxe s'engage à faire restituer fidèlement les archives,

podpisanym postanowioną została kommissya likwidacyina w Warszawie niezwłocznie oznaczyć się mająca, z Kommissarzy Rossyiskich, Austryackich i Pruskich złożona, i gdy trzy dwory opatrzyły rzeczoną Kommissyą w pełnomocnictwa potrzebne do rozpoznania długów zewnętrznych i wewnętrznych, a nawet pretensyów i ciężarów ich wzajemnych pomiędzy sobą, reklamacya powyższataż samą poydzie koleją. — Zostanie podaną rzeczony Kommissyi z wolnością Najiaśnieyszemu Królowi Saskiemu akredytowania z swoiey strony Kommissarza, który obradom iéy będzie przytomny.

Artykuł 25.

Traktak ninieyszy będzie, ratyfikowany a ratyfikacye wymienione, w przeciągu dni trzech lub prędzéy iésli bydz może.

W dowód czego Pełnomocnicy respective takowy podpisali i pieczęciami herbów swych opatrzyli.

Działo się w Wiedniu dnia $\frac{6}{1}$ Ma-

stipulé qu'il seroit établi incessamment à Varsovie une Commission de liquidation, composée de Commissaires Russes, Autrichiens et Prussiens, et que les trois Cours ont investi cette Commission des pouvoirs nécessaires pour connoître de la dette extérieure et intérieure, et même de leurs prétentions ou charges réciproques entr'Elles, cette réclamation suivra le même mode. Elle sera déférée à la dite Commission, et il sera libre à Sa Majesté le Roi de Saxe d'y accréditer de Sa part un Commissaire qui assistera à Ses délibérations.

Article 25.

Le présent Traité sera ratifié, et les Actes de ratification échangés dans le terme de trois jours, ou plutôt si faire se peut.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signé et muni du cachet de Leurs armes.

ia Roku Pańskiego tysiąc ośmset piętnastego.

(L. S.) Hrabia Rassoumoffski.

(L. S.) Hrabia de Schullenbourg.

(L. S.) de Globig.

Stósowie do tego, niniejszy Traktat na życie roztrząsnawszy, takowy przyznaliśmy, zatwierdzali, i ratyfikowali; iakoż go ninieyszem przyznaliśmy, zatwierdzamy, i ratyfikujemy, w całym swoim brzmieniu, przyrzekając Naszym słowem Cesarskiem, za Nas i Naszych Następców zachować i wykonać nieodzownie wszystko, co w nim jest postanowiono. W dowód czego podpisaliśmy własnoręcznie takową Naszą Cesarską ratyfikacją, i pieczęć Cesarską przyłożyć rozkazaliśmy. Działo się w Wiedniu dnia 9go Maia roku pańskiego 1815. a Panowania Naszego 15go roku.

(L. S.) ALEXANDER.

Sekretarz Stanu Hrabia Nesselrode.

Fait à Vienne le $\frac{\text{six}}{\text{dix huit}}$ Mai, l'an de
Grâce mil huit cent quinze.

(L.S.) Le Comte de Rasoumoffski.

(L.S.) Le Comte de Schulenburg.

(L.S.) de Globig.

En conséquence de quoi, après avoir
duement examiné ce présent Traité, Nous
l'avons agréé, confirmé et ratifié, com-
me par ces présentes Nous l'agréons, con-
firmons et ratifions dans toute sa teneur,
promettant sur Notre parole Impériale,
pour Nous et Nos Successeurs, d'observer
et d'exécuter irrévocablement tout ce qui
a été stipulé dans ce Traité. En foi de
quoi, Nous avons signé de Notre main cet-
te Notre ratification Impériale, et avons or-
donné d'y apposer Notre sceau Impérial.
Fait à Vienne le 9 Mai de l'an de grâce
1815 et de Notre règne la 15. année.

(L.S.) ALEXANDRE.

Le Secrétaire d'Etat Comte de Nesselrode.

Wyciąg z konwencyi w dniu 30. Marca 1815 roku z Dworem Królewsko-Pruskim zawartéy, względem kapitałów Baiońskimi zwanych.

Na mocy układu między Najjaśniejszym Cesarzem Wszech Rossyi a Najjaśniejszym Królem Jmci Pruskim w dniu 30. Marca 1815. r. w Wiedniu zawartego, postanowionem zostało.

Konwencya między Francją a Królem Saskim na dniu 10. Maia 1808. r. co do Summ Baiońskimi zwanych zawarta, w całej osnowie, i we wszelkich iéy skutkach znosi się.

Prywatni poddani Pruscy, zwracają się co do swych kapitałów w Xięstwie Warszawskiem lokowanych do używania zupełnego tytułów swych i praw pierwiastkowych, oraz instytutu Pruskie, których kapitały w moc artykułów następnych, ce-

dowanemi nie zostały, równychże praw używać mają.

Wszelkie obligi przez dłużników wymienionych kapitałów na rzecz Xięstwa Warszawskiego wystawione, o ile się dotyczą kapitałów przez ninieyszą konwencyą Rządowi Xięstwa Warszawskiego niecedowanych, bądź annihilowane i zwrócone dłużnikom, skoro tego żądać będą.

Nayiaśnieyszy Cesarz Wszech Rossyi i Nayiaśnieyszy Król Imci Pruski biorą pod szczególnieyszą protekcyą swoją nawzajem własności ich poddanych i nie dozwalaiają uszkodzenia onych.

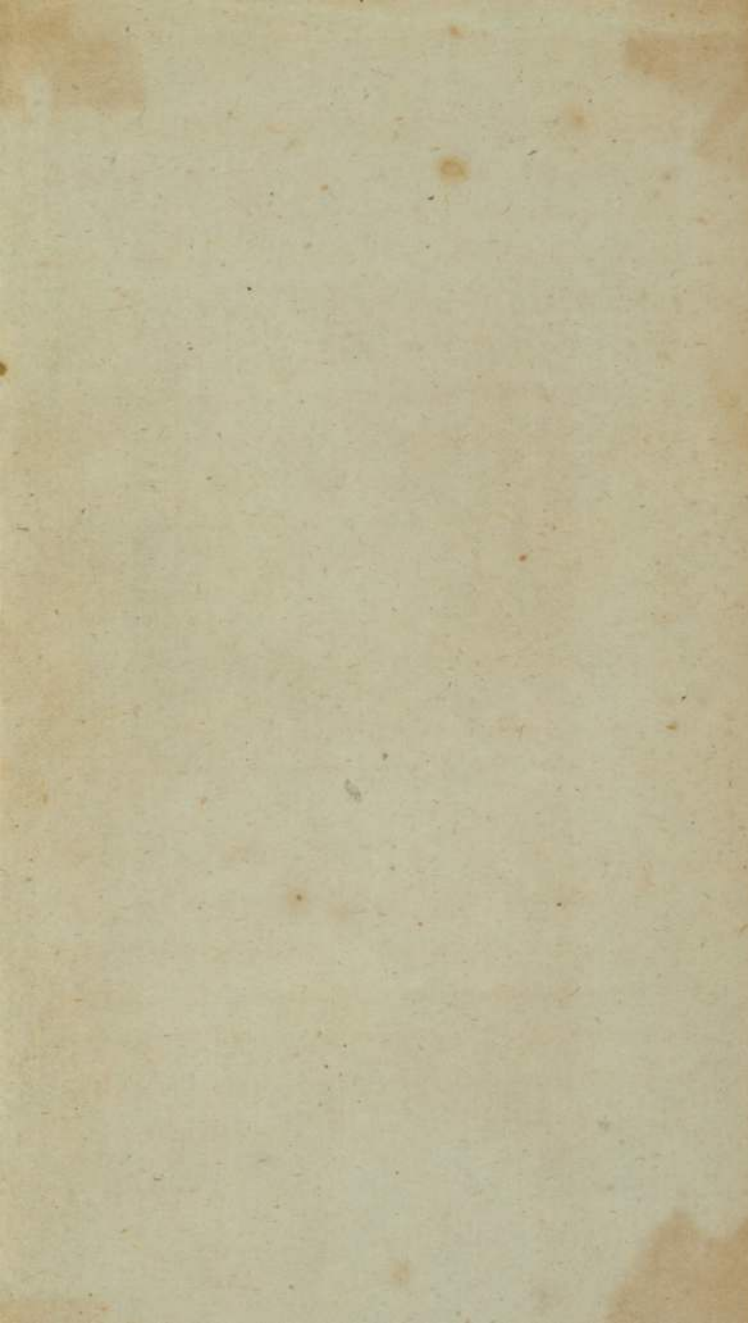
Te kapitały które na dobrach w części Rossyiskiey Xięstwa Warszawskiego są lokowane, a które Bankowi Pruskiemu, i Jeneralnéy kassie Inwalidów Berlińskich przynależą, ze wszelkiemi biegnącemi i za-
ległemi procentami, oraz te które do uzupełnienia Summy umowionéy od prywatnych przez bank Berliński nabytymi jeszcze będą, na rachunek części Rossyi-

skiéy Xięstwa Warszawskiego; podług zasad tąż Konwencyą obiętych, za umówioną cenę odstąpionemi zostały.

Lubo dłużnicy, skoro w pewnym przeciągu czasu protestacyi swoich do ksiąg hypotecznych niepodali, nie będą mogli trzeciemu właścicielowi obligacyi zastawiać się tym, iż całéy lub części Waluty nie odebrali, z tym wszystkim przez niniejszy artykuł warunie im się wyraźnie, iż na pierwszym wierzycielu swoim dochodzić mogą i w podobnych przypadkach sprawiedliwość będzie im wymierzona. Toż samo rozumieć się ma względem tych kapitalów ustąpionych które nie są zaciągnięte do ksiąg hypotecznych, lecz których bezpieczeństwo opiera się na wexlach i obligacyach ręcznych.

Instituta i osoby prywatne mające swą wiarygodność u mieszkańców Xięstwa Warszawskiego, która artykułami poprzedniemi nie jest ustępną, dla przyszłego Rządu części Rosyjskiéy Xięstwa Warszawskie-

Wojewódzka i Miejska
Biblioteka Publiczna w Gdańsku

10829121

Wojewódzka
Biblioteka Publiczna
w Gdańsku

Szafa

F-28 80.913/II